

Crna Gora
GLAVNI GRAD
GRADONAČELNIK

Broj:01-018/26- 4895/1
Podgorica, 28. avgust 2026. godine

Crna Gora Pisarnica - Glavni grad - Podgorica				
Primljeno 28. 08. 26				
Org. jed.	Jed. kao pre.	Radni listi	Prilog	Vrednost
02	016	26	654	

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA

PODGORICA

Na osnovu člana 58 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore“, br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25 i 98/25), člana 100 stav 1 tačka 2 Statuta Glavnog grada („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi“, br. 8/19, 20/21, 49/22 i 51/25), podnosim **Predlog Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026-2030 godina, za Glavni grad Podgorica.**

Za predstavnika predlagača prilikom razmatranja Predloga u Skupštini Glavnog grada i njenim radnim tijelima, određen je **Gavrilo Vuković**, sekretar Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj.

GRADONAČELNIK
Prof. dr Saša Mujović

Crna Gora
Glavni grad Podgorica
Sekretarijat za planiranje prostora
i održivi razvoj

Adresa: Ul. Vuka Karadžića br. 41
81000, Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 625 647, +382 20 625 637
fax: +382 20 625 680
e-mail:
sekretarijat.planiranje.uredjenje@podgorica.me

Broj: 08-331/26-2077

24. avgust 2026. godine

Za: GLAVNI GRAD PODGORICA
GRADONAČELNIK
Prof. dr Saša Mujović

Poštovani Gradonačelniče,

U prilogu akta dostavljamo Vam Lokalnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026-2030. za Glavni grad Podgoricu radi utvrđivanja Predloga i upućivanja u skupštinsku proceduru.

U prilogu dostavljamo i Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi koji čini sastavni dio ovog dokumenta.

Predmet obradila:

Milanka Baljević
Milanka Baljević,
Rukovoditeljka Sektora za održivi razvoj

S poštovanjem,

SEKRETAR
Gavrilo Vuković, spec.sci.arh

Dostavljeno:

- Gradonačelniku;
- Zamjenicima gradonačelnika
- Službi glavnog administratora
- a/a

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI
O NACRTU LOKALNE STRATEGIJE ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA
S AKCIONIM PLANOM ZA PERIOD 2026 – 2030. GODINU ZA GLAVNI GRAD PODGORICU**

Gradonačelnik Glavnog grada je Zaključkom broj: 01-018/26-119/1 od 19. januara 2026. godine utvrdio Nacrt Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026 – 2030. godina za Glavni grad Podgoricu. Nacrt dokumenta sa Zaključkom i Programom javne rasprave, stavljen je na javnu raspravu, u trajanju od 15 dana, počev od 21. januara 2026. godine zaključno sa 4. februarom 2026. godine. U skladu sa Programom javne rasprave Nacrt dokumenta je objavljen na internet stranici Glavnog grada Podgorica www.podgorica.me, i internet stranici Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj sekretarijat.planiranje.uredenje@podgorica.me, dostavljen odborničkim klubovima Skupštine Glavnog grada Podgorica, Sekretarijatu za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom radi dostavljanja mjesnim zajednicama na području Glavnog grada i Centru za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO). Program javne rasprave je dana 21. januara 2026. godine objavljen u dnevnom listu Pobjeda.

Javnu raspravu je sproveo Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj u saradnji sa Radnom grupom za realizaciju aktivnosti na izradi ovog dokumenta. Tokom trajanja javne rasprave zainteresovani subjekti svoje komentare, mišljenja, primjedbe i sugestije mogli su dostaviti u pisanoj formi na adresu Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, Ul. Vuka Karadžića br. 41 ili u elektronskoj formi na e-mail sekretarijat.planiranje.uredenje@podgorica.me zaključno sa 4. februarom 2026. godine.

Centralna javna rasprava povodom Nacrta Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026 - 2030. godina za Glavni grad Podgorica održana je 27. januara 2026. godine, u multimedijalnoj sali gradskog Parlamenta, II sprat, sa početkom u 10:00 časova.

Centralnoj javnoj raspravi su prisustvovali: sekretar Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj Gavriilo Vuković, zamjenica Stalne predstavнице Kancelarije Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori Silke Holander, projekt menadžer u UNDP Viktor Subotić konsultant Vasko Popovski i rukovoditeljka Sektora za održivi razvoj u Sekretarijatu za planiranje prostora i održivi razvoj gospođa Milanka Baljević.

Centralnoj javnoj raspravi prisustvovalo je nekoliko članova Radne grupe, predstavnici gradskih javnih službi i mali broj građana. Nije bilo prisutnih predstavnika medija.

Centralnu javnu raspravu uvodnim izlaganjem otvorio je sekretar Gavriilo Vuković i upoznao prisutne sa pristupom izrade dokumenta u okviru učešća Glavnog grada u međunarodnoj inicijativi *Making cities resilient 2030*. Kazao je da je za potrebe izrade ovog dokumenta Gradonačelnik obrazovao Radnu grupu, koja je kroz zajednički rad sa konsultantom pripremila Lokalnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa.

Nakon uvodnog izlaganja, obrađivač dokumenta Vasko Popovski prezentovao je Nacrt dokumenta i predstavio način izrade, usklađenost sa nacionalnim i međunarodnim okvirom, analizu rizika koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu, analizu stanja i zainteresovanih strana, resurse sistema zaštite i spašavanja, rezultate sprovedene online ankete za građane i građanke, lokalne operativne ciljeve i viziju, Akcioni plan i mehanizme za monitoring, izvještavanje i evaluaciju.

Nakon prezentacije dokumenta, otvorena je diskusija.

Vuksan Ivezić, građanin naselja Konik uzeo je riječ i osvrnuo se na situaciju sa požarima koji su tokom ljeta prošle godine pogodili Podgoricu, kada su nadležni pozivali građane da čiste i održavaju svoju imovinu kako bi se smanjio i rizik, što smatra ispravnim. Postavio je pitanje, ko je zadužen da čisti državnu imovinu? Tokom obraćanja, pokazao je fotografije sa dijela prostora nekadašnje vojne kasarne Masline, prema rijeci Ribnici, koji je zapušten, obrastao rastinjem i na kojem su odložena otpadna vozila. Obzirom da se prostor nalazi u samom naselju izrazio je očekivanje nadležnih organa da se pozabave ovim pitanjem naglašavajući intenzitet opasnosti u slučaju izbijanja požara na tom prostoru.

Obrađivač dokumenta, Vasko Popovski je u odnosu na izlaganje gospodina Ivezića kazao da su u Akcionom planu Lokalne strategije date mjere koje se odnose na uspostavljanje i održavanje zaštitnih zona od požara, koje uključuju ne samo održavanje vlasničkih imanja već održavanje svih prostora u cilju prevencije požara, kao i mapiranje rizičnih lokacija. Kazao je da za navedenu problematiku se strane ovog dokumenta postoji osnov za rješavanje pomenutog pitanja i saglasio se da dodatnu opasnost pomenutoj lokaciji predstavljaju odložena polovna vozila i da rješavanju treba što prije pristupiti.

Predstavnica Sekretarijata, Milanka Baljević je kazala da će Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj uputiti zahtjev prema nadležnim organima kako bi se utvrdilo činjenično stanje i preduzele odgovarajuće preventivne mjere na pomenutom dijelu prostora nekadašnje kasarne.

U diskusiji se uključio sekretar Crvenog krsta Podgorica i član Radne grupe Dragan Božović, koji je pohvalio gospodina Ivezića, kao društveno odgovornog građanina, čiji primjer treba slijediti. Predložio je da treba omogućiti građanima call centar ili neki servis za prijavljivanje problema koji mogu dovesti do opasnosti.

Centralna javna rasprava je završena u 11:20 časova.

U toku trajanja javne rasprave primjedbe i sugestije na Nacrt Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom za period 2026 – 2030. godina za Glavni grad Podgoricu, dostavili su NVO "Naša akcija" (br.08-039/26-196 od 28. januara 2026. godine) i Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora (br.08-331/26-271 od 3. februara 2026. godine).

Pregled dostavljenih primjedbi i sugestija sa odgovorima obrađivača dokumenta, dati su u tabeli.

Br.	Podnosilac	Pregled primjedbi/sugestija	Odgovor	Obrazloženje
1.	NVO „Naša akcija“	Ažuriranje podataka o požarima Na strani 27, u Tabeli 3, podaci o požarima na teritoriji Podgorice završavaju se sa 2020. godinom. Imajući u vidu da je u periodu 2021-2025. zabilježen značajan porast broja i intenziteta požara, a da relevantni i javno dostupni podaci postoje u Direktoratu za zaštitu i spašavanje, neophodno je uključiti i ove godine kako bi analiza bila vjerodostojna i upotrebljiva za planiranje mjera.	Prihvata se	Dokument će se dopuniti podacima o požarima za naznačeni vremenski period.
2.	NVO „Naša akcija“	SWOT analiza ne prepoznaje određene ključne slabosti sistema. Predlažem da se u istu uvrste sljedeći elementi: - neiskustvo u rukovođenju Opštinskim timom za zaštitu i spašavanje, - nepostojanje jasno definisane komunikacione strategije sa građanima u vanrednim situacijama, na lokalnom i državnom nivou, sa jasnim smjernicama i instrukcijama za postupanje, - nedovoljno integrisana saradnja i komunikacija između lokalnih službi, Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje, Direktorata za zaštitu i spašavanje i relevantnih ministarstava.	Odbija se	SWOT analiza je rezultat timskog rada, analize institucionalnog okvira i planske dokumentacije na lokalnom i nacionalnom nivou. U okviru SWOT analize, kao snaga sistema prepoznati su, između ostalih, formirani timovi za rukovođenje i koordinisanje u sistemu zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, dok je kao slabost prepoznat je nedostatak komunikacionog plana u vezi sa postojećim rizicima. Komunikacija i saradnja između nadležnih organa, kao i građana u sistemu zaštite i spašavanja nije predmet uređivanja ovom Strategijom, već je utvrđena zakonom i planskim dokumentima za ovu oblast, kao i operativno komunikacionim centrom 112.
3.	NVO „Naša akcija“	Obrazovne ustanove kao prioritet Većina obrazovnih institucija na teritoriji Glavnog grada nema upotrebnu dozvolu, adekvatnu protivpožarnu zaštitu niti planove evakuacije. Imajući u vidu da su djeca i mladi među najranjivijim kategorijama stanovništva, analiza stanja ovih ustanova mora postati jedan od prioriteta Strategije, u bliskoj saradnji sa Ministarstvom prosvjete	Odbija se	Glavni grad nema nadležnosti u dijelu planiranja i kontrole primjene mjera zaštite i spašavanja kod vaspitno - obrazovnih institucija. Ova oblast je definisana nacionalnom strategijom, kojom je Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija nadležno za planiranje i sprovođenje aktivnosti u obrazovnim ustanovama. Akcionim planom, u okviru mjere 12 – Uvođenje digitalnih platformi i aplikacija za pravovremeno obavješćavanje građana o rizicima, opasnostima i preporučenim mjerama zaštite i mjere 48 – Sprovođenje aktivnosti za zaštitu i spašavanje u školskim ustanovama, predviđene su preventivne aktivnosti kojima su obuhvaćene i ove ustanove.

4.	NVO „Naša akcija“	Nedostatak simulacionih vježbi U dokumentu nije adekvatno prepoznat problem nedostatka simulacionih vježbi na nivou opštine, institucija, kao i u privatnom i javnom sektoru. Neophodno je u Akcioni plan uvrstiti obavezu sprovođenja najmanje jedne simulacione vježbe godišnje, u cilju unapređenja spremnosti stanovništva i institucija.	Odbija se	U lokalnoj strategiji, str. 44 Drvo problema i rješenja, cilj 4: Jačanje pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brz oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa, u problemima je prepoznat ovaj nedostatak (Nedovoljno kontinuiranih obuka i vježbi simulacije za građane/građanke i lokalne službe, što smanjuje efikasnost reagovanja u slučaju urbanih katastrofa), i predloženo rješenje - Organizovati kontinuirane obuke, simulacije i krizne vježbe za građane/građanke i lokalne službe kako bi se poboljšala efikasnost i brzina reakcije u urbanim katastrofama. Posljedično, u Akcionom planu su predviđene adekvatne mjere, npr. 46, 47, 48 i 50, tj. simulacione i terenske vježbe.
5.	NVO „Naša akcija“	Nedovoljno uključivanje dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD) Uloga dobrovoljnih vatrogasnih društava u sistemu zaštite i spašavanja nije adekvatno prepoznata. Iskustvo Opštine Tivat, koja raspolaže sa tri DVD-a i ukupno 158 obučeni volontera, te koja je 2025. godine pružala pomoć drugim opštinama, jasno ukazuje na značaj ovih jedinica. Takođe, u dokumentu se pominje DVD Podgorica, dok je zapravo registrovano DVD Crna Gora, čiji su članovi prošli relevantnu obuku u Direktoratu za zaštitu i spašavanje u decembru 2025. godine. Njihovo opremanje, pozicioniranje, promocija i finansijska podrška nijesu dalje razrađeni.	Djelimično se prihvata	Radi organizovanog dobrovoljnog učestvovanja građana u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih vanrednim stanjima, kao i radi propagiranja zaštite i spašavanja, privredna društva, preduzetnici i druga pravna i fizička lica mogu organizovati dobrovoljne jedinice. U okviru ovih dobrovoljnih jedinica podrazumijevaju se i dobrovoljna vatrogasna društva i njihova važnost i uloga je prepoznata i u Nacionalnoj Strategiji.
6.	NVO „Naša akcija“	Akustična studija Izrada akustične studije zahtijeva realnije budžetsko planiranje. Iskustvo Opštine Tivat iz 2024. godine pokazuje da je izrada ove studije koštala 5.000 eura, te se predviđeni iznos od 30.000 eura za Podgoricu čini neopravdano visokim. Predlaže se ograničenje budžeta do 15.000 eura, uz preusmjeravanje preostalih sredstava ka jačanju kapaciteta dobrovoljnih vatrogasnih društava.	Odbija se	Ovaj dokument je usaglašen sa Nacionalnom strategijom za smanjenje rizika od katastrofa sadrži i dio mjera iz akcionog plana tog dokumenta. Naime, u okviru Nacionalne strategije I Strateškog cilja: Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better), odnosno Operativnog cilja 4.6: Učiniti gradove otpornim, definisana je Mjera 16 – Uspostavljanje sistema obavješćavanja i uzbunjivanja, koja obuhvata izradu akustičkih studija, nabavku opreme i postavljanje sistema za gradove Ulcinj, Budva, Cetinje i Podgorica (str. 220), sa planiranim iznosom od 30.000 EUR. U okviru Lokalne strategije, ova mjera je u Akcionom planu navedena pod rednim brojem 31.

7.	NVO „Naša akcija“	Izostavljanje DVD-a i jedinica civilne zaštite Lokalna strategija i Akcioni plan za period 2026-2030. godine ne uključuju dobrovoljna vatrogasna društva i jedinice civilne zaštite, što predstavlja jednu od najozbiljnijih manjkavosti dokumenta.	Djelimično se prihvata	Jedinice civilne zaštite formira Ministarstvo unutrašnjih poslova i njihovo formiranje je u okviru Nacionalne Strategije. Uloga dobrovoljnih jedinica data je u obrazloženju na primjedbu broj 5. Dobrovoljne jedinice, uključujući dobrovoljna vatrogasna društva su predviđeni u mjeri 45 - Promocija volonterstva i osnivanje dobrovoljnih jedinica za učešće u smanjenju rizika od katastrofa u Glavnom gradu Podgorica.
8.	NVO „Naša akcija“	Preusmjeravanje sredstava za edukaciju. Za edukaciju izviđačkih odreda predviđen je iznos od 15.000 eura. Smatram da bi ova sredstva imala znatno veći efekat ukoliko bi bila usmjerena ka dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama, civilnoj zaštiti, Crvenom krstu, nevladinim organizacijama koje rade sa ranjivim grupama, ili ka edukativnim programima u obrazovnim ustanovama. Usmjeravanje sredstava isključivo na jednu organizaciju smatram spornim i potencijalno diskriminatorskim.	Odbija se	Izviđači imaju ulogu u smanjenju rizika od katastrofa kroz edukaciju mladih, jačanje otpornosti zajednice i pružanje podrške na terenu tokom vanrednih situacija. Kroz partnerstva, poput kampanje UNDRR-a „Are You Ready“, izviđači stiču značke, uče da mapiraju rizike i izrađuju planove djelovanja u vanrednim situacijama. Oni djeluju kao volonteri u zajednici u oblasti pripravnosti, distribucije pomoći i logističke podrške. Takođe, vršnjačko učenje predstavlja važan segment u procesu smanjenja rizika od katastrofa.
9.	NVO „Naša akcija“	Neracionalno planiranje sredstava za ažuriranje planova Predviđena budžetska sredstva u iznosu od 10.000 eura po jednom ažuriranju planova ocjenjuju se kao nerazmjerno visoka u odnosu na obim i prirodu ovih aktivnosti. Ažuriranje planskih dokumenata u praksi najčešće predstavlja dio redovnih radnih obaveza zaposlenih u nadležnim organima. Angažovanje eksternih eksperata može biti opravdano isključivo u slučaju značajnih promjena u normativnom okviru ili strukturi rizika, i tada uz znatno niže troškove, procijenjene do 5.000 eura. Preostala sredstva bilo bi svrsishodnije preusmjeriti ka izradi protivpožarnih planova i planova evakuacije u obrazovnim ustanovama.	Djelimično se prihvata	Iznosi za ažuriranje planova su revidirani i utvrđeni na 5.000 € po pojedinačnom dokumentu. Izrada protivpožarnih planova i planova evakuacije u obrazovnim ustanovama je u nadležnosti Ministarstva. Nadležnost pomenuta u okviru obrazloženja na primjedbu broj 3.

10.	NVO „Naša akcija“	Izostanak inspekcije bujičnih kanala i hidranata U dokumentu nije predviđena inspekcija bujičnih kanala niti inspekcije hidranata na teritoriji Glavnog grada, iako se radi o ključnim segmentima za prevenciju poplava i efikasno funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja.	Prihvata se	U dokumentu će se naznačiti potreba za intenzivnijim inspekcijskim nadzorom u pogledu održavanja propusnosti vodotoka od lokalnog značaja i kontrole funkcionalnosti hidrantske mreže na teritoriji Glavnog grada. Ove aktivnosti su prepoznate Akcionim planom u okviru sprovođenja nestrukturiranih mjera za zaštitu od poplava i požara.
11.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Ažuriranje podataka o požarima - operativni pokazatelji Pored potrebe za ažuriranjem statističkih podataka o požarima nakon 2020. godine, smatramo da je neophodno uvesti detaljniju analizu operativnih pokazatelja, kao što su: trajanje intervencija, broj angažovanih ljudi, potreba za smjenskim radom i angažovanjem dodatnih snaga, naročito tokom ljetnje požarne sezone. Ovi podaci su ključni za realno planiranje kapaciteta i jasno ukazuju na potrebu sistemskog uključivanja dobrovoljaca, odnosno razvoja i jačanja dobrovoljnih vatrogasnih društava kao podrške profesionalnim jedinicama.	Odbija se	Analiza operativnih pokazatelja je predmet operativnih dokumenata – plan/studije za konkretne rizike, a ne strateškog dokumenta.
12.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Dopuna SWOT analize - nedovoljno korišćenje lokalnih kapaciteta Predlažemo da se u okviru SWOT analize, kao značajna slabost, identifikuje činjenica da postojeći lokalni volonterski kapaciteti (dobrovoljna vatrogasna društva i jedinice civilne zaštite) nijesu sistemski integrisani u planiranje, pripremu i reagovanje u vanrednim situacijama, što dovodi do nedovoljnog i neefikasnog korišćenja raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa.	Odbija se	Obrazloženje dato u okviru odgovora na primjedbu/sugestiju broj 5. Volonterske i dobrovoljne jedinice prepoznate u okviru mjere 45.
13.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Dobrovoljna vatrogasna društva - realno stanje i ažurnost podataka U Nacrtu Strategije kao dobrovoljno vatrogasno društvo navodi se DVD Podgorica, dok se Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora, koje je registrovano, aktivno i raspolaže obučanim kadrom osposobljenim kroz zvanični program Direktorata za zaštitu i spašavanje, ne prepoznaje niti pominje. Smatramo da ovakav pristup ne odražava realno stanje operativnih kapaciteta na terenu i može dovesti do pogrešnog planiranja resursa i mjera. Strategija mora biti zasnovana na stvarnoj operativnoj spremnosti i aktivnim akterima, a ne isključivo na formalnom postojanju organizacija. Predlažemo da se, prije finalizacije Strategije, izvrši provjera ažurnosti, aktivnosti i operativne spremnosti svih dobrovoljnih vatrogasnih društava, te da se planiranje vrši u skladu sa realnim sa kapacitetima.	Odbija se	Odgovor dat u okviru obrazloženja na primjedbu broj 5.

14.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Jasno definisana uloga dobrovoljnih vatrogasnih društava Strategija treba precizno da definiše mjesto i ulogu dobrovoljnih vatrogasnih društava u okviru lokalnog sistema zaštite i spašavanja, posebno u segmentima: • ranog uočavanja i prve reakcije na požare na otvorenom prostoru, • logističke i operativne podrške tokom dugotrajnih intervencija, • djelovanja u prigradskim i ruralnim područjima sa otežanim pristupom profesionalnih službi.	Odbija se	Odgovor dat u okviru obrazloženja na primjedbe br. 5 i 7.
15.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Preventivne aktivnosti u obrazovnim ustanovama Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora može imati značajnu ulogu u sprovođenju preventivnih aktivnosti u obrazovnim ustanovama, kroz obuke o zaštiti od požara, evakuacione vježbe i osnovnu edukaciju djece i nastavnog osoblja. Predlažemo da se ova uloga jasno prepozna u Strategiji kao dio mjera za jačanje otpornosti lokalne zajednice.	Djelimično se prihvata	Aktivnosti za jačanje spremnosti uključuju i dobrovoljne jedinice, u okviru mjere 48 iz Akcionog plana.
16.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Simulacione vježbe - obavezno uključivanje DVD Pored obaveznih godišnjih simulacionih vježbi, Strategijom i Akcionim planom potrebno je predvidjeti obavezno učešće dobrovoljnih vatrogasnih društava u njihovom planiranju i realizaciji, radi realne provjere koordinacije, komandovanja i operativne spremnosti sistema na terenu.	Djelimično se prihvata	U okviru aktivnosti za jačanje spremnosti i realizaciju simulacionih i terenskih vježbi, predviđeno je i uključivanje dobrovoljnih jedinica u mjere 46, 47, 48 i 50 iz Akcionog plana.
17.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Finansijska i materijalno-tehnička podrška Akcioni plan treba da predvidi stabilan i predvidiv model finansiranja dobrovoljnih vatrogasnih društava, u skladu sa njihovim zadacima i odgovornostima u sistemu zaštite i spašavanja. Sredstva bi bila namijenjena za nabavku lične zaštitne opreme, gorivo, održavanje opreme i vozila, obuke, osiguranje volontera i sprovođenje preventivnih aktivnosti.	Djelimično se prihvata	Predviđeno u okviru mjera 45 – Promocija volonterstva i osnivanje dobrovoljnih jedinica za učešće u smanjenju rizika od katastrofa u Glavnom gradu Podgorici.
18.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	DVD i Jedinice civilne zaštite u Akcionom planu Izostavljanje dobrovoljnih vatrogasnih društava i jedinica civilne zaštite iz Akcionog plana predstavlja ozbiljan operativni nedostatak. Predlažemo da se ove strukture jasno navedu kao nosioci ili partneri u realizaciji konkretnih mjera, uz definisane zadatke, rokove i mjerljive indikatore učinka.	Djelimično se prihvata	Odgovor dat u okviru obrazloženja na prethodne odgovore, konkretno na primjedbu broj 7.
19.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Evidencija i mapa kapaciteta Predlažemo izradu evidencije i mape kapaciteta Dobrovoljnog vatrogasnog društva Crna Gora (ljudstvo, oprema, vozila i zone djelovanja), kao dijela jedinstvene lokalne baze podataka sistema zaštite i spašavanja, radi bržeg, efikasnijeg i planskog angažovanja u vanrednim situacijama.	Prihvata se	Mjera 4 – Izrada studije unapređenja idugoročnog razvoja sistema zaštite i spašavanja s planom aktivnosti za teritoriju Glavnog grada Podgorica uključuje sve subjekte sistema zaštite i spašavanja

20.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Crna Gora	Osavremenjavanje sistema prevencije i zaštite Smatramo da Strategija treba da prepozna potrebu osavremenjavanja sistema prevencije i ranog reagovanja, kroz uvođenje savremenih tehnologija. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti razvoju sistema nadzora putem nadzornih kamera za praćenje kritičnih i rizičnih tačaka, kao i analitičkom korišćenju podataka dobijenih na osnovu prethodnih požara i intervencija.	Djelimično se prihvata	Ova primjedba je integrisana u Akcioni plan, u okviru mjere 12 - Uvođenje digitalnih platformi i aplikacija za pravovremeno obavješćavanje građana o rizicima, opasnostima i preporučenim mjerama zaštite), i 17.3 -Unapređenje sistema ranog otkrivanja požara).
-----	--	--	---------------------------	---

**SEKRETARIJAT ZA PLANIRANJE PROSTORA
I ODRŽIVI RAZVOJ**

GLAVNI GRAD PODGORICA

**LOKALNA STRATEGIJA ZA SMANJENJE
RIZIKA OD KATASTROFA S AKCIONIM
PLANOM ZA PERIOD 2026–2030.**

Podgorica, april 2026. godina

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026-2030. godina je izrađena u saradnji Glavnog grada Podgorice i Kancelarije Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori

Radna grupa koja je učestvovala u izradi, u sastavu:

1. Aleksandar Mugoša, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, koordinator;
2. Milanka Baljević, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, članica;
3. Stefan Vešović, Sekretarijat za socijalno staranje, član;
4. Dragan Koprivica, Sekretarijat za saobraćaj, član;
5. Milena Rakčević, Služba glavnog gradskog arhitekta, član;
6. Marko Marković, Služba zaštite i spašavanja, član;
7. Lazar Čađenović, Uprava za inspekcijske poslove, član;
8. Petar Jovetić, Služba komunalne policije, član;
9. Vesna Popović, „Komunalne usluge“ d.o.o., članica;
10. Tanja Drakulović, „Agencija za stanovanje“ d.o.o., članica;
11. Maja Stojanović, „Čistoća“ d.o.o., članica;
12. Milica Đurišić, „Deponija“ d.o.o., članica;
13. Ana Andrić, „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o., članica;
14. Filip Mandić, „Putevi“ d.o.o., član;
15. Strahinja Živaljević, „Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice“ d.o.o., član;
16. Slađana Živković, Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo unutrašnjih poslova, članica;
17. Predrag Raković, CEDIS, član;
18. dr sci med Božidarka Rakočević, Institut za javno zdravlje Crne Gore, članica;
19. Dragan Božović, Crveni krst Podgorica, član.

Obradivač dokumenta: mr Vasko Popovski, konsultant.

Sadržaj

1. UVOD	6
1.1 Značaj donošenja novog strateškog dokumenta u oblasti smanjenja rizika od katastrofa	6
1.2 Usaglašenost Strategije s krovnim strateškim dokumentima	6
1.3 Usaglašenost Strategije s ostalim sektorskim strateškim dokumentima od značaja za predmetnu podoblast javne politike	7
1.4 Usklađenost Strategije s obavezama koje proizlaze iz pregovora za pristupanje EU i glavnim sektorskim politikama EU u oblasti smanjenja rizika od katastrofa	9
1.5 Usklađenost Strategije s međunarodnim obavezama Crne Gore u oblasti smanjenja rizika od katastrofa	9
1.6 Usklađenost Strategije s pravnim okvirom za smanjenje rizika od katastrofa	10
2. POLOŽAJ I KARAKTERISTIKE GLAVNOG GRADA PODGORICA	10
2.1 Geografski položaj	10
2.2 Reljef i hidrografsko-hidrološke karakteristike	11
2.3 Klimatske karakteristike	12
2.4 Stanje životne sredine	12
2.5 Demografske karakteristike	15
2.6 Socio-ekonomski i održivi razvoj	17
3. ANALIZA STANJA	18
3.1 Analiza rizika koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu	18
3.2 Geološki rizici	18
3.2.1 Zemljotresi	19
3.2.2 Klizišta i odroni	22
3.3 Klimatske promjene – ekstremni vremenski i klimatski događaji	22
3.4 Poplave	25
3.5 Šumski požari i požari na otvorenom prostoru	26
3.6 Epidemije	27
3.7 Zarazne bolesti životinja i biljaka	28
3.8 Tehničko-tehnološke nesreće	29
3.9 Radijacione i nuklearne nesreće	31
3.10 Rizici u privrednim i vanprivrednim objektima i ustanovama (kritična infrastruktura)	31
3.11 Registar rizika Glavnog grada Podgorice	35
3.12 SWOT analiza – snage, slabosti, šanse i prijetnje	36
3.13 Drvo problema i drvo rješenja	37
3.14 Analiza zainteresovanih strana	43
3.14.1 Organizacija sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori	43
3.14.2 Resursi sistema zaštite i spašavanja u Glavnom gradu Podgorica	44
3.14.3 Analiza zainteresovanih strana	52
3.15 Rodna ravnopravnost i inkluzija ranjivih kategorija stanovništva	63
3.16 Onlajn anketa za građane/građanke	66
4. VIZIJA, STRATEŠKI I OPERATIVNICILJEVI S PRATEĆIM INDIKATORIMAUSPIJEHA	69
4.1 Vizija i misija	69
4.2 Razrada strateških i operativnih ciljeva	69

4.3 Razrada ključnih aktivnosti za sprovođenje svakog od operativnih ciljeva	74
5. FINANSIJSKI OKVIR ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE	77
6. MEHANIZAM ZA MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU	78
7. INFORMACIJA ZA JAVNOST O CILJEVIMA I OČEKIVANIM UČESNICIMA STRATEGIJE	85
8. PRATEĆI AKCIONI PLAN ZA 2026–2030. S PROCJENOM TROŠKOVA	87
PRILOZI	107
LITERATURA	109

Skraćenice

4G	Četvrta generacija bežičnih uređaja
5G	Peta generacija bežičnih uređaja
AD	Akcionarsko društvo
AP	Akcioni plan
BDP	Bruto domaći proizvod
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing
CEDAW	Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena
CEDIS	Crnogorski elektrodistributivni sistem
CG	Crna Gora
CGES	Crnogorski elektroprenosni sistem
CK	Crveni krst
COR	Ciljevi održivog razvoja
COVID-19	Zarazna bolest korona virusom
d.o.o.	Društvo s ograničenom odgovornošću
DZS	Direktorat za zaštitu i spašavanje
EC	Evropska komisija
EEA	Evropska ekonomska oblast
EMS	Evropska makroseizmička skala
EPCG	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić
EU	Evropska unija
EUR	Evra
FVC	Dio vegetacionog pokrivača
FVI	Indeks požara i vremena
GAP	Plan rodne akcije
GAP SF	Akcioni plan za rodnu ravnopravnost u okviru Sendai okvira
GIS	Geografski informacioni sistem
GP	Granični prelaz
GWh	Gigavat sati
IATA	Međunarodna asocijacija za vazdušni saobraćaj
ICAO	Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva
ILO	Međunarodna organizacija rada
JP	Javno preduzeće
JU	Javna ustanova
KAP	Kombinat aluminijuma Podgorica
kV	Kilovolt
kWh	Kilovat časovi
LAI	Indeks površine lista
LGBTI	Lezbejke, gej, biseksualne, transrodne, interseksualne
LOC	Lokalni operativni cilj
MCS	Merkalijeva skala

MONSTAT	Uprava za statistiku
MPNI	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
MPŠV-DV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za vodoprivredu
MTEORRS	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
MTR	Srednjoročna revizija
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MVA	Megavolt amper
MWh	Megavat sati
NATO	Sjevernoatlantski savez
NSOR	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
NVO	Nevladina organizacija
OC	Operativni cilj
OKC	Operativno komandni centar 112
OO	Opštinska organizacija
PPCG	Prostorni plan Crne Gore
PUP	Prostorno urbanistički plan
PVC	Polivinil hlorid
RCG	Republika Crna Gora
SARS	Teški akutni respiratorni sindrom
SC	Sportski centar
SDG	Cilj održivog razvoja
SDGs	Ciljevi održivog razvoja
SECAP	Akcionni plan za održivu energiju i klimatske promjene
SMS	Servis kratkih poruka
SPI	Standardizovani indeks padavina
SWOT	Snage, slabosti, šanse i prijetnje
TETRA	Zemaljski trunkovani radio-sistem
TPG	Tečni prirodni gas
UGŠL	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima
UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
UNDRR	Kancelarija Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa u Evropi i centralnoj Aziji
UNECE	Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu
UNFCCC	Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
UNISDR	Međunarodna strategija Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa
UN Habitat	Program Ujedinjenih nacija za naselja
UV	Uprava za vode

1. UVOD

1.1 Značaj donošenja novog strateškog dokumenta u oblasti smanjenja rizika od katastrofa

Podgorica je glavni grad Crne Gore i najvažniji administrativno-politički, ekonomski, društveni i kulturni centar zemlje, s najvišom koncentracijom stanovništva i kritične infrastrukture. Zbog svoje geografske pozicije i urbanizacije, grad je izložen brojnim prirodnim i antropogenim rizicima. Najznačajniji rizici uključuju zemljotrese, poplave, požare, ekstremne vremenske uslove poput jakih vjetrova i oluja, ekstremnih temperatura, kao i zagađenje vazduha, vode i tla. Pored tih faktora, novi izazovi poput pandemije COVID-19 dodatno opterećuju kapacitete za prevenciju i reagovanje, ugrožavaju stabilnost lokalne zajednice i čine još hitnijom potrebu da se sistemski pristupi smanjenju rizika od katastrofa. Rastući broj rizika slabe urbanu otpornost i opterećuju lokalne resurse i kapacitete. To negativno utiče na održivi razvoj i posebno pogađa ranjive grupe, uključujući žene, djecu, starije osobe i osobe s invaliditetom. Ovaj trend dodatno otežava smanjenje i ublažavanje rizika, naglašavajući potrebu za efikasnim upravljanjem smanjenja rizika od katastrofa na lokalnom nivou. Povećani rizici zahtijevaju sistemski pristup i strateško planiranje kako bi se smanjile posljedice i osigurao otporniji razvoj.

Da bi se smanjili postojeći rizici i prevenirali novi, jačali kapaciteti društva, te lokalnih i drugih institucija u odgovoru na različite vrste katastrofa i otpornom oporavku, Glavni grad Podgorica i Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) su kroz inkluzivan proces s ključnim akterima pripremili *Lokalnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa s akcionim planom za period 2026–2030. godine* (u daljem tekstu: Strategija). Taj dokument definiše okvir za prevenciju, pripravnost, odgovor i oporavak od prirodnih i antropogenih hazarda, radi jačanja dugoročne otpornosti i održivog razvoja zajednice. Strategija je zasnovana na sveobuhvatnoj analizi dostupnih podataka, procjeni rizika, sagledavanju institucionalnih kapaciteta, kao i konsultacija s ekspertima i zainteresovanim stranama i članovima/članicama radne grupe, čije su percepcije o trenutnom stanju, prioritetima, potrebama i očekivanjima uvažene u procesu izrade. Isto tako, tokom izrade ovog strateškog dokumenta zainteresovani građani i građanke su imali mogućnost da učestvuju putem onlajn ankete, pri čemu su njihova mišljenja i preporuke uzeti u obzir. Kao strateško-akcioni dokument usklađena je s nacionalnom strategijom za smanjenje rizika od katastrofa, zasniva se na važećem zakonodavnom okviru i usklađena je s globalnim, regionalnim, nacionalnim i lokalnim strateškim politikama i planovima.

1.2 Usaglašenost strategije s kravnim strateškim dokumentima

➤ *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030 s Akcionim planom za 2025–2026¹*, predstavlja ključni dokument za jačanje otpornosti na nacionalnom i na lokalnom nivou. Usklađen s globalnim standardima i ciljevima Unije za civilnu zaštitu, ovaj dokumenat postavlja četiri strateška cilja: razumijevanje rizika, jačanje upravljačkog sistema, investiranje u otpornost i unapređenje spremnosti, koji su usklađeni s pet ciljeva otpornosti. Nacionalna strategija, implementirana kroz tri dvogodišnja akciona plana, koristi pristup zasnovan na rodnoj ravnopravnosti i uključivanju svih relevantnih aktera, čime će unaprijediti prevenciju, smanjiti izloženost društva rizicima i povećati

¹Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026*. Novembar 2024.

kapacitet za odgovor i obnovu. Uloga opština u smanjenju rizika od katastrofa predstavlja suštinski dio proaktivnog sistema za upravljanje rizicima i jačanje otpornosti zajednice, i kao takva prepoznata je u ovom strateškom dokumentu te adekvatno uključena u strateške i operativne ciljeve i aktivnosti. Nacionalna strategija u Strateškom cilju 4: Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i unaprijeđenu ponovnu izgradnju (*Build Back Better*) prilikom oporavka, sanacije i obnove, u Operativnom cilju 6: Učiniti gradove otpornim, predviđa niz aktivnosti koje će se realizovati na lokalnom nivou.

➤ *Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine* (NSOR 2030)² je ključni okvir za dugoročan razvoj Crne Gore, usmjeren na održivo upravljanje ljudskim, društvenim, prirodnim i ekonomskim resursima, kao prioritet ukupnog održivog razvoja crnogorskog društva. Ciljevi Strategije za Glavni grad Podgoricu komplementarni su s tematskim područjem 3: *Očuvanje prirodnog kapitala* odnosno oni direktno doprinose sprovođenju strateškog cilja 3.6 – *Ublažiti uticaj prirodnih i antropogenih hazarda*. Realizacijom mjera i aktivnosti Strategije za Glavni grad, direktno se doprinosi sprovođenju prioriteta mjera NSOR 2030: 3.6.1 Unaprijediti razumijevanje rizika od hazarda; 3.6.2 Jačati institucionalni okvir za upravljanje rizicima od hazarda; 3.6.3 Investirati u smanjenje rizika i jačanje otpornosti prirodnih i društvenih sistema; 3.6.4 Unaprijediti spremnost za odgovor na katastrofe i obnovu kroz oporavak, rehabilitaciju i rekonstrukciju; 3.6.5 Jačanje kapaciteta za adaptaciju na klimatske promjene.

1.3 Usaglašenost Strategije s ostalim sektorskim strateškim dokumentima od značaja za predmetnu podoblast javne politike

➤ *Nacionalna Strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030 godine* uključuje Namjeravani nacionalno utvrđeni doprinos Crne Gore za smanjenje emisija gasova staklene bašte, s obavezom smanjenja emisija za 30% u odnosu na 1990. godinu do 2030. godine. Ovaj strateški dokument predstavlja ključni okvir politike Crne Gore za integrisano i multisektorsko djelovanje u borbi protiv klimatskih promjena, u skladu s obavezama prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (UNFCCC) i sadrži smjernice za mjere mitigacije i adaptacije na klimatske promjene. Te dvije strategije su usklađene, jer njihovi prioriteti i ciljevi, kroz ključne mjere i aktivnosti, podržavaju realizaciju javne politike za smanjenje rizika od katastrofa.

➤ *Strategija upravljanja vodama Crne Gore 2018–2035.*³ definiše pravac upravljanja vodnim resursima u zemlji, uzimajući u obzir ekonomski, ekološki i društveni okvir. Dokument uključuje analizu postojećeg stanja, ciljeve zaštite, korišćenja i razvoja vodnih resursa, kao i strategijske i operativne korake za sprovođenje reformi u sektoru voda. Jedan od strateških ciljeva je smanjenje rizika od štetnog dejstva voda radi preventivnog djelovanja i stvaranja uslova za smanjenje rizika od poplava, zaštitu zdravlja ljudi, životne sredine, kulturne baštine i privrede, te obezbjeđivanje održivog korišćenja voda i unapređenja životne sredine. Lokalna služba za zaštitu i spašavanje nadležna je za sprovođenje preventivnih, operativnih i sanacionih mjera zaštite od poplava u skladu s lokalnim planovima.

² Ministarstvo održivog razvoja i turizma. *Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine*. Jul 2016.

³ Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. *Strategija upravljanja vodama Crne Gore*. Jun 2017.

➤ **Nacionalnom strategijom rodne ravnopravnosti 2021–2025. godine s Akcionim planom 2021–2022. godine**⁴ u okviru Operativnog cilja 3, definisana je mjera 3.7: *Procijeniti uticaj klimatskih promjena i prirodnih katastrofa na zdravlje žena, muškaraca, osoba drugačijih polnih i rodni identiteta, kao i marginalizovanih i posebno osjetljivih osoba i grupa i sprovesti mjere prevencije kako bi se umanjio njihov negativan uticaj.* Ovaj cilj je inkorporiran u Strategiji kroz aktivnosti za povećanje otpornosti na katastrofe i promociju inkluzivnosti u lokalnim procesima smanjenja rizika na teritoriji Glavnog grada. Strategija je rodno odgovoran i inkluzivan dokument koji smanjenju rizika od katastrofa pristupa tako što obuhvata cijelo stanovništvo. Usklađena je sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, koji garantuje ravnopravno učešće žena, muškaraca i lica različitih rodni identiteta u svim oblastima javnog i privatnog života. Strategija podstiče nediskriminatorno učešće žena, djece, mladih, osoba s invaliditetom i drugih grupa u svim fazama procesa smanjenja rizika od katastrofa.

➤ **Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025–2035. s Akcionim planom za period 2025–2027.**⁵ predstavlja temeljni strateški dokument i osnovu javne politike u upravljanju klimatskim rizicima kao i povećanje otpornosti na klimatske promjene. Ekstremni vremenski i klimatski događaji, uključujući poplave, požare i suše, predstavljaju značajnu prijetnju prioritetnim sektorima identifikovanim u Planu prilagođavanja na klimatske promjene u Crnoj Gori. Ovaj plan je usklađen sa ciljevima Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030, kao i s Akcionim planom za 2025–2026, pri čemu je smanjenje rizika od katastrofa integrisano u međusektorske ciljeve i mjere prilagođavanja. Kroz nacionalne strateške okvire, plan je povezan i s lokalnim dokumentima, čime se obezbjeđuje sinergija na svim nivoima upravljanja, što je ključno za izgradnju klimatske otpornosti i ostvarivanje SDG 13. Primjeri ovih napora uključuju edukaciju poljoprivrednika kao ciljne grupe, prikupljanje i analizu zdravstvenih podataka, zaštitu ustanova od rizika, kao i integrisanje rodni aspekata i mjera adaptacije u sektorske politike. U sektoru turizma, izgradnja otporne infrastrukture i razvoj održivih praksi podržavaju prilagođavanje klimatskim promjenama, uz unapređenje sistema obavješćavanja, uzbunjivanja i programa podizanja svijesti u zajednicama. Podjednako je važno uključiti turizam u planove zaštite i spašavanja Glavnog grada kako bi se tokom nepogoda obezbijedila sigurnost turista. Posebnu pažnju treba posvetiti rješenjima zasnovanim na prirodi, koja koriste funkcije ekosistema za rješavanje izazova poput klimatskih promjena, gubitka biodiverziteta, rizika od katastrofa i degradacije ekosistema, te za unapređenje bezbjednosti vode, hrane i zdravlja ljudi. Povećanje ulaganja u ovakve projekte direktno koristi ugroženim zajednicama, smanjujući njihovu izloženost rizicima i jačajući otpornost na buduće katastrofe.

➤ Isto tako, Strategija je povezana i s drugim lokalnim strateškim i akcionim planovima, kao što su Strateški plan razvoja Glavnog grada Podgorica 2026–2031., Akcionni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorica, Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica, Registar rizika Glavnog grada Podgorica, Lokalni plan zaštite životne sredine Glavnog grada Podgorica za period 2019–2022. godine itd.

⁴Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava. *Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021–2025. godine s Akcionim planom 2021–2022. godine*. Jul 2021.

⁵Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Crne Gore (2025). *Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025–2035. s Akcionim planom za period 2025–2027*, Podgorica.

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

1.4 Usklađenost Strategije s obavezama koje proizlaze iz pregovora za pristupanje EU i glavnim sektorskim politikama EU u oblasti smanjenja rizika od katastrofa

Strategija je usklađena s procesom EU integracija iz pregovaračko poglavlje 27, podoblast civilna zaštita. Sve obaveze su u potpunosti izvršene, čime su se stekli uslovi za privremeno zatvaranje ovog potpoglavlja.⁶ Isto tako, indirektno je usklađena je i s politikama EU u ovoj oblasti, kao npr. sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju EU (2007), Evropskim zelenim planom Evropske komisije (2019) preko mjera mitigacije i adaptacije na klimatske promjene, kao i Evropskim ciljevima otpornosti na katastrofe preko usaglašenosti lokalnih mjera aktivnosti s pet ciljeva otpornosti na katastrofe: predviđanje, priprema, upozoravanje, reagovanje i zaštita. Strategija je kompatibilna i s Evropskom strategijom za rodnu ravnopravnost 2020–2025, Evropskom poveljom o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou iz 2006. godine, ažurirana 2022. godine i Akcionim planom Evropske unije za rodnu ravnopravnost (GAP III) za period 2021–2025, čije je trajanje EU produžila do 2027. godine. S obzirom na to da je Crna Gora članica Mehanizma EU za civilnu zaštitu (enql. European Union Civil Protection Mechanism) i kandidat za ulazak u Evropsku uniju, ovaj strateški dokument je referentan Odluci 2001/792/EC⁷, Odluci No. 1313/2013/EU⁸ i ostalim dokumentima.

1.5 Usklađenost Strategije s međunarodnim obavezama Crne Gore u oblasti smanjenja rizika od katastrofa

Strategija je usklađena sa savremenim okvirima za smanjenje rizika od katastrofa, za održivi razvoj i klimatske promjene, čime doprinosi ispunjavanju međunarodnih i nacionalnih obaveza u tim oblastima. U kontekstu Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa 2015–2030, izrada ovakvog planskog dokumenta je u skladu s ostvarivanjem sedam ciljeva iz tog okvira, posebno sa Ciljem E: Značajno povećanje broja država nacionalnim i lokalnim strategijama za smanjenje rizika i katastrofa do 2020. godine⁹ i podcilj E2: Procenat jedinica lokalne samouprave koje usvajaju i sprovode lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa u skladu s nacionalnim strategijama, kao i sa četiri prioriteta iz tog okvira. Što se tiče Ciljeva održivog razvoja (enql. Sustainable Development Goals), plan podržava ispunjavanje određenih ciljeva¹⁰, kao i praktičnu implementaciju člana 8 iz Pariskog klimatskog sporazuma. Takođe, strateški plan je u korelaciji s Novom urbanom agendom UN Habitata, Konvencijom o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) u pogledu rodni dimenzija smanjenja rizika od katastrofa u kontekstu klimatskih promjena i Konvencijom o pravima lica s invaliditetom s Opcionim protokolom u pogledu državne obaveze da se obezbijede zaštita i sigurnost lica s invaliditetom u situacijama rizika, uključujući katastrofe, čime se ističe značaj njihove potpune uključenosti u sve faze smanjenja rizika od katastrofa.

⁶Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktor za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026*. Novembar 2024. str. 22.

⁷2001/792/EC, Euratom: *Council Decision of 23 October 2001 establishing a community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions*.

⁸Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism Text with EEA relevance.

⁹Iako je u Okviru iz Sendaija rok za ovaj cilj naveden do 2020. godine, isti se može razmatrati do 2030. godine.

¹⁰UNISDR. *Disaster Risk Reduction and Resilience in the 2030 Agenda for Sustainable Development*. 2015.

1.6 Usklađenost Strategije s pravnim okvirom za smanjenje rizika od katastrofa

Zakonski okvir za zaštitu i spašavanje u Crnoj Gori uređuje *Zakon o zaštiti i spašavanju* („Službeni list CG”, br. 13/2007, 5/2008, 86/2009 – drugi zakon, 32/2011, 54/2016, 146/2021, 3/2023 i 82/2025). On predstavlja osnovni pravni okvir za upravljanje rizicima u Crnoj Gori, obuhvatajući mjere otkrivanja, sprečavanja i ublažavanja opasnosti po stanovništvo, imovinu i životnu sredinu. Njime se uređuju sistem zaštite i spašavanja, planiranje i koordinacija aktivnosti, rad operativnih jedinica, obavještanje i uzbunjivanje, kao i prava, obaveze i finansiranje učesnika u sistemu. Za dosljednu primjenu Zakona usvojeni su podzakonski akti, među kojima se izdvajaju: Pravilnik o sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja elaborata o procjeni rizika na osnovu kojih se izrađuju planovi zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 31/17), Pravilnik o bližem sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja planova zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 34/17), Pravilnik o načinu organizovanja i angažovanju jedinica civilne zaštite („Službeni list CG”, broj 38/17), Pravilnik o jedinstvenim znakovima za uzbunjivanje i načinu obavještanja i uzbunjivanja („Službeni list CG”, broj 34/17), Rješenje o imenovanju rukovodioca, zamjenika rukovodioca i članova Koordinacionog tima za zaštitu i spašavanje („Službeni list CG”, broj 52/17), Rješenje o imenovanju Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje („Službeni list CG”, broj 52/17), itd.

Postoje i drugi zakoni koji, iako nijesu direktno usmjereni na oblast smanjenja rizika od katastrofa, posredno kroz svoje odredbe uređuju pitanja ključna za zaštitu i prevenciju. To uključuje *Zakon o klimatskim promjenama*¹¹, *Zakon o vodama* („Službeni list RCG”, br. 27/2007, i Službeni list CG br. 032/2011, 047/2011 – ispr., 048/2015, 052/2016, 055/2016, 002/2017 – dr. zakon, 080/2017 – dr. zakon, i 084/2018), *Zakon o hidrometeorološkim poslovima* („Službeni list Crne Gore”, br. 26/2010, 040/2011, i 030/2012), *Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj inuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti* („Službeni list Crne Gore”, br. 49/2024), *Zakon o šumama* („Službeni list Crne Gore”, br. 77/24 i 92/2025), *Zakon o životnoj sredini* („Službeni list CG”, br. 52/2016 i 73/2019), *Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata* („Službeni list CG”, br. 64/2017, 44/2018, 63/2018, 11/2019 i 82/2020), *Zakon o zaštiti i zdravlju na radu* („Sl. list CG”, br. 34/2014 i 044/2018), *Zakon o Crvenom krstu Crne Gore* („Službeni list RCG”, br. 28/06) itd. Ovi zakoni omogućavaju okvir za zaštitu resursa, životne sredine i zdravlja, i doprinose smanjenju negativnih efekata prirodnih i tehnoloških hazarda.

2. POLOŽAJ I KARAKTERISTIKE GLAVNOG GRADA PODGORICA

2.1 Geografski položaj

Podgorica, glavni grad Crne Gore, zauzima **1.508 km²** (10,7% teritorije države) u centralnom dijelu zemlje, u sjevernom segmentu Zetske kotline. Kroz grad teku Morača i Ribnica, a u blizini i Zeta, Cijevna,

¹¹Skupština Crne Gore usvojila je Zakon o klimatskim promjenama 11. decembra 2025. godine. Ovim zakonom uređuju se zaštita od negativnih uticaja od klimatskih promjena, smanjivanje emisijagasova s efektom staklene bašte, zaštita ozonskog omotača i druga pitanja koja se odnose na klimatske promjene. Ublažavanje klimatskih promjena, prilagođavanje na klimatske promjene i zaštita ozonskog omotača radi održivog razvoja, temelji se na načelima zaštite životne sredine, smanjenju rizika od katastrofa, kao i rješenjima zasnovanim na prirodi, a baziranim na rodno odgovornim procjenama rizika i zahtjevima međunarodnog prava.

Sitnica i Mareza. Graniči se s Albanijom na istoku, Andrijevicom na sjeveroistoku, Kolašinom na sjeveru, Danilovgradom na zapadu, Cetinjem na jugozapadu te opštinama Zeta i Tuzi na jugu. Na nadmorskoj visini od 52 m, smještena u ravnici okruženoj brdima, uključujući Goricu po kojoj je dobila ime, Podgorica se razvija u okviru plodne Zetske ravnice, u blizini Skadarskog jezera i Jadranskog mora. Kao najveća urbana aglomeracija, ona predstavlja administrativno-politički, privredni, saobraćajni, naučni i kulturni centar Crne Gore.

Slika 1 – Geografski položaj Glavnog grada Podgorica¹²

2.2 Reljefi hidrografsko-hidrološke karakteristike

Geološku podlogu Podgorice čine kenozojski fluvioglacialni sedimenti kvartara u ravničarskim područjima i mezozojski kredni sedimenti na brdima. Zbog specifične geološke strukture razvijeni su fizičko-geološki procesi, kao što su karstifikacija krečnjaka i dolomita, podlokavanje obala rijeka i sulfozija. Erozivni procesi uglavnom su slabije izraženi, osim u riječnim koritima, dok klizanja i urušavanja nijesu značajna. Fenomeni plavljenja posebno su izraženi u aluvijalnoj ravni rijeke Ribnice. Ravni dio grada obuhvata Zetsku ravnicu, dok brdski i planinski rejon na sjeveru/sjeverozapadu doseže visine do 2.484 m (Komovi). Grad leži na fluvioglacialnim terasama rijeke Morače, između Malog brda (205 m) i Gorice (131 m) na sjeveru, te Dajbabske gore (170 m) i Donje Gorice (102 m) na jugu, uz krečnjačka uzvišenja poput Kruševca i Ljubovića. Prisutni su različiti tipovi zemljišta, uključujući smeđe eutrično zemljište, rendzine, crvenice i lesivizirana zemljišta.

Podgorica raspolaže značajnim **hidrološkim i hidrološko-hidrografskim resursima**, bogatim podzemnim i površinskim vodama. Glavni vodotoci su Morača i Ribnica, uz pritoke Zetu, Cijevnu, Sitnicu i Malu rijeku, dok područje grada obuhvata i djelove slivova Tare i Mojanske rijeke te manja jezera, Bukumirsko i Rikavačko. Morača je duga 97,1 km, sa slivom od 3.200 km². Ljeti proticaj svih rijeka znatno opada, a u izrazito sušnim godinama pojedini tokovi, uključujući donji tok Morače, presušuju. Važni izvori, Mareza i Vrela Ribnička, uključujući karstna vrela izdažnosti do 1.000 l/s, imaju ključnu ulogu u snabdijevanju vođom. Podzemne vode na dubini od 16 do 20 m olakšavaju odvodnju i izgradnju, dok karstne i porozne fluvio-glacialne formacije služe kao prirodni kolektori, a tercijarni vodonepropusni sedimenti formiraju barijere poput Berskih izvora, Crnog i Modrog oka, Vučjih studenaca, Okna i Iverka. Karstna izdan, iako

¹² Izvor: Wikipedia. Onlajn. Dostupno na:

[https://sh.wikipedia.org/wiki/Glavni_Grad_Podgorica#/media/Datoteka:Podgorica_in_Montenegro_\(2022\).svg](https://sh.wikipedia.org/wiki/Glavni_Grad_Podgorica#/media/Datoteka:Podgorica_in_Montenegro_(2022).svg)

duboko ispod Zetske ravnice, ima veliki kapacitet i od presudnog je značaja za vodosnabdijevanje. Najvrjednija vrela nalaze se između Kosmača i Ponara, te uz Moraču istočno od Vranjine, na dubinama od preko 10 m. Prema ocjenama hemijskog statusa podzemnih voda za 2024. godinu, na osnovu opštih fizičko-hemijskih i hemijskih parametara, status podzemnih voda na teritoriji Podgorice je dobar.¹³ Zahvaljujući ovim resursima, Podgorica ima visokokvalitetno vodosnabdijevanje, s tek oko 6% uzoraka koji ne ispunjavaju propisane parametre za pitku vodu.

2.3 Klimatske karakteristike

Podgorica ima izmijenjenu sredozemnu klimu. Geografska širina, vazdušna strujanja, karakteristike reljefa, Jadransko more, rijeka Bojana, Skadarsko jezero i uticaj planinskog zaleđa, rezultiraju pojavom izmijenjenog tipa sredozemne klime sa specifičnim karakteristikama – dugim i vrućim ljetima, te blagim i kišovitim zimama. Period srednjih dnevnih temperatura iznad 0°C traje i preko 320 dana, a iznad 15°C oko 180 dana. Srednja godišnja temperatura iznosi 16,4°C, maksimalna temperatura dostiže 44,2°C (24. avgust 2017. god.), a minimalna je pala na -9,7°C (4. februar 1956. god.). Podgorica je grad s najvišim srednjim mjesečnim temperaturama tokom ljeta, i s najvećim prosječnim brojem tropskih dana. Godišnja količina padavina je 1.544 mm, a relativna vlažnost 59,6%. Prosječan broj kišnih dana je 118, sniježnih tri, a dana s jakim vjetrom 58. Ljeto odlikuje oko 135 dana s temperaturom iznad 25°C, uz povoljne uslove s malim brojem kišnih dana i dobrom provjetrenošću, što Podgoricu čini prijatnim mjestom. Sjeverni vjetrovi su dominantni sa 40% vremena, južni vjetrovi su dominantni 25–30% vremena, a najmanje su česti istočni vjetrovi.

2.4 Stanje životne sredine

Na području Glavnog grada Podgorica prisutni su različiti tipovi *zemljišta* zbog dinamičnog reljefa i mikroklimatskih razlika. Zemljišta se klasifikuju prema plodnosti: zemljišta visoke plodnosti (bonitet I i II) nalaze se u obodima Čemovskog polja i pogodna su za voćarstvo, vinogradarstvo i povrtlarstvo; zemljišta srednje plodnosti (bonitet III i IV) zauzimaju veći dio poljoprivrednih površina; ona ograničene plodnosti (bonitet V i VI) imaju nizak kapacitet zadržavanja vlage; a zemljišta vrlo niske plodnosti (bonitet VII i VIII) uglavnom su na Čemovskom polju, gdje melioracijom prelaze u srednje plodna zemljišta. Neplodne površine obuhvataju kamenjare, vodene površine i zemljište pod naseljima i industrijskim objektima.¹⁴ Šumske površine čine 48,16% teritorije, dok druge prirodne površine iznose 16,38%. Ukupni zapreminski prirast šuma iznosi 138.000,40 m³, od čega 18.806,80 m³ čine četinarske, a 119.193,60 m³ lišćarske šume. Tekući godišnji prirast u visokim ekonomskim šumama iznosi 5,1 m³/ha za četinare i 2,7 m³/ha za lišćare, uz veći potencijalni prirast. Najvrjedniji šumski kompleksi su Opasanica – Travška gora i Vučji potok u Regionalnom parku Komovi, sadašnjem Parku prirode Komovi, Podgorica.¹⁵ Šume u privatnom vlasništvu su, međutim, ozbiljno devastirane zbog neplanske sječe i učestalih požara. Površine naselja čine 6,29%, saobraćajna infrastruktura 3,08%, a poljoprivredno zemljište 14,60% ukupne teritorije Podgorice.

¹³ Agencija za zaštitu životne sredine. *Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2024. godinu*. 2025. str.10.

¹⁴ Glavni grad Podgorica. *Akcionni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice*. Novembar 2017. str.8.

¹⁵ Glavni grad Podgorica. *Akcionni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice*. Novembar 2017. str. 12.

Podgorica ima heterogena staništa koja omogućavaju bogat **biodiverzitet**, zahvaljujući povoljnim klimatskim uslovima, geografskoj lokaciji, blizini mora i prisustvu rijeka i jezera. Na površini od 86 km² zabilježeno je 1.227 vrsta i podvrsta flore, uključujući 66 (sub)endemičnih biljaka, što čini više od trećine flore Crne Gore. Posebno vrijedna staništa su park-šuma Gorica, gradske i prigradske gorice, riječni kanjoni i Čemovsko polje. Brda i visovi do 1.000 metara nadmorske visine prekriveni su termofilnim listopadnim šumama, a dominantne vrste su grabina, jasen, česmina, klen, makljen i cer, dok u višim zonama rastu crnograb i lipa. Endemični žbun zanovijet posebno je prisutan u zoni 500–600 mnv. Na degradiranim lokalitetima dominira pelin, važan za zaštitu od erozije i pčelinja paša. Među gljivama zabilježeno je 318 vrsta, najviše na Gorici, u Doljanima i Kučima Nacionalno je zaštićeno 20 vrsta, a 16 međunarodno, ali se pretpostavlja da je stvarni broj vrsta veći usljed neistražene teritorije. Istraživanja faune Podgorice sprovedena su u manjem obimu nego istraživanja biljnog svijeta. Na području Glavnog grada registrovano je 12 vrsta vodozemaca i 34 vrste gmizavaca, što odražava klimatsku i pejzažnu raznolikost. Ornitofauna je posebno bogata na Čemovskom polju i na Skadarskom jezeru. O sisarima postoje skromniji podaci, s tim što su evidentirane 43 vrste, od kojih je 27 nacionalno ili međunarodno zaštićeno. U cjelini, najveće prijetnje biodiverzitetu Podgorice predstavljaju neplanska gradnja i požari, koji uzrokuju gubitak staništa, neadekvatno odlaganje otpada u urbanim zonama, što dodatno pogoduje širenju invazivnih vrsta, neracionalnu eksploataciju prirodnih resursa, hemijsko zagađenje, eksploataciju građevinskog materijala, melioraciji unošenje alohtonih vrsta.

Kroz projekte **Mikro 020** za formiranje zelenih urbanih džepova i **Moje drvo** za povećanje zelenog fonda drveća u glavnom gradu, Podgorica uključuje širu zajednicu u izgradnju urbane otpornosti.

Najstarije drvo u Podgorici je stari platan, koji se nalazi u Ulici Novaka Miloševa. Pretpostavlja se da je posađen 1812. godine, a posljednje utvrđivanje starosti izvršeno je 2019. godine.

Izvor: Glavni grad Podgorica <https://tinyurl.com/ymm-1.7.17>

Urbano zelenilo Podgorice čini jedinstven sistem koji obuhvata površine uz rijeke Moraču i Ribnicu, te brda Goricu, Malo brdo, Ljubović i Kruševac. Te zelene zone povezuju ključne gradske funkcije i centralne površine, stvarajući međusobno povezane cjeline. Javne zelene površine uključuju parkove, zelene trgove, park-šume, drvorede, zelene trake uz staze i obale rijeka, te zelene površine oko stambenih objekata i spomenika. Površine posebne namjene obuhvataju prostor u zdravstvenim, obrazovnim, socijalnim i sportskim institucijama, privrednim i poslovnim objektima, dvorištima, na gradskim grobljima i zaštitne plantaže za zaštitu od vjetra. „Gradski parkovi (75.344 m²), linearno zelenilo (88.339 m²) i blokovsko zelenilo (361.684 m²) dio su sistema zelenila Podgorice i imaju pozitivan efekat na gradsku mikroklimu ublažavajući uticaj visokih temperatura, naleta sjevernog vjetra, umanjujući buku i pročišćavajući

vazduh od zagađenja.“¹⁶ Parkovima dominira vrsta *Pinus halepensis*, koja s visokim i impozantnim stablima čini najzastupljeniju drvenastu vrstu u blokovskom zelenilu, vjetrozaštitnim pojasevima i park-šumama Gorica i Ljubović. U Podgorici je *Katastrom zelenih površina* zaključeno s decembrom 2023.

¹⁶ Glavni grad Podgorica. Procjena ranjivosti i rizika urbanih ostrva toplote. Mart 2025.str.24.

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

godine evidentirano više od 24.000 stabala na oko 1.200 hektara javnih prostora. Kroz Katastar zelenih površina primarno je izvršena i procjena biološke vrijednosti evidentiranih stabala.

Slika 2 – Katastar zelenih površina – Glavni grad Podgorica¹⁷

Zaštićena područja na teritoriji Glavnog grada Podgorica su:

- Park prirode Komovi, površine 13.232 ha na teritoriji Glavnog grada, zaštićen je od 2015. godine. Na visokoplaninskom području Komova prisutni su lokalni endemi koji se ne nalaze nigdje drugo u svijetu: *Androsace komovensis*, *Arenaria halacsyi* i *Gentianella pevaleki*.
- Spomenik prirode pećina Magara, smještena u podnožju Veljeg brda u naselju Tološi na visini od 60 m, dugačka 220 m, zaštićena je od 1968. godine. Zbog svojih bioloških i speleoloških vrijednosti proglašena je spomenikom prirode na nacionalnom nivou.
- Spomenik prirode Park šuma Gorica, površine 105 ha u centralnom gradskom području, zaštićen je od 2022. godine. Formiran antropogenim uticajem, predstavlja uređenu urbanu zelenu površinu s bogatim biljnim i životinjskim svijetom. Na ovom području zabilježeno je više od 400 biljnih vrsta, od kojih oko 10% čine endemične, endemoreliktna i reliktna vrste.
- Park prirode Rijeka Zeta na teritoriji Glavnog grada Podgorica prostire se na 26 km² i obuhvata važne ekosisteme i staništa, uključujući povremene potoke, plavne livade, šume, šumo-livade i livade. Sistem zaštite proglašen je 2019. godine.

Monitoring kvaliteta *vazduha* sprovodi Centar za ekotoksikološka ispitivanja, koji nakon validacije podatke dostavlja Agenciji za zaštitu životne sredine. Agencija ih kontinuirano objavljuje u realnom vremenu na svom sajtu (www.epa.org.me), kao i kroz mjesečne izvještaje o kvalitetu vazduha.¹⁸ Za ocjenu kvaliteta vazduha u 2024. godini korišćeni su i rezultati povremenih mjerenja (četiri četrnaestodnevna ciklusa) s tri lokacije u Glavnom gradu: Zagorič (Piperska ulica), Stari Aerodrom (Bulevar Josipa Broza) i područje u blizini tržnog centra „Delta City“. Koncentracije SO₂, O₃, CO i benzena, kao i sadržaj teških metala u PM₁₀, bile su ispod propisanih graničnih i ciljnih vrijednosti. Vrijednosti NO₂ nijesu prekoračivale jednočasovne granične vrijednosti, dok su srednje godišnje koncentracije bile povišene na pojedinim lokacijama pod uticajem saobraćaja. Suspendovane čestice PM₁₀ bilježile su više prekoračenja dnevnih graničnih vrijednosti na svim lokacijama, pri čemu je i C90,4 percentil bio iznad

¹⁷ Izvor: <http://www.kzp.podgorica.me/>

¹⁸ Agencija za zaštitu životne sredine. *Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2024. godinu*. 2025. str.10.

dozvoljenog nivoa. Srednje godišnje koncentracije benzo(a)pirena na svim lokacijama bile su iznad ciljne vrijednosti za zaštitu zdravlja.¹⁹ Praćenje nivoa buke je u okviru lokalnog monitoringa, koji se u skladu sa zakonskom procedurom realizuje od 2021. godine u okviru lokalnog monitoringa kvaliteta vazduha koji realizuje Glavni grad Podgorica²⁰, na 10 mjernih pozicija: u naseljima Zabjelo, Pobrežje, Stari Aerodrom, Stara Varoš, City Kvart, Blok V, Blok IX i Zagorič, od kojih osam lokacija pripada stambenoj akustičkoj zoni, a dvije akustičkoj zoni su mješovite namjene. Tokom sedmodnevnog ciklusa mjerenja, u skladu s Programom monitoringa za 2024. godinu, na mjernim mjestima Stari Aerodrom (Bulevar Pera Četkovića 175) i mini obilaznica (Prve proleterske 33), indikatori nivoa buke za dan, veče i noć prekoračivali su propisane granične vrijednosti.²¹

2.5 Demografske karakteristike

Teritorija Glavnog grada Podgorica, sa sjedištem u Podgorici, obuhvata naselja gradskog karaktera i naselja:

- naselja gradskog karaktera: Blok V, Budo Tomović, Vranići, Vraničke njive, Vrela Ribnička, Golubža, Gornja Gorica, Gornji Vranići, Dajbabe, Drač, Doljani, Donja Gorica, Kakaricka gora, Konik, Kruševac, Malo brdo, Mareza, Masline, Momišići, Murtovina, Nova Varoš, Novi Grad, Park šuma Zagorič, 1. maj, Račice, Sadine, Stara Varoš, Stari Aerodrom, Stara Zlatica, Tološi, Zabjelo, Zagorič, Zelenika i Zlatica;

- naselja: Baloči, Begova Glavica, Bezjovo, Beri, Bigor, Bioče, Blizna, Bolesestra, Brežine, Brijede, Brskut, Buronje, Crnci, Crvena Paprat, Cvilin, Čafa, Čepetići, Dolovi, Donje Stravče, Donji Kokoti, Draževina, Dučići, Duga, Đurkovići, Duške, Farmaci, Fundina, Goljemadi, Gornje Stravče, Gornji Kokoti, Gradac, Grbavci, Grbi Do, Kisjelica, Klopot, Kopilje, Kornet, Kosor, Krusi, Kržanja, Lekići, Liješnje, Liješta, Lijeva Rijeka, Lopate, Lutovo, Lužnica, Međun, Milati, Momče, Mrke, Opasanica, Orahovo, Oraovice, Orasi, Ožez, Parci, Pelev Brijeg, Petrovići, Podstrana, Prisoja, Progonovići, Rači, Radeća, Radovče, Releza, Rijeka Piperska, Rogami, Pričelje, Seoci, Seoštica, Sjenice, Slacko, Smokovac, Staniselići, Stanjevića Rupa, Stijena, Stupovi, Trmanje, Ubalac, Ubli, Velje Brdo, Veruša, Vidijenje, Vilac, Vrbica, Zagrada i Zaugao i druga naselja utvrđena posebnom odlukom Glavnog grada.

Radi zadovoljavanja potreba i interesa stanovništva u lokalnoj zajednici u oblasti mjesne samouprave, neposrednog učešća građana u ostvarivanju lokalne samouprave, saradnje lokalne samouprave i građana, javnosti i transparentnosti rada organa mjesne zajednice, kao i drugih oblika djelovanja iz oblasti mjesne samouprave na području Podgorice, osnivaju se *mjesne zajednice*. Na *gradskom području* postoje 25 mjesne zajednice (13.jul, 1.maj, 19.decembar, Blok V i VI, Donja Gorica, Dajbabe, Doljani, Drač, Gorica, Gornja Gorica, Jedinstvo, Konik, Kruševac, Ljubović, Masline, Momišići, Nova Varoš, Proleter, Stari Aerodrom, Stara Varoš, Tološi I, Tološi II, Zabjelo, Zagorič i Zlatica), dok je na *vangradskom području* ukupno 15 (Barutana, Beri-Krusi, Bioče, Brskut, Fundina, Gradac, Komani, Lijeva Rijeka, Lješkopolje, Pelev Brijeg, Rogami, Stijena, Trmanje, Ubli i Velje Brdo). Uloga i potencijal mjesnih zajednica u smanjenju rizika od katastrofa su veliki, i one mogu učestvovati u koordinaciji građana i građanki, pružanju informacija, razvoju i implementaciji planova za smanjenje rizika od katastrofa, te

¹⁹ Agencija za zaštitu životne sredine. *Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2024. godinu*. 2025. str.10.

²⁰ <https://sekretarijat-za-ppor.podgorica.me/odrzivi-razvoj/>

²¹ <https://sekretarijat-za-plurzs.podgorica.me/monitoring-zivotne-sredine/>

podrški lokalnoj vlasti u jačanju otpornosti i odgovoru na katastrofe, kroz aktivnu participaciju, edukaciju i mobilizaciju resursa.

Prema Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, najveći broj stanovnika ima Podgorica i to 179.505, što predstavlja 28,78% stanovništva Crne Gore od kojih 47,81% (85.819) je muškog, a 52,10% (93.686) ženskog pola. Pregled stanovništva prema starosti i polu prikazan je u narednoj tabeli. Prosječna starost stanovništva u Podgorici je 37,65 godina (36,16 za muškarce i 39,02 za žene) teje stoga u fazi takozvane demografske starosti.

Tabela 1 – Stanovništvo Podgorice prema starosti i polu

	Ukupno	Starost							
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39
Podgorica	179.505	11.814	11.962	11.728	10.104	10.098	12.224	13.818	14.865
Muško	85.819	6.084	6.184	6.132	5.196	5.142	5.916	6.624	7.105
Žensko	93.686	5.730	5.778	5.596	4.908	4.956	6.308	7.194	7.760
		Starost							
		40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75+
Podgorica	179.505	14.136	12.756	10.951	9.841	9.585	9.033	7.565	9.025
Muško	85.819	6.623	6.031	5.124	4.645	4.341	4.059	3.209	3.404
Žensko	93.686	7.513	6.725	5.827	5.196	5.244	4.974	4.356	5.621

Prostorni plan Crne Gore do 2040. godine²² uključuje i demografsku projekciju do 2040. godine pri čemu se javlja umjeren, stabilan rast ukupnog stanovništva i domaćinstava Glavnog grada Podgorica, s umjerenim povećanjem gradskog stanovništva i domaćinstava.

Prema Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine najveći broj domaćinstava zabilježen je u Podgorici i to 63.892, što je 29,68% ukupnog broja domaćinstava u Crnoj Gori. Prosječan broj članova jednog domaćinstva u Podgorici je 2.8. Takođe, najveći broj porodica zabilježen je u Podgorici i to 48.870, što čini 28,7% ukupnog broja porodica u državi. Prosječan broj članova u porodici u Podgorici je 3.2. Od ukupnog broja stanova u Crnoj Gori, najveći broj stanova je u Podgorici i to 86.886 ili 22,11%. Od tog broja, prema načinu korišćenja, stanje je sljedeće: za stalno stanovanje (78.439 ili 90,28%), samo za obavljanje djelatnosti (1.164 ili 1,34%) i za sezonsko korišćenje (7.259 ili 8,35%). Broj i površina stanova za stalno stanovanje prema periodu izgradnje u Podgorici je sljedeći: najveći broj je izgrađen u periodu od 1981. do 2000. godine (18.743 ili 23,89%), a slijede period 1961–1980 (18.728 ili 23,87%), 2012–2023 (18.668 ili 23,79%), 2001–2011 (14.431 ili 18,39%), 1946–1960 (4.476 ili 5,70%) i prije 1945. godine (1.818 ili 2,31%).

Na osnovu podataka, jasno je da strategije smanjenja rizika od katastrofa i urbane otpornosti u Podgorici moraju uzeti u obzir nekoliko ključnih faktora. Gustina naseljenosti (63.892 domaćinstava) i veći prosječan broj članova domaćinstava (3.2) povećavaju ranjivost, što zahtijeva prilagođene planove za odgovor na katastrofe. Od ukupnog broja stanova namijenjenih za stalno stanovanje (90,28%), na

²² Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. *Prostorni plan Crne Gore do 2040.g.* str.30–32.

seizmičke rizike potencijalno su otporniji objekti izgrađeni nakon 2012. godine, dok stariji objekti, izgrađeni prije 1959. godine, mogu zahtijevati sanaciju. Značajan urbani razvoj, naročito u područjima s novim stanovima, zahtijeva pažljivo planiranje za smanjenje izloženosti katastrofama. Dodatno, 8,35% sezonskog stanovanja treba uzeti u obzir u strategijama za hitne smještaje, jer sezonska migracija može uticati na dostupnost smještaja tokom katastrofa.

2.6 Socio-ekonomski i održivi razvoj

Bruto domaći proizvod (BDP) Crne Gore u 2023. godini iznosio je 6,96 milijardi EUR. Procjenjuje se da BDP Podgorice čini oko 30–40% nacionalnog BDP-a, odnosno oko 2,44 milijarde EUR (35%). Podgorica je administrativni centar i jedan od ključnih privrednih centara Crne Gore, s objektima od posebnog značaja za funkcionisanje države. Broj aktivnih poslovnih subjekata u gradu raste, sa 18.593 u 2023. na 20.953 u 2024. godini (oko 35% ukupno u Crnoj Gori). Podgorica predstavlja važan ekonomski centar koji obuhvata širok spektar privrednih grana, uključujući prerađivačku industriju, poljoprivredu, proizvodnju hrane, pića i duvana, turizam i trgovinu, dok sektor informacionih tehnologija bilježi sve intenzivniji rast. Glavni grad Podgorica sprovodi različite programe podrške i aktivnosti usmjerene na razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća, kao i na povećanje zaposlenosti, kao npr. podrška ženskom preduzetništvu, podrška tehnološkom razvoju i inovacijama, podrška očuvanju starih zanata, podrška turizmu i ugostiteljstvu, podrška samozapošljavanju, kao i različiti vidovi nefinansijske podrške preduzetništvu. Podgorica se ističe kao vodeći centar ženskog preduzetništva u Crnoj Gori, sa 2.579 ženskih preduzeća koja čine 40,75% ukupnog ženskog preduzetništva u državi.

Održivi razvoj je integrisan u strukturu razvoja Glavnog grada Podgorica. Prihvatajući strateško planiranje kao osnovni razvojni mehanizam, izradom Strateškog plana razvoja, lokalna uprava nastoji stvoriti uslove za brzi održivi razvoj grada. U tom kontekstu održivi razvoj je jedan od strateških ciljeva Glavnog grada Podgorica. Podgorica je aktivno uključena u inicijative održivog razvoja, ali se suočava sa složenim urbanim izazovima. Prema *Smart Sustainable City* profilu UNECE-a²³, glavni problemi uključuju brzu urbanizaciju, nelegalnu gradnju, nedostatak sistematskih planova i ograničenu energetske efikasne infrastrukturu. Prema Evropskoj agenciji za životnu sredinu, Podgorica ima povoljan odnos izgrađenih površina i površina pod zelenilom ili vodom (prosječna udaljenost od najbliže je 0,2 kilometra), od kojih su četiri površine zaštićena prirodna dobra.²⁴ Potrošnja energije u javnim objektima je relativno efikasna: 0,51 e-kWh/m² godišnje, ali udio obnovljivih izvora energije je izuzetno nizak, samo 0,36% potrošene električne energije dolazi iz obnovljivih izvora²⁵. Klimatske projekcije predviđaju porast prosječne temperature do 3 °C do 2070. i do 5 °C do kraja vijeka, uz produženje talasa vrućine na više od 12 dana godišnje²⁶.

²³ UNECE, *Smart Sustainable Cities Profile: Podgorica*. 2024.

²⁴ Izvor: European Environmental Agency. *European environment and health atlas*. Onlajn. Dostupno na: <https://discomap.eea.europa.eu/atlas/?page=Check-your-place&location=19.265548399999997,42.4380645>

²⁵ Izvor: European Environmental Agency. *European environment and health atlas*. Onlajn. Dostupno na: <https://discomap.eea.europa.eu/atlas/?page=Check-your-place&location=19.265548399999997,42.4380645>

²⁶ UNECE, *Smart Sustainable Cities Profile: Podgorica*. 2024.

Zaštita životne sredine i održivi razvoj ključni su za modernizaciju Podgorice, s naglaskom na usklađivanje s direktivama EU i ciljevima održivog razvoja. Učešćem u međunarodnim projektima radi se na identifikaciji i razvijanju rješenja za podizanje otpornosti na klimatske promjene. Glavni grad Podgorica gradi i partnerstva za održivi razvoj u okviru svoje misije. Tako je Podgorica tokom 2022. godine izabrana da učestvuje u Misiji EU za klimatski neutralne i pametne gradove do 2030. godine, zajedno sa 100 gradova iz 27 država članica EU i 12 gradova iz zemalja koje su pridružene programu EU za istraživanje i inovacije „Horizont Evropa“. Od 2024. godine, Podgorica je dio mreže otpornih gradova „Učinimo gradove otpornim“ radi unapređenja pripravnosti i jačanja otpornosti gradova.²⁷ UNDP i Glavni grad su 2025. potpisali Memorandum o razumijevanju za saradnju u oblasti zelene tranzicije, biodiverziteta, upravljanja otpadom, socijalne inkluzije i digitalne transformacije. Partnerstvo s EPCG dodatno promovira zelene poslove i obnovljive izvore energije. Glavni grad Podgorica će sprovoditi mjere adaptacije i mitigacije na klimatske promjene u skladu s Akcionim planom za održivu energiju i klimatske promjene (SECAP), čije se usvajanje očekuje.

Za održivi razvoj Podgorice ključni su kombinovani napor: jačanje lokalne uprave i nadležnih institucija, korišćenje međunarodnih partnerstava, te implementacija konkretnih projekata u svim sektorima s fokusom na energiju, transport, prostorno planiranje, životnu sredinu i sl. Prioritet bi trebalo da bude povećanje kapaciteta za praćenje okolinskih pokazatelja, razvoj obnovljivih izvora i otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike. Takođe, socijalna inkluzija, participativno planiranje i inovativni finansijski mehanizmi (npr. zeleni fondovi, partnerstva javnog i privatnog sektora) mogu pomoći da Podgorica u predstojećim decenijama postane klima-neutralan, održiv i otporan grad.

3. ANALIZA STANJA

3.1 Analiza rizika koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu

Glavni Grad Podgorica ima specifičan profil rizika, pri čemu su dominantni rizici zemljotresi, poplave, požari, ekstremni vremenski događaji, zagađenje vazduha, vode i tla, te druge opasnosti. U obzir treba uzeti i katastrofe iz prošlosti, kao i rastuću vjerovatnoću novih i netipičnih rizika. Povećani uticaj klimatskih promjena i degradacija životne sredine očekivano dovode do češćih, intenzivnijih i većih događaja, čime raste broj građana i građanki izloženih njihovim posljedicama. Takvi izazovi naglašavaju potrebu za izgradnjom otpornih zajednica i sistema sposobnih da ublaže posljedice i osiguraju sigurnost i stabilnost Podgorice. U ovom poglavlju predstavljeni su najdominantniji hazardi koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra te životnu sredinu.

3.2 Geološki rizici

Geološki rizici su prirodni procesi poput zemljotresa, odrona, klizišta i erozija, koji mogu ugroziti ljude i infrastrukturu, izazvati štetu i poremetiti život zajednice. Prioriteti za kontrolu i smanjenje seizmičkog

²⁷ Izvor: UNDRR. *Montenegro and UNDRR advance disaster preparedness in three municipalities to build resilient cities*. 30 September 2024. Onlajn. Dostupno na: <https://mcr2030.undrr.org/news/montenegro-and-undrr-advance-disaster-preparedness-three-municipalities-build-resilient-cities>

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

rizika, kao i ključne preporuke, sadržani su u novom *Prostornom planu Crne Gore do 2040. godine (PPCG3)*, koji usmjerava prostorno planiranje i razvoj u cilju smanjenja rizika od katastrofa.

3.2.1 Zemljotresi

Zemljotres je geološki fenomen koji nastaje kad pritisci unutar stijena u Zemljinoj kori premaše njihovu čvrstoću, što dovodi do naglog loma stijena i oslobađanja seizmičkih talasa. Ti se pritisci akumuliraju usljed sporog, ali stalnog kretanja tektonskih ploča, koje se pomjeraju brzinom od nekoliko milimetara do nekoliko centimetara godišnje. Osim direktnih posljedica, zemljotresi mogu izazvati i sekundarne hazarde kao što su klizišta, poplave, požari, industrijski incidenti, epidemije i socijalni nemiri.²⁸ Iako zemljotrese na teritoriji Crne Gore prati intenzivna manifestacija geoloških hazarda kao što su velika klizanja tla, veliki odroni stijena i likvefakcija tla, promjena toka podzemnih voda i položaja izvorišta.

Zemljotres koji je 1905. godine pogodio Skadar i njegovu okolinu, izazvao je epicentralna razaranja intenziteta IX stepeni MCS skale, pri čemu su u tadašnjoj Podgorici evidentirana jaka oštećenja od VIII stepeni MCS skale. „Katastrofalni zemljotres od 15. aprila 1979. godine, koji je sa IX stepeni MCS skale intenziteta, zahvatio cijelocrnogorsko primorje i značajan dio unutrašnjeg kopna, na području Glavnog grada Podgorica izazvao je izvjesna razaranja koja su djelimično i danas vidljiva na tom području.“²⁹ S makroseizmičkog aspekta teritorija Podgorice pripada prostoru s vrlo izraženom seizmičkom aktivnošću, kako iz autohtonih žarišta tako i iz žarišta sa susjednih teritorija. Ova teritorija se nalazi u oblasti s visokom seizmičkom aktivnošću, karakterističnom za česte promjene tenzije i diferencijalno podizanje ili spuštanje blokova. Zemljotresi iz 1979. godine, kao i prethodni, pokazali su mogućnost zemljotresa jačine 8 do 9 stepeni Merkalijeve skale. Zbog toga, izgradnja i upotreba objekata moraju biti u skladu s važećim antiseizmičkim propisima i standardima.

Slika 3 – Seizmička rejonizacija Crne Gore: a) za povratne periode od 200 godina i b) za povratne periode od 500 godina

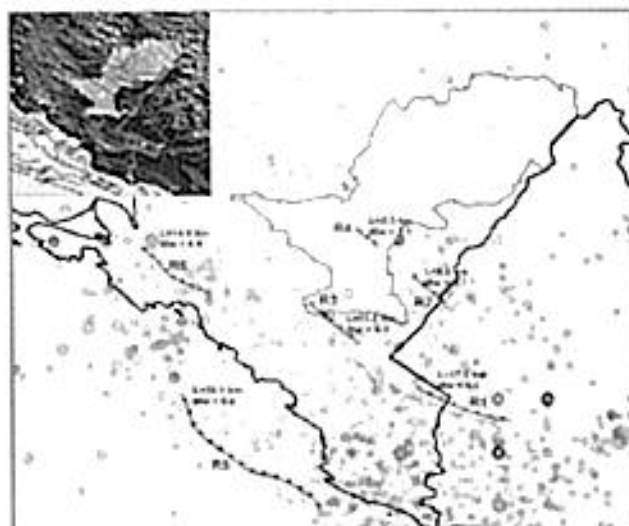
²⁸ Ministarstvo unutrašnjih poslova Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Procjena rizika od katastrofa Crne Gore*. Decembar 2021. godine. str.51.

²⁹ Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa*. Februar 2023. str.30.

Na osnovu Karte seizmičke rejonizacije Crne Gore iz 1982. godine, Podgorica se prostire u tri zone: krajnji južni dio Glavnog grada je u zoni IX stepeni po EMS-98 skali, središnji dio Glavnog grada pripada zoni od VIII stepeni EMS-98a krajnji Sjeverni se nalazi u zoni VII stepeni EMS-98 skale.³⁰

Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa Glavnog grada Podgorica razmatra šest mogućih scenarija katastrofalnih zemljotresa na bazi „kredibilnih rasjeda“. Četiri od ovih rasjeda locirana su u grupi regionalnih ruptura zetsko-bjelopavličke ravnice, jedan pripada grupi rasjednog sistema Budva – Cukali zone, dok je jedan izabran iz grupe rasjeda smještenih u crnogorskome podmorju na kome je generisan katastrofalni zemljotres od 15. aprila 1979. godine. Rezultat numeričkih razmatranja upućuje nazaključak da bi zemljotres koji bi bio generisan na seizmički aktivnom rasjedu R3 potencijalno izazvao najnepovoljnije efekte na cijelom području Glavnog grada Podgorice.³¹ Na osnovu analiziranih podataka, očekuje se oko 4,5% ukupnog stambenog fonda teško i vrlo teško oštećenih objekata.

Slika 4 – Položaj i osnovne tektonske karakteristike izabranih seizmički aktivnih rasjeda (R1 – R6) s kartom svih evidentiranih potencijalno seizmičkih aktivnih regionalnih i lokalnih rasjeda (lijevo gore) i položaja epicentra jačih zemljotresa (iznad magnitude 3,5) za teritoriju Podgorice i šire okruženje³²

Od analiziranih 15 sistema kritične infrastrukture za četiri zone seizmičkog intenziteta³³ profil potencijalnog oštećenja je sljedeći:

³⁰ Glavni grad Podgorica. Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa. Februar 2023. str.35.

³¹ Ibid. str. 65, 88.

³² Studio O2 d.o.o. Podgorica. Izvještaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica. Jun 2024. g. str. 64.

³³ Ibid. str. 140, 105.

Tabela 2 – Relativan obim potencijalnog oštećenja infrastrukturnih objekata na području Podgorice za različite zone seizmičkog intenziteta u slučaju najnepovoljnijeg scenarija³⁴

Infrastrukturne komponente	Relativni stepen štete (%)			
	Intenzitet zemljotresa (EMS-98)			
	VI	VII	VIII	IX
Auto-putevi	0,00	0,36	1,19	3,66
Tuneli na auto-putevima	0,00	0,13	0,21	1,62
Regionalni/magistralni putevi	0,03	1,28	4,10	11,34
Mostovi glavni	0,02	0,25	1,58	6,46
Mostovi konvencionalni	0,83	3,36	10,20	29,39
Željezničke šine	0,01	0,49	1,84	5,07
Željezničke stanice	3,68	7,55	14,67	26,68
Željeznički mostovi	0,09	0,28	0,86	4,35
Bolnice	1,12	3,42	7,21	14,44
Pumpne stanice za vodosnabdijevanje	2,79	6,11	12,42	22,97
Elektroprenosne podstanice	7,92	14,75	25,94	42,60
Električni dalekovodi	0,01	0,44	1,16	2,89
Elektrodistributivne podstanice	3,89	8,23	15,15	26,56
Elektrodistributivni vodovi	0,00	0,36	1,08	3,38

Analiza ranjivosti 15 komponenti kritične infrastrukture u odnosu na seizmičke intenzitete (VI–IX prema EMS-98 skali) pokazuje da najveći stepen štete bilježe elektroprenosne podstanice, željezničke stanice, pumpne stanice za vodosnabdijevanje i konvencionalni mostovi, naročito pri jačim zemljotresima. Na primjer, pri intenzitetu IX, šteta na elektroprenosnim podstanicama doseže čak 42,6%, dok su konvencionalni mostovi pogođeni sa 29,4%. Infrastruktura poput tunela, auto-puteva i električnih dalekovoda pokazuje znatno niži stepen ranjivosti. Ovi podaci jasno ukazuju na potrebu za prioritetnim jačanjem najranjivijih sistema radi očuvanja funkcionalnosti tokom i nakon zemljotresa.

Procijenjeni materijalni gubitak u slučaju zemljotresa intenziteta između VI i IX stepeni EMS skale iznosi oko 582.5 miliona eura, što je sedam puta više od prosječnog godišnjeg budžeta Glavnog grada Podgorice (oko 83 miliona eura). U pogledu izloženosti stanovništva, potencijalno je pogođeno oko 136.875 lica u urbanom dijelu i 19.755 u ruralnim područjima, uključujući i turiste. U scenariju razornog zemljotresa u Podgorici, procjenjuje se da bi ukupan srednji broj žrtava iznosio 626, dok bi broj lakše i teško povrijeđenih mogao dostići do 4.358 odnosno 4.220 lica.³⁵ Ovi podaci ukazuju na ozbiljne posljedice koje bi takav događaj imao po ljudske živote, infrastrukturu i finansijsku stabilnost grada i

³⁴ Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa*. Februar 2023. str. 116.

³⁵ Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa*. Februar 2023. str. 119, 139.

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

dodatno naglašavaju potrebu za hitnim ulaganjem u jačanje otpornosti urbanog sistema u Podgorici i kapaciteta za upravljanje smanjenjem rizika od katastrofa.

3.2.2 Klizišta i odroni

Klizišta i odroni su geomorfološki oblici elementarnih nepogoda nastali djelovanjem prirodnih sila, koji mogu ugroziti ljude, imovinu, putnu infrastrukturu i objekte od javnog značaja. **Odroni** predstavljaju odlomljavanje ili urušavanje stijenske mase na strmim padinama, dok **klizišta** nastaju klizanjem tla niz padinu pod uticajem gravitacije, često zbog ogoljavanja padina, uništavanja biljnog pokrivača i obilnih padavina. Ključni faktori aktivacije su padavine i zemljotresi, a prevencija uključuje plansku sječu, sadnju i uklanjanje velikih stabala. Posljednjih godina zabilježeni su značajniji događaji u Podgorici: Radovče klizište (2002), urušavanje tla u Kraljevom parku (4. april 2022), odron u Gornjoj Gorici tokom izgradnje bulevara (15. mart 2022) i višegodišnji problem s klizištem na putu Podgorica–Ubli–Vrbica (2013–2019). Ipak, teren Podgorice pretežno je stabilan zahvaljujući dobro okamenjenim karbonatnim stijenama i sedimentima glacijalnog i limnoglacijalnog porijekla, a katastar klizišta ne bilježi značajnije aktivne pojave unutar gradskih granica. Baza podataka o rizicima, izrađena kao veb portal (<https://www.rizici.me/login>), sadrži dostupne i arhivske podatke o velikim blokovskim klizištima, odronima i pokretanjima tla duž putne infrastrukture, kao i o svim nestabilnim terenima na kojima su moguća masovna klizišta i otkidanja stijenskih masa u svim regionima Crne Gore.³⁶ Zbog seizmičke aktivnosti i geomorfološke složenosti područja Podgorice, potrebno je strateško upravljanje rizicima kroz kontinuirani monitoring, unapređenje prostornog planiranja i jačanje kapaciteta lokalne zajednice. Posebno su važna prirodna rješenja, poput pošumljavanja, obnove vegetacije, očuvanja drenažnih sistema i razvoja zelene infrastrukture, koja doprinose stabilizaciji tla, smanjenju rizika od klizišta i erozije, te zaštiti biodiverziteta.

3.3 Klimatske promjene – ekstremni vremenski i klimatski događaji

Na teritoriji Podgorice, broj ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja je u postojanom porastu, a prisutni su: olujno-vremenskenepogode (jake kiše koje dovode do poplava, oluje u sklopu ciklona, grad, jaki vjetar), suše, toplotni i hladni talasi. Prema klimatskim projekcijama očekuje se da će se povećati frekvencija i jačina ekstremnih događaja, osim sniježnih oluja, što će podstaknuti i mnoge druge nevremenom izazvane hazarde, npr. klizišta.³⁷

➤ **Olujno-vremenske nepogode i jaki vjetrovi** predstavljaju značajan rizik i za teritoriju Podgorice. Olujno-vremenske nepogode lokalnog karaktera javljaju se pretežno tokom toplijeg dijela godine i predstavljaju potencijalno vrlo opasne situacije koje mogu ugroziti bezbjednost ljudi i izazvati veliku materijalnu štetu. Te pojave obično zahvataju mali prostor i traju relativno kratko, najčešće od 5 do 20 minuta, ali mogu imati izrazito razorne posljedice. Olujno-vremenske nepogode koje zahvataju šira područja Crne Gore (Središnji i Primorski region) javljaju se učestalošću od jednog događaja na 2 do 20

³⁶ Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026.* Novembar 2024.

³⁷ Ibid. str. 37.

godina, uz procijenjenu vjerovatnoću pojave od 6% do 50%. Zbog geografske pozicije Podgorice i otvorenosti prema Skadarskom jezeru, lokalni klimatski uslovi povremeno dovode do naglih promjena vremena, uključujući pojavu snažnih vjetrova i grmljavinsko-građonosnih nepogoda, naročito u ljetnjem periodu. Takve nepogode gotovo svake godine nanose značajnu štetu poljoprivrednim gazdinstvima u Glavnom gradu. Statistički podaci pokazuju da se grmljavinske nepogode u Podgorici javljaju prosječno 53,7 dana godišnje, s maksimumom od 7,7 dana u junu i minimumom od 1,9 dana u januaru. Pojava grada registrovana je u prosjeku 0,9 dana godišnje, s maksimumom od 4 dana. Na primjer, grad koji je zabilježen krajem juna 2022. na području Podgorice i Tuzi, prema procjeni vještaka, vinogradima i voćnjacima kompanije „Plantaže“ pričinio je štetu od oko 8 miliona eura.

Pored toga, područje Podgorice karakterišu učestali snažni sjeverni vjetrovi olujno-destruktivnog karaktera, koji tokom ljeta negativno utiču na poljoprivrednu proizvodnju i povećavaju rizik od pojave i nekontrolisanog širenja požara. Tokom posljednjih godina zabilježena je pojava tzv. *superčelijskih oluja*, koje se razlikuju od uobičajenih oluja po svojoj intenzivnosti i strukturi. Značajni događaji zabilježeni su u junu 2022. godine, 2. jula 2024. godine i 18. juna 2025. godine. Za identifikovane klimatske rizike u Crnoj Gori nije u potpunosti uspostavljen sistem rane najave³⁸. Nedostatak meteorološke opreme za precizno praćenje (npr. radari za „nowcasting“) i neprecizne kratkoročne prognoze povećavaju rizik od iznenadnih oluja. Takođe, nepotpune kratkoročne meteorološke prognoze doprinose tome da lokalna zajednica i sektori zaštite i spašavanja ne mogu reagovati na vrijeme, što povećava rizik i potencijalnu štetu.

➤ **Toplotni talasi** su sve češća pojava i postoji trend da će njihova dužina rasti. Tropski talasi, koji se javljaju ljeti (jun–septembar), donose ekstremne temperature i sušu, ugrožavajući poljoprivredu, stočarstvo i vodosnabdijevanje, naročito u ruralnim područjima bez razvijene infrastrukture. Intenzivna upotreba rashladnih uređaja i pumpi dodatno opterećuje elektroenergetski sistem, smanjujući njegovu pouzdanost. U Crnoj Gori, toplotni talasi traju oko 15 dana, što pokazuje rastući uticaj klimatskih promjena. Najviša zabilježena temperatura u Podgorici u posljednjih 70 godina iznosila je 38°C, dok su tokom jula i avgusta uobičajene dnevne maksimalne temperature između 29 i 31°C, s ekstremima preko 40°C (avgust 2017). Rekordne temperature juna 2025. dodatno su opteretile energetske mreže na primorju. Sve duži i intenzivniji toplotni talasi predstavljaju ozbiljnu prijetnju za hronično bolesne građane, bezbjednosti turista, stabilnost energetske mreže i poljoprivrede, ističući hitnu potrebu za mjerama prilagođavanja klimatskim promjenama. Višestruki toplotni talasi zabilježeni su u Podgorici tokom 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2011, 2012, 2013, 2014, 2022, 2024. i 2025. godine. U tim periodima zabilježeni su i rekordni maksimalni dnevni temperaturni nivoi u Crnoj Gori: 42,2°C (avgust 2003), 44,8°C (avgust 2007) i 44°C (avgust 2012). Godine 2011. i 2012, broj tropskih dana i tropskih noći značajno je premašio klimatsku normu.

Toplotni talasi izazvali su povećan toplotni stres među stanovništvom, s naročitim negativnim uticajem na ranjive grupe – starije osobe, djecu, osobe s kardiovaskularnim i srčanim oboljenjima, te pacijente s mentalnim poremećajima. Pored toga, evidentirani su pad radne produktivnosti, naročito u poljoprivredi i građevinskom sektoru, smanjenje efikasnosti drugih ekonomskih djelatnosti (trgovina, komunalne usluge), te povećana potrošnja električne energije i vode. Gradski djelovi Podgorice i gradski parkovi

³⁸ Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa*. 2023. str. 110.

(Njegošev, Karađorđev, Kraljev, Centralni, park kod spomenika Ivanu Crnojeviću i Kruševac), park-šume, blokovsko i linearno zelenilo bili su posebno pogođeni³⁹. Visoke temperature i toplotni talasi u junu 2024. doveli su do prekida u snabdijevanju električnom energijom na velikom području Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i gotovo u cijeloj Crnoj Gori, istog dana. Posljedice su uključivale obustavu rada preduzeća, gašenje semafora, prekid rada klima-uređaja i vodosnabdijevanja zbog prestanka rada pumpi, uz česte kvarove opreme među lokalnim stanovništvom⁴⁰.

Slika 5 – Mapa ranjivosti od suše za teritoriju Crne Gore⁴¹

➤ **Suše** na području Podgorice predstavljaju period dužeg izostanka padavina, što dovodi do sušenja vegetacije, smanjenja nivoa podzemnih voda i vodostaja rijeka i jezera, uz restrikciju pijaće vode i oštećenje urbanih i poljoprivrednih površina. Značajni sušni periodi zabilježeni su 2003. godine (od 1. juna do 10. septembra), 2007. godine (od 1. juna do 19. oktobra s rekordnih 56 dana bez padavina), dok su 2011. i 2012. godine ekstremno visoke temperature i hidrološka suša izazvale velike šumske požare, ozbiljne štete u poljoprivredi i smanjenje dostupnosti vode, uz negativan uticaj na biodiverzitet. Pregrijane asfaltne i urbane površine dodatno pojačavaju lokalni toplotni stres, povećavaju potrošnju energije i otežavaju životne uslove, naročito ranjivim grupama stanovništva. Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore vrši monitoring suše, izračunavanjem SPI indeksa (standardizovanog indeksa padavina) za različite vremenske intervale (npr. 30 dana, 60 dana, sezona, godina itd.), kao i mjesečnim prikazima FVC i LAI indeksa koji odražavaju stanje vegetacije, a koji se dobijaju putem satelitskih podataka iz sistema LANDSAF. SPI indeks je jednostavan za primjenu, jer se temelji na podacima o padavinama, a koristi se za analizu početka, trajanja i intenziteta suše. Na Slici 5– mapi ranjivosti od suše za Crnu Goru, teritorija Glavnog grada Podgorice nalazi se u zoni do

³⁹ Glavni grad Podgorica. *Procjena ranjivosti i rizika urbanih ostrva toplote*. Mart 2025. str.19i 20.

⁴⁰ Izvor: BBC News. Onlajn. Dostupno na:

<https://www.bbc.com/news/articles/c4nn140qp4do>

⁴¹ Izvor: Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju. Onlajn. Dostupno na:

<https://www.meteo.co.me/page.php?id=49>

umjerene ranjivosti. Najniži djelovi glavnog grada odlikuju se malom ranjivošću, dok su okolni brdsko-planinski tereni okarakterisani kao umjereno ranjivi.

➤ Klimatske karakteristike područja Glavnog grada Podgorica pokazuju da su *hladni i ledeni talasi* rijetki. Zbog termičkog uticaja Jadranskog mora, zimske temperature u Podgorici su relativno visoke, uz povećan broj kišnih dana. Prosječno, grad bilježi 118 kišnih dana, tri sniježna dana i 58 dana s jakim vjetrom, dok prosječna zimska temperatura iznosi 7,5°C. Rekordna visina sniježnog pokrivača zabilježena je u februaru 2012. godine i iznosila je 63 cm. Hladni ledeni talas zabilježen je početkom januara 2017. godine, kad je Crnu Goru zahvatio ekstremno hladan talas s niskim temperaturama i snažnim vjetrovima, zbog čega su dnevne temperature ostale ispod nule. Ovaj fenomen izazvao je značajne smetnje u saobraćaju i poremećaje u elektroprenosnoj mreži.

3.4 Poplave

Poplave su prirodni fenomeni koji podrazumijevaju privremeno prekrivanje zemljišta vodom na područjima koja obično nijesu pod vodom. Nastaju usljed rijeka, bujica, povremenih vodotoka, jezera, morskih i podzemnih voda, a izazvane su ekstremnim vremenskim uslovima (obilne padavine, naglo otapanje snijega) ili mehaničkim kvarovima hidroloških objekata (brane, nasipi), kao i urušavanjem terena i klizištima. Rizik od poplava predstavlja kombinaciju vjerovatnoće njihovog nastanka i potencijalnih posljedica po ljude, okolinu, kulturnu baštinu i ekonomiju. Glavni antropogeni faktor je ubrzana urbanizacija, naročito izgradnja u blizini ili unutar riječnih korita, što smanjuje kapacitet vodotoka i povećava rizik od poplava. Poplave su najučestaliji prirodni rizik u Crnoj Gori, a učestalost i intenzitet porasta bilježe se i u Podgorici.

Značajne poplave zabilježene su 2010. godine, kad je Skadarsko jezero dostiglo istorijski maksimum od 10,44 m, a obilne padavine izazvale izlivanje rijeka Rujele, Cijevne i Skadarskog jezera. Tokom 2012. i 2013. godine, ponovljene su obilne kiše praćene snažnim vjetrovima, što je dovelo do značajnog povećanja vodostaja Morače i privremenog prekida vodosnabdijevanja u izvorištu Mareze. Tokom marta i aprila 2013. godine Podgoricu su pogodile obilne padavine praćene jakim južnim vjetrom. Vodostaj rijeke Morače sredinom marta dosegao je 1.016 cm, približavajući se rekordu iz 1979. godine (1.226 cm), pri čemu su najteže pogođena naselja bila Zlatica i Murtovina. Novembar 2014. obilježile su poplave izazvane ciklonskom aktivnošću, dok su tokom poplava u novembru 2022. godine tri osobe izgubile život. Ovi događaji naglašavaju potrebu za kontinuiranim planiranjem preventivnih, operativnih i sanacionih mjera za ublažavanje rizika od poplava.

Veći dio Glavnog grada (88,2%) pripada Jadranskom slivu, a poplavama su najviše ugrožene nizvodne zone rijeke Morače, dok je uzvodni tok duboko usječen i rijetko poplavljuje. Glavni uzroci poplava su fluvijalni i pluvijalni, a pogođena naselja uključuju Gostilj i Balabane, dok su ugrožena poljoprivredna, urbana i industrijska područja. Radovi na zaštiti od plavljenja i erozije rađeni su u različitim periodima, ali bez sistematskog pristupa. U slivu Skadarskog jezera, poplave su česte i u Bjelopavličkoj ravnici, Lugovima zapadno od Podgorice i Donjoj Zeti. Nizvodni djelovi Morače, posebno od sela Botun, podložni su širenju voda i plavljenju poljoprivrednih površina i naselja. Niža područja Botuna, Ljajkovića i Mitrovića (lijeva obala), te Grbavaca i Lekića (desna obala) ugrožena su do ušća Cijevne. Nizvodno od ušća Sitnice, oko Vukovaca, Bistrice i Ponara, Morača meandira kroz aluvijalne naslage, odnosi zemljište i ugrožava

objekte i saobraćajnicu, što dodatno pogoršava prekomjerna eksploatacija šljunka kod ušća Cijevne. Od sela Ponari do ušća, visoki vodostaji Skadarskog jezera dodatno povećavaju rizik. Donji tok Zete uglavnom je zaštićen zbog stabilnog hidrološkog režima, osim neposredno uzvodno od ušća, gdje povremeno dolazi do plavljenja usljed visokih vodostaja Morače. Povećan rizik stvaraju i bujične vode Crkavnice i Trešenice, dok u zoni sela Beri velike vode Sitnice plave djelove naselja, poljoprivredno zemljište i lokalne saobraćajnice. Istovremena pojava visokih vodostaja Sitnice i pritoke Golačkog potoka dodatno pojačava problem.

Poplave, uključujući i urbane poplave u Podgorici predstavljaju značajan rizik za stanovništvo, saobraćaj, infrastrukturu i privredu, te zahtijevaju sveobuhvatne mjere upravljanja rizikom. Ključne aktivnosti uključuju korišćenje vodnog informacionog sistema za napredne analize, prilagođavanje prostornog planiranja urbanim uslovima, unapređenje preventivne zaštite i jačanje postojeće zaštitne infrastrukture, uključujući odvodne kanale, kanale za oticanje kišnice i zelenu infrastrukturu.

3.5 Šumski požari i požari na otvorenom prostoru

Šumski požari predstavljaju ozbiljnu prijetnju šumskim ekosistemima Podgorice, ali i šire, zbog geografske pozicije Crne Gore u Mediteranu, karakteristika terena i uticaja klimatskih promjena. Požari su češći tokom ljetnjih sušnih perioda, ekstremnih meteoroloških uslova i usljed ljudskog faktora, a šumske površine, koje zauzimaju 48,16% teritorije Glavnog grada, posebno su ranjive. Zavisno od količine i vrste gorivog materijala, sastava drveća, klimatskih uslova, tipa zemljišta i ekspozicije terena, šumski ekosistemi Podgorice svrstavaju se u kategoriju visoke ugroženosti, što doprinosi brzom širenju vatre i otežava gašenje, posebno u sušnim i vjetrovitim uslovima⁴². Posebno rizična područja obuhvataju park-šumu Gorica, druga zaštićena područja, te nepristupačne i nenaseljene šumske padine oko grada, dok predgrađa i ruralne zone u neposrednoj blizini šumskih kompleksa dodatno povećavaju rizik usljed ljudske nepažnje i paljenja vatre na otvorenom.

Tabela 3 – Pregled ukupnog broja požara na teritoriji Glavnog grada Podgorica za period 2020–2025.⁴³

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Ukupno
Podgorica	1.988	1.719	1.633	1.428	1.936	1.967	10.671

⁴² Društvo mladih ekologa Nikšić. *Analiza šumskih požara u Crnoj Gori*. Januar 2022. godine, str.6.

⁴³ Služba zaštite i spašavanja Glavni grad Podgorica, Mart 2026.

Intenzivni toplotni talasi i produženi sušni periodi u Podgorici doveli su do višestrukih šumskih požara većih razmjera, zabilježenih 4. avgusta 2007, 24. avgusta 2011, 16. i 24. jula 2012. te 31. jula 2013. godine, pri čemu su uništene značajne šumske površine, povećana zadržanost i smog u urbanim zonama te nastala velika materijalna šteta⁴⁴. Rekordna 2017. godina zabilježila je požare na 21.215,86 ha šuma širom Crne Gore, od čega je na području Podgorice evidentirano 14 šumskih i otvorenih požara. Požari su trajali od februara do novembra, s najtežim periodom u julu i avgustu, kad su manjak padavina i hidrološka suša u zemljištu, zajedno s visokim ljetnjim temperaturama (npr. 43,9°C u Podgorici⁴⁵ 7. avgusta) i jakim vjetrovima, pogodovali brzom širenju vatre. Analiza indeksa FWI klasifikovala je rizik od požara kao vrlo visok, ozbiljan i ekstrem, s najvećim štetama u opštinama Nikšić, Pljevlja, Žabljak, na Primorju, te u područjima Danilovgrada, Cetinja i Podgorice⁴⁵. Obale Park-šume Gorica i okolno nisko rastinje, poznato kao „*pluća grada*“, smatra se posebno osjetljivim, jer je već ranije bilo pogođeno požarima u neposrednoj blizini urbanih područja. Veliki požari izbili su 2011. i 2012. godine, dok je u periodu od 29. jula do 3. avgusta 2021. godine registrovano pet požara koji su zahvatili vršni plato Gorice i padine koje se spuštaju ka naseljima Zagorič i Masline. Na Gorici je 23. jula 2024. godine izbio veliki šumski požar koji je zahvatio veći dio park-šume, ugrozio okolne stambene zone i izazvao snažnu zadržanost u urbanom jezgru Podgorice. Avgusta iste godine izbili su požari na brdu Zelenika, iza park-šume Tološi i na livadi Sadine.

Dobra praksa je uspješno sprovedena sveobuhvatna taktičko-pokazna vježba, kao što je vježba održana u SP „Park šuma Gorica“ 10. jula 2025. godine, koja simulira gašenje požara kako bi se unaprijedile sposobnosti odgovora i povećala sigurnost u prirodnim područjima.

Izvor: Agencija za upravljanje zaštićenim područjima

<https://www.auzp.me/2025/07/10/takticko-pokazna-vjezba-gasenja-pozara-u-sp-park-suma-gorica/>

Situacija s požarima na području Podgorice posebno je bila kritična tokom ljeta 2025. godine, kad je veliki broj požara na lokacijama Čemovsko polje, Piperi, Kuči, Mrki, Dinoše, Petrovići i u drugim područjima premašio kapacitete lokalnih i nacionalnih snaga zaštite i spašavanja. Zbog toga je aktiviran EU Mehanizam za civilnu zaštitu i primljena je bilateralna pomoć iz Srbije, Ujedinjenih Arapskih Emirata i drugih zemalja. Kao posljedica tih požara, do sredine septembra bilo je podneseno 270 zahtjeva za nadoknadu štete. Zbog klimatskih promjena, očekuje se porast učestalosti, intenziteta i posljedica požara na primorju, što zahtijeva efikasne preventivne mjere i aktivnosti ranog upozorenja.

3.6 Epidemije

Epidemija zarazne bolesti je obolijevanje od zarazne bolesti, neuobičajeno po broju slučajeva, vremenu, mjestu i zahvaćenoj populaciji ili neuobičajeno povećanje broja oboljelih s komplikacijama ili smrtnim ishodom, kao i pojava dva ili više međusobno povezanih slučajeva zarazne bolesti koja se nije nikad ili se više godina nije pojavljivala na nekom području ili pojava većeg broja oboljenja čiji je uzročnik nepoznat, a prati ih febrilno stanje. *Epidemija od većeg epidemiološkog značaja* označava pojavu teških kliničkih oblika zaraznih bolesti i/ili smrti od zarazne bolesti, pri čemu postoji opasnost od nastanka težih ekonomskih i društvenih posljedica, prekograničnog prenošenja bolesti, kao i ponovna pojava slučajeva

⁴⁴ Glavni grad Podgorica. *Procjena ranjivosti i rizika urbanih ostrva toplote*. Mart 2025. str. 19 i 20.

⁴⁵ Društvo mladih ekologa Nikšić. *Analiza šumskih požara u Crnoj Gori*. Januar 2022. godine. str. 8.

odstranjene ili iskorijenjene zarazne bolesti (Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, „Službeni list Crne Gore“, br. 012/18, 064/20, 059/21). Kad epidemija obuhvati širu teritoriju, uključujući više zemalja ili kontinenata, dobija dimenzije *pandemije*. Institut za javno zdravlje Crne Gore kao krovna institucija u nadzoru nad zaraznim bolestima, prati obolijevanje od zaraznih bolesti na nacionalnom nivou za teritoriju cijele Crne Gore, kao i na lokalnom nivou za opštine Podgorica, Danilovgrad, Cetinje, Tuzi i Zeta. Na osnovu podataka iz epidemiološkog nadzora, preduzimaju se mjere prevencije i kontrole zaraznih bolesti. Godišnji izvještaji o kretanju zaraznih bolesti, dostupni su na internet stranici Instituta za javno zdravlje Crne Gore⁴⁶. Pojedina oboljenja poput varičele, hepatitisa A, enterokolitisa, hemoragične groznice s bubrežnim sindromom, enterovirusnih i meningokoknih meningitisa i dalje se javljaju sporadično u endemo-epidemijskoj formi, dok se obolijevanje od gripa registruje svake godine u vidu manjih ili većih epidemija. Posljednjih godina uočava se pad obuhvata imunizacijom protiv vakcinapreventabilnih bolesti. Ukoliko se takav trend nastavi, može se očekivati obolijevanje od ovih bolesti u epidemijskoj formi. Primjer pandemijskog javljanja zarazne bolesti je pandemija COVID-19, koja je značajno pogodila Crnu Goru izazvala ozbiljne posljedice po zdravlje stanovništva, zdravstveni sistem, društvo, ekonomiju i ukupno funkcionisanje države i opština. Usljed klimatskih promjena, može doći do pojave novih vrsta vektora, uvećanja njihove populacije i prenosa patogena koji ranije nijesu bili zastupljeni u našoj zemlji. Postoji i stalna prekogranična prijetnja od unošenja zaraznih bolesti, uključujući visoko zarazna oboljenja kao što su hemoragične groznice, kolera, SARS, ptičji grip, i druge „upozoravajuće“ zarazne bolesti (engl. *emerging infectious diseases*), što zahtijeva adekvatnu pripremljenost i odgovor zdravstvenog sistema.⁴⁷

3.7 Zarazne bolesti životinja i biljaka

➤ **Zarazne bolesti životinja – epizootije.** Epizootija predstavlja neuobičajeno učestalu pojavu oboljenja ili uginuća većeg broja životinja, što može imati ozbiljne posljedice po stočarstvo, poljoprivredu i ekosistem, naročito ukoliko se razvije u epidemiju. Najčešći uzroci uključuju uvoz životinja iz zaraženih područja, nedovoljno efikasne vakcinacione programe, slabe sisteme ranog otkrivanja i reagovanja, kao i ograničene laboratorijske kapacitete. Kontrolu i suzbijanje bolesti dodatno otežavaju loša organizacija veterinarske službe, nedostatak kriznih planova i nepostojanje sistema identifikacije životinja. Prema Pravilniku iz 2019. godine, obavezne za prijavljivanje bile su bolesti poput infektivnog rinotraheitisa, tuberkuloze i Q-groznice kod goveda; Q-groznice i enterotoksemije kod ovaca; Q-groznice i enzooskog pobačaja kod koza; trihineloze kod svinja; lajšmanioze kod pasa; salmoneloze kod živine; te nozemoze i američke kuge pčelinjeg legla kod pčela. Tokom 2016. godine registrovane su tri opasne zarazne bolesti životinja – bolest kvrgave kože goveda, bolest plavog jezika i visoko patogena avijarna influenza, koja je potvrđena samo kod jedne divlje ptice i nije se dalje širila.⁴⁸

➤ **Zarazne bolesti biljaka – epifitotije.** Epifitotija označava brzo širenje bolesti koje pogađaju veliki broj biljaka na određenom području u kratkom vremenskom periodu. Na teritoriji Glavnog grada zdravstvena zaštita bilja i biljnih proizvoda nije ujednačena. U oblastima intenzivne poljoprivredne proizvodnje ona se sprovodi organizovano, dok u regionima s ekstenzivnom proizvodnjom postoje

⁴⁶ Izvor: Institut za javno zdravlje Crne Gore. Onlajn. Dostupno na:

<https://www.ijzcg.me/me/izvjestaji/godisnji-izvjestaji-zarazne-bolesti>

⁴⁷ Glavni grad Podgorica. Plan zaštite ispašavanja od hemijskih i bioloških rizika. Februar 2023. godina. str.46.

⁴⁸ Ibid. str. 48 i 49.

značajni problemi, uključujući nedostatak aktivnosti, kadrovskih i materijalnih resursa. Na području Glavnog grada Podgorica do sada nijesu zabilježene masovne pojave širenja biljnih bolesti.⁴⁹

3.8 Tehničko-tehnološke nesreće

Tehničko-tehnološka nesreća je iznenađan i nekontrolisan događaj ili niz događajakoji je izmakao kontroli prilikom upravljanja određenim sredstvima za rad i prilikom postupanja s opasnim materijama u proizvodnji, upotrebi, prijevozu, prometu, preradi, skladištenju i odlaganju, kao što su požar, eksplozija, havarija, saobraćajna nesreća u drumskom, riječnom, pomorskom, željezničkom i vazdušnom saobraćaju,

nesreća u rudnicima i tunelima, rušenje brana, havarija na elektroenergetskim, naftnim i gasnim postrojenjima, hemijska kontaminacija – čije posljedice ugrožavaju bezbjednost i živote ljudi, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu. Rizik od tehničko-tehnoloških nesreća prisutan je tokom proizvodnje, transporta i skladištenja opasnih materija. Potencijalna mjesta njihovog nastanka obuhvataju proizvodna i tehnološka postrojenja, skladišta i magacine, objekte za deponovanje, kao i transportna sredstva i komunikacije kojima se opasne materije prevoze. Jedan od ključnih ciljeva zaštite životne sredine je sprečavanje velikih nesreća koje uključuju opasne supstance, prisutne u postrojenjima za proizvodnju, preradu i skladištenje, a koje se mogu pojaviti i kao nusproizvodi proizvodnog procesa ili tokom nesreća.⁵⁰

Na teritoriji Glavnog grada evidentirano je više ozbiljnih industrijskih akcidenata u Kombinatoru aluminijuma Podgorica (Uniprom KAP). Među najznačajnijima su prosipanje piralenskog ulja i havarija transformatora 1990. godine, eksplozija autoklava 2004. u kojoj su stradala dva radnika, kao i izlivanje 924 kg natrijum-hidroksida 2009. godine, koje je kroz kanalizacioni sistem dospjelo u rijeku Moraču. Iako je riječ o visoko korozivnoj supstanci, obilne padavine su ihrazblažile, čime su spriječene ozbiljne posljedice po biljni i životinjski svijet rijeke⁵¹.

Rizici tehničko-tehnoloških nesreća u proizvodnim pogonima u Glavnom gradu⁵² su sljedeći:

- UNIPROM-KAP u Podgorici skladišti opasne materije poput tečnog gasa, lož ulja, kaustične sode, elektrodne smole i PCB-a, što povećava rizik od eksplozije, požara i hemijskih akcidenata. Industrijski otpad, uključujući hlorovodoničnu kiselinu i PCB, odlaze se na neadekvatnu deponiju, ugrožavajući podzemne vode.
- Fabrika glinice u Podgorici, zatvorena 2009. bez propisne sanacije, ostavila je oko 50.000 m³ rastvora slabe lužine različite koncentracije, što predstavlja ozbiljan rizik za životnu sredinu i zdravlje ljudi. Iako je 17.000 m³ uklonjeno između 2014. i 2018. u saradnji s kompanijom „Alumina“ iz Zvornika, preostala količina i dalje nije zbrinuta, jer novi vlasnik UNIPROM d.o.o. nije preuzeo odgovornost.
- Bazeni crvenog mulja, nusproizvoda proizvodnje glinice u KAP-u, nalaze se na 45 ha jugozapadno od postrojenja na Čemovskom polju. Potencijalni rizici uključuju podizanje prašine i izlivanje alkalnog

⁴⁹ Ibid. str. 51.

⁵⁰ Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026.* Novembar 2024. str. 45.

⁵¹ Glavni Grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća.* Februar 2023. g. str. 27.

⁵² Ibid. str. 27.

rastvora, što može ugroziti vazduh, zemljište i vode. Radi sanacije, Vlada Crne Gore je 2014. potpisala zajam sa Svjetskom bankom za projekat „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“, koji obuhvata remedijaciju bazena.

- Prodajni centar „Messer Tehnogas“ u Podgorici skladišti oko 3,4 tone industrijskih i medicinskih gasova, uključujući tečni kiseonik, azot i ugljen-dioksid. Rizici uključuju izlivanja, lom ventila ili prevrtanje boca, što može izazvati eksplozije, požar, toksične oblake, naglo hlađenje okoline i trovanje ljudi u blizini.

- „Plantaže 13. jul“ AD, jedan od najvećih vinogradarskih proizvođača u Evropi, na Čemovskom polju koristi značajne količine opasnih materija, uključujući pesticide, đubriva, dizel, tečni naftni gas, alkohol te hemikalije poput hlorovodonične i persirčetne kiseline. Mogući incidenti uključuju eksplozije gasnih boca, požar, curenje amonijaka i izlivanje mazuta, te toksično djelovanje hemikalija usljed neispravnog rukovanja ili odlaganja. „Plantaže“ su obavezne da preduzimaju mjere zaštite kako bi spriječile zagađenje vode, zemljišta i vazduha u skladu sa zakonima o biocidnim proizvodima.

- „Hemko“ d.o.o. proizvodi hemikalije za higijenu i industrijsku hemiju, koristeći različite supstance poput lauramida, fosforne kiseline, natrijum hipohlorida, lužine i tehničkog metanola.

- „Darma“ d.o.o. bavi se proizvodnjom prirodnih crijeva, sirila i sirća, sa skladištem koje sadrži značajne količine sirčetne kiseline i kalcijuma.

- „Hemomont“ d.o.o., prva fabrika lijekova u Crnoj Gori, koristi opasne materije kao što su mazut, tečni azot, alkohol, sirčetna kiselina i lož ulje u svojoj proizvodnji sterilnih nazalnih sprejeva.

Rizici tehničko-tehnoloških nesreća u skladištima u Glavnom gradu su sljedeći:

- „Energogas“ d.o.o. posjeduje dva rezervoara ukupnog kapaciteta 400 m³ i punionicu boca za snabdijevanje domaćinstava, ugostiteljstva i hotela. Transport se u Crnoj Gori obavlja pomoću dvije autocisterne kapaciteta 20 tona i vozila za prevoz TPG-a u bocama, s kapacitetom od 800 kg do 8 tona.

- Preduzeće „Montenegro Bonus“ d.o.o. posjeduje dvije plinske instalacije: u Gornjem Obodu – Cetinje sa skladištem TNG-a od 100 m³ i u Dajbabama – Podgorica kapaciteta 1000 m³. Postoji rizik od nekontrolisanog ispuštanja gasa, požara ili eksplozije, što može prouzrokovati ozbiljne akcidente i ugroziti ljude i životnu sredinu.

- Gasna stanica za TPG, u vlasništvu „UNPROM Energy“ d.o.o., nalazi se u krugu fabrike KAP i služi za skladištenje i distribuciju gasa. Skladišni kapacitet čine dva horizontalna rezervoara od po 60 m³.

- Skladište – rezervoar tečnog kiseonika za potrebe Kliničkog centra Crne Gore nalazi se iza Kliničkog centra i ima kapacitet od 12 m³, odnosno oko 200 tona.

- Na području Glavnog grada nalazi se 39 benzinskih stanica s rezervoarima za eurodizel, bezolovni benzin i tečni naftni gas, koje predstavljaju potencijalne zone rizika od eksplozija i požara. Plinske stanice takođe su objekti od posebnog značaja zbog opasnosti od požara i pratećih posljedica.

- Skladište pirotehničkih sredstava firme „Vatromet Vuković“ d.o.o., smješteno na lokaciji Medun b. b. u Podgorici, posjeduje maksimalnu količinu od 10.500 kg bruto, što dodatno zahtijeva stroge mjere zaštite.

Rizici na elektroenergetskim postrojenjima u Glavnom gradu Podgorica su značajni, naročito na transformatorskim stanicama koje su kritični dijelovi sistema zbog prisustva transformatorskog ulja. Iako ulje ima temperaturu paljenja od najmanje 135°C, njegovo visokokalorično svojstvo otežava gašenje požara i povećava potencijalne štetne posljedice.

3.9 Radijacione i nuklearne nesreće

Crna Gora ne posjeduje nuklearne elektrane niti druge velike nuklearne objekte, pa sama po sebi ne predstavlja izvor radioaktivnog zagađenja ili prekogranične opasnosti. Međutim, nuklearne elektrane u okolnim zemljama, poput Pakše (Mađarska, 640 km), Kozloduja (Bugarska, 430 km) i Krška (Slovenija, 745 km), u slučaju nesreće pod nepovoljnim meteorološkim uslovima, mogla bi ugroziti teritoriju Crne Gore. Takođe, nesreće pri transportu radioaktivnog materijala ili incidenti na lokalnim radijacionim objektima, poput skladišta radioaktivnog otpada i instalacija u Kliničkom centru, mogu izazvati lokalne akcidente, zahtijevajući hitne zaštitne mjere, ali bez potrebe za širim intervencijama.

3.10 Rizici u privrednim i vanprivrednim objektima i ustanovama (kritična infrastruktura)

➤ **Transport opasnih materija/hemikalija** u Crnoj Gori odvija se u skladu s nacionalnim i međunarodnim propisima. Većina hemikalija uvozi se i koristi kao sirovine u industrijskoj proizvodnji ili za profesionalnu upotrebu, dok sinteza hemikalija nije prisutna, a proizvodnja hemijskih proizvoda uglavnom se ograničava na mješavine za kućnu upotrebu. *Drumskim putem* transport predstavlja značajan rizik zbog mogućnosti eksplozija, požara i zagađenja životne sredine, posebno duž frekventnih pravaca u blizini riječnih tokova, uključujući GP Dobrakovo – Podgorica – Luka Bar, GP Dobrakovo – Podgorica – Bijela, GP Ilijino Brdo – Nikšić – Podgorica – Luka Bar, GP Ilijino Brdo – Nikšić – Podgorica – Berane, GP Debeli Brijeg – Herceg Novi – Podgorica – Nikšić i Luka Bar – Podgorica – GP Božaj. *Željeznički saobraćaj* u Crnoj Gori odvija se na prugama Bijelo Polje – Bar, Nikšić – Podgorica i Podgorica – Tuzi, pri čemu postoji rizik od požara usljed opušaka, dotrajale elektro mreže i iskri pri kočenju na drvenim pragovima. Prevoz opasnih materija, uključujući otrovne, zapaljive i eksplozivne supstance, dodatno ugrožava ljude i životnu sredinu, a konfiguracija terena, tehničko stanje vozova i neregulisani priključni putevi povećavaju potencijalnu opasnost od nesreća. *Aerodrom Golubovci* u Opštini Zeta predstavlja tačku rizika hemijskih akcidenata zbog manipulacije tečnim gorivom i opasnim materijama, što može dovesti do zagađenja vazduha i voda. Vazdušni transport opasnih materija odvija se u skladu sa ICAO i IATA regulativama, uglavnom u putničkom prtljagu i povremenim robnim pošiljkama, a ključni korisnici su Institut za javno zdravlje, KBC, Air Montenegro i preduzeća.

Svi najvažniji saobraćajni tokovi u Crnoj Gori, osim pomorske plovidbe prolaze podgoričkim prostorom.

➤ **Željeznički saobraćaj.** *Željeznička mreža* u Crnoj Gori, uključujući i Podgoricu, sastoji se od jednokolosječnih pruga normalne širine od 1435 mm i četiri glavna željeznička pravca: Podgorica – Bar (29 km na teritoriji Podgorice), Podgorica – Bijelo Polje (15,5 km), Podgorica – Nikšić (22,2 km) i Podgorica – Tuzi – državna granica (dio pruge Podgorica – Skadar, 13,7 km). Pravci prema Baru, Bijelom Polju i Nikšiću su elektrificirani, dok je pravac prema Tuzima neelektrificiran. Dozvoljeno osovinsko opterećenje na svim prugama u Crnoj Gori, uključujući 80,4 km na području Podgorice, iznosi 22,5 t po osovini⁵³. Industrijskim kolosjecima u Podgorici na željezničku mrežu su povezani značajni privredni subjekti. Na teritoriji Podgorice, željeznička infrastruktura je izložena rizicima od zemljotresa (mostovi i tuneli), klizišta i odrona (kanjon Morače je jedan od lokaliteta identifikovan kao lokalitet s najvećim brojem događaja koji blokiraju željezničke pravce i javljaju se skoro svake godine), i požara.

⁵³ Glavni grad Podgorica. Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa. 2023. god. str. 18.

➤ **Drumski saobraćaj.** Glavni grad Podgorica predstavlja važno *saobraćajno čvorište* i dobro je povezan s ostatkom Crne Gore i šire. Auto-putem Bar – Boljare (dionica Smokovac – Mateševo, 41 km), Podgorica je povezana sa sjevernim dijelom zemlje. Okosnicu putne mreže čine magistralni put M-2 (Debeli Brijeg – Podgorica – Berane – Špiljani), s krakima M-2.3 (Budva – Cetinje – Podgorica) i M-2.4 (Petrovac – Bar – Ulcinj – Sukobin), kao i magistralni put M-18 (Šćepan Polje – Nikšić – Podgorica – Božaj). Magistralnim putem Podgorica – Gusinje, rastojanje između ta dva grada skraćeno je sa 200 km na 65 km, putem graničnog prelaza Zatrijebačka Cijevna – Grabon. Putevi u Glavnom gradu podijeljeni su na opštinske, lokalne i nekategorisane. Ukupna dužina lokalnih puteva je oko 920 km, dok mreža nekategorisanih puteva iznosi oko 525 km, od čega 761,6 km čini asfaltirani kolovoz. Podgoricu karakteriše veliki broj mostova, među kojima su ključni: Most „Luča“ (četirirake), Milenijum most (četiri trake), Vezirov most (trirake), Blažov most (četiri trake), Junion bridž (četiri trake), Most Braće Zlatičanin (četiri trake), Krivi most (dvijetrake), Nikšićki most (dvijetrake), te pješački mostovi poput Visećeg, Moskovskog mosta, mosta Andrije Kažića i mosta koji povezuje naselja „1. maj“ i „Titeks“. Sistem javnog prevoza putnika funkcioniše kao autobuski, gradski i prigradski prevoz, kao i taksi prevoz. Ukupna dužina biciklističkih staza i traka na četiri izgrađena koridora kroz gradsko jezgro iznosi 13,5 km. Privredno društvo „Parking servis“ d. o. o. Podgorica raspolaže sa 6.898 parking mjesta, na teritoriji Glavnog grada Podgorica od čega su 4.394 na opštim parkiralištima – zonama, 847 u garažama i 1.657 parking mjesta na parkiralištima s kontrolisanim ulaskom i izlaskom vozila. Magistralni i lokalni putevi prvenstveno su izloženi zemljotresima, klizištima, odronima i poplavama. Identifikovane su kritične dionice i dio su mape magistralnih i regionalnih puteva u GIS formatu.⁵⁴ Djelovi infrastrukture drumskog saobraćaja na teritoriji Podgorice izloženi su riziku od zemljotresa, kao npr. putevi, auto-putevi, mostovi, tuneli, konvencionalni mostovi, magistralni, regionalni i lokalni putevi.⁵⁵ Ostali rizici za drumski saobraćaj na teritoriji Podgorice su klizišta, odroni i poplave.

Radi poboljšanja saobraćajnog sistema u Podgorici, uz bolju mobilnost, pristupačnost, dostupnost, smanjenje troškova prevoza, ekonomski razvoj i zaštitu životne sredine, Glavni grad je 2020. godine donio Plan održive urbane mobilnosti Glavnog grada Podgorice.

➤ **Vazdušni saobraćaj** se obavlja preko Međunarodnog Aerodroma Podgorica koji se nalazi na području opštine Zeta.⁵⁶ Mogući rizici su zemljotresi, poplave, požari i eksplozije.

➤ **Obrazovno-vaspitne ustanove.** U Glavnom gradu Podgorica zastupljeni su svi nivoi obrazovanja: *predškolsko* (dvijedržavne sa oko 20 vaspitnih jedinica i 20 privatnih predškolskih ustanova), *osnovno* (22 osnovne škole, 23 područne ustanove i tri privatne internacionalne škole), *srednje* (13 srednjih škola, uključujući i dvije umjetničke) i *visokoškolsko obrazovanje* (jedandržavni i dva privatna univerziteta). Podgorica nudi smještaj u tri studentska doma i ima dva resursna centra: JU Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“ i JU Resursni centar za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“. Takođe, postoje brojne ustanove koje se bave obrazovanjem odraslih, a neke od njih nalaze se i u osnovnim školama. Ove obrazovno-vaspitne ustanove izložene su prvenstveno zemljotresima, požarima, manje jakim vjetrovima i poplavama.

⁵⁴ Izvor: <https://www.rizici.me/login>

⁵⁵ Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa*. 2023. god. str. 47.

⁵⁶ Glavni Grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona*. Decembar 2023. godine. str. 14–16.

➤ **Kulturna baština.** Glavni grad Podgorica ima 50 spomenika kulture pod zaštitom, uključujući arheološke lokalitete Medun i Duklju, kao i spomenike poput onih Petru I Petroviću Njegošu, Josipu Brozu Titu, Kralju Nikoli, Ivanu Crnojeviću i druge. Ističu se Stara Varoš, Sahat kula, Sastavci i most na Sastavcima, Dvorski kompleks na Kruševcu i drugi spomenici. Kulturne institucije su Crnogorsko narodno pozorište, Gradsko pozorište, Muzeji i galerije, Muzički centar, KIC „Budo Tomović“, JU Centar savremene umjetnosti Crne Gore, Crnogorska kinoteka, muzeji i desetak galerija, Umjetnički paviljon i druge. U Podgorici se nalaze i značajni sakralni objekti poput Sabornog hrama Hristovog vaskrsenja i Crkve Svetog Spasa, Manastira Dajbabe, Crkve sv. Đorđa i drugi. Najvjerovatniji mogući rizik koji može uzrokovati najveću štetu je zemljotres s očekivanim intenzitetom između VI i IX stepeni MCS, a slijede požari i poplave.

➤ **Sportski objekti.** Na teritoriji Glavnog grada nalazi se veliki broj sportskih objekata, posebno za fudbal i košarku, kao npr. Gradski stadion, Stadion fudbalskog kluba Zabjelo, Crvena Stijena, fudbalski kamp Konik, te oko 20 fudbalskih terena i balon hala. Značajni su SC „Morača“, Gradski bazeni, SC Kalezić na Zabjelu, oko 25 terena za košarku, rukometni i teniski tereni, rekreativni centar na Gorici, sala za boks bokserskog kluba „Budućnost“, džudo sala „Arso Milić“, Streljački klub „Ljubović“, Stadion malih sportova i tereni u Kasarni Masline. Sportski objekti izloženi su prvenstveno zemljotresima, požarima, olujama i jakim vjetrovima i mogu poslužiti kao objekti za smještaj ugroženog stanovništva.

➤ **Energetika.** Snabijevanje električnom energijom u Podgorici obezbjeđuju Crnogorski elektroprenosni sistem (CGES) i Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS), uključujući visokonaponske vodove (400 kV, 220 kV i 110 kV), transformatorske stanice i prateće energetske objekte. Ukupna dužina 10 kV kablovske mreže iznosi 402,3 km, dok vazдушna mreža iste naponske klase dostiže 457,5 km.⁵⁷ Podgorica raspolaže značajnim *hidroenergetskim potencijalom*, s planiranim i postojećim hidroelektranama na Morači (Zlatica, Milunovići, Raslovići), Kruševičkoj rijeci, Brskutskoj rijeci, Cijevni i Opasanici. Pored toga, grad ima visok *solarni potencijal* za proizvodnju energije, zagrijavanje vode i grijanje prostora, koji se može koristiti u domaćinstvima, industriji i ugostiteljstvu, posebno u područjima s ograničenim niskonaponskim priključkom. Povremeni snažni vjetrovi omogućavaju razvoj *vjetroelektrana* na lokacijama Stijepova, Radovča, Trmanja, Stravča i Kučkih korita. Preduzetnim planovima zaštite i spašavanja identifikovano je više rizika, od kojih za teritoriju Glavnog grada su sljedeći rizici: eksplozije gasova i zapaljivih tečnosti i drugih zapaljivih materija koje s vazduhom stvaraju eksplozivne smješe, ostale eksplozivne materije, zemljotresi, klizišta, odroni, požari, industrijske i druge tehničko-tehnološke nesreće i poplave.

➤ **Telekomunikacije.** Na teritoriju Podgorice djeluju mobilni operateri T-Mobile, Telenor i M-tel, svi sa 4G i 5G GSM tehnologijom. Značajnu ulogu u elektronskim komunikacijama ima Wireless Montenegro, operater TETRA sistema za MUP i Službe zaštite i spašavanja. U toku je izgradnja optičkih pristupnih mreža, uključujući magistralne kablove Podgorica–Bar, Podgorica–Cetinje, Podgorica–Danilovgrad–Nikšić i Podgorica–Kolašin, te optičke prstene A, B, C za zaštitu čvorova. Univerzitetska mreža povezuje sve univerzitetske jedinice, a lokalna mreža optičkih kablova dodatno podržava komunikaciju. Radio-difuzni centar d.o.o. pruža usluge prenosa radijskih i televizijskih programa, s dva

⁵⁷ Glavni grad Podgorica. *Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica*. . 2025.

emisiona centra (na Lovčenu i na Bjelasici) i 134 objekta, od kojih je 13 smješteno u Podgorici.⁵⁸ Telekomunikaciona infrastruktura najugroženija je od zemljotresa, požara i poplava, dok se kao nov rizik sve više izdvajaju sajber napadi na informaciono-komunikacione sisteme⁵⁹. Ova infrastruktura je ključna za komunikaciju i operativnost u vanrednim situacijama. Operatori javnih elektronskih komunikacionih mreža imaju interne procedure za upravljanje rizicima i za oporavak od katastrofa. U slučaju vanredne situacije, postoji mogućnost obavješćavanja građana putem SMS poruka i kablovske televizije.

➤ **Vodovodna i kanalizaciona infrastruktura.** Vodovodni sistem Podgorice uključuje crpne stanice kao što su Mareza 1 i 2, Zagorič, Čemovsko polje i Dinoša, s ukupnim kapacitetom do 1.600 l/s, te rezervoare Ljubović (3.000 m³), Gorica (1.200 m³), Orlovina (2.000 m³) i Kakaricka gora (600 m³). Mreža snosi dužinu od 815.726 m i 6.797 čvorova, dok postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda ima kapacitet od 55.000 ES. Fekalna kanalizacija pokriva 248.724 m sa 8.225 šahti, dok atmosferska kanalizacija obuhvata 181.335 m sa 893 šahte i 8.914 slivnika. Održavanje svih sistema obavlja „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. uz sredstva iz budžeta Glavnog grada. Vodosnabdijevanje i kanalizaciona mreža izloženi su rizicima poput zemljotresa, poplava, suša, oluja, kao i klizišta i odronak koji mogu oštetiti infrastrukturu i ugroziti kontinuitet snabdijevanja vodom. Istovremeno, zastarjela mreža, nedostatak redovnog održavanja, neadekvatno odlaganje otpada i sezonski pritisak turizma predstavljaju ključne antropogene rizike koji uzrokuju gubitak vode, zagađenje i preopterećenje sistema.

➤ **Čvrsti otpad.** Sanitarna deponija Podgorica na lokalitetu Livade, kojom upravlja preduzeće Deponija d.o.o., izgrađena u skladu s Evropskim standardima, predstavlja regionalni centar u upravljanju otpadom zbog svoje infrastrukturne razvijenosti i blizine, što predstavlja povoljne uslove za korišćenje kapaciteta uspostavljenog sistema, kao što su izgrađena postrojenja u okviru deponije za tretman otpada s teritorije drugih opština (Danilovgrad, Prijestonica Cetinje, Tuzi, Zeta, Nikšić, Šavnik, Plužine, Mojkovac). Otpad se zbrinjava u sanitarne kade, na način bezbjedan po životnu sredinu. Iako se sekundarna selekcija otpada obavlja u Reciklažnom centru gradskog preduzeća Deponija d.o.o., trenutni procenat recikliranih materijala i dalje ostaje nizak. To ukazuje na potrebu za unapređenjem procesa, u skladu sa standardima propisanim Direktivom o deponijama. Taj izazov zahtijeva dodatne napore kako bi se povećala efikasnost reciklaže i obezbijedilo održivo upravljanje otpadom u skladu s važećim normama. Na teritoriji Podgorice Čistoća d.o.o. raspolaže i s pet reciklažnih dvorišta gdje građani besplatno odlažu pojedine vrste neopasnog i opasnog otpada, koje proizvode u svojim domaćinstvima. Isto tako, Glavni grad je postavio oko 3.800 metalnih kontejnera za komunalni otpad i 103 polupodzemna kontejnera, s težnjom za daljim unapređenjem tehnika razdvajanja otpada. Deponija čvrstog otpada u Podgorici izložena je različitim prirodnim rizicima, poput zemljotresa, poplava, požara i klizišta, koji mogu dovesti do curenja zagađenih materija i time ugroziti okolno zemljište, vodotokove i podzemne vode. Pored prirodnih, prisutni su i značajni antropogeni rizici – neadekvatno upravljanje otpadom, nedostatak potpune sanitarne zaštite, pojava divljih odlagališta i kontinuirani porast količine otpada usljed urbanizacije i demografskog rasta. Ovi faktori dodatno opterećuju sistem upravljanja

⁵⁸ Ibid. str. 17 i 18.

⁵⁹ Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026.* Novembar 2024, str. 53.

otpadom u Podgorici i zahtijevaju sveobuhvatne mjere radi smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu i javno zdravlje.

➤ **Zdravstvene i socijalne ustanove.** Klinički centar u Podgorici predstavlja zdravstvenu ustanovu koja pruža sekundarne i tercijarne zdravstvene usluge inema odvojenih servisa, što znači da služi kao visoko specijalizovana ustanova za gotovo sve medicinske discipline. Dom zdravlja Podgorica služi kao primarni zdravstveni centar s timovima izabranih doktora i kao podrška za razne specijalizovane usluge uključujući mentalno zdravlje i fizikalnu terapiju. Postoji 15 punktova u gradskom području i 10 u seoskim područjima. Ostale zdravstvene ustanove su Institut za javno zdravlje, Zavod za transfuziju krvi, Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Apoteke „Montefarm“ i privatne medicinske ustanove poput bolnica (4), poliklinika i stomatoloških ordinacija. U oblasti socijalne i dječje zaštite funkcionišu javne i privatne ustanove, kao što su Centar za socijalni rad, JU Zavod „Komanski most“, JU Centar za djecu i mlade „Ljubović“, JU Dom starih „Podgorica“, JU Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“, JU Resursni centar za djecu i osobe s intelektualnim smetnjama i autizmom „1.jun“, kao i javne ustanove pod upravnim nadzorom Sekretarijata za socijalno staranje –JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama i razvoju –Podgorica, JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica i JU za brigu o djeci „Dječiji savez“. Dodatnu podršku pružaju i brojne nevladine organizacije koje se bave socijalnim pitanjima. Ove ustanove izložene su prvenstveno zemljotresima, požarima, manje poplavama, olujama i jakim vjetrovima.

➤ **Turistički objekti.** Statistički i finansijski pokazatelji potvrđuju da Podgorica iz godine u godinu bilježi rast atraktivnosti kao turistička destinacija. Prema zvaničnim podacima, u periodu januar–avgust 2025. Godine, Podgoricu je posjetilo 128.990 turista u kolektivnom smještaju, što predstavlja porast od 3% u odnosu na isti period 2024. godine. U istom periodu ostvareno je 236.696 noćenja, odnosno 2% više nego u prethodnoj godini. Podgorica raspolaže s ukupno 2.835 kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima. Struktura hotelskog smještaja ukazuje na visok nivo kvaliteta ponude: 74,92% ukupnih kapaciteta, odnosno 2.124 kreveta, nalazi se u hotelima najviših kategorija (4 i 5 zvjezdica), dok se preostalih 25,08% odnosi na hotele sa tri zvjezdice. U segmentu privatnog smještaja, prema evidenciji Sekretarijata za preduzetništvo i investicije, trenutno je evidentirano 425 izdatih rješenja za pružanje usluga smještaja, s približno 1.200 raspoloživih ležajeva. Ovi podaci ukazuju na rastući značaj privatnog smještaja kao dopune hotelskim kapacitetima grada, te potvrđuju diverzifikaciju turističke ponude Podgorice. Turistički objekti na teritoriji glavnog grada izloženi su zemljotresima, požarima, olujnim vjetrovima, poplavama. To su rizici koji mogu ugroziti bezbjednost posjetilaca, turističkih radnika i infrastrukturu.

3.11 Registar rizika Glavnog grada Podgorice

Procjena rizika je kontinuiran proces identifikacije i analize rizika koji mogu uticati na ostvarivanje ciljeva subjekta, kako bi se utvrdio način na koji će se upravljati njima (Zakon o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru (”Sl. list Crne Gore”, br. 089/25). Registar rizika Glavnog grada Podgorice, koji vodi Služba za zaštitu i spašavanje, identifikuje 12 ključnih rizika: zemljotres, poplave, požare na otvorenom i u zatvorenom, spašavanje s visina i iz dubina, hemijske i biološke prijetnje, saobraćajne i tehničko-tehnološke nesreće, klizišta i odrone, neadekvatno reagovanje zbog nedostatka

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

resursa, povrede tokom intervencija i rizik od nedovoljnih ili nenamjenski korišćenih finansijskih sredstava. Obrazac registra dat je u Prilogu 1.

3.12 SWOT⁶⁰ analiza – Snage, slabosti, šanse i prijetnje

SWOT analiza za smanjenje rizika od katastrofa obuhvata identifikaciju unutrašnjih snaga i slabosti sistema, kao i spoljašnjih prilika i prijetnji koje utiču na otpornost zajednice. Takav pristup omogućava bolje planiranje mjera prevencije, pripravnosti, odgovora i oporavka od katastrofa na lokalnom nivou. SWOT analiza je rezultat zajedničke vježbe članova radne grupe za izradu Strategije tokom radionice u junu 2025. godine.

Tabela 4– SWOT analiza za smanjenje rizika od katastrofu za Glavni grad Podgoricu

SNAGE	
Unutrašnji faktori	• Postojeći sistem zaštite i spašavanja; • Usvojena Nacionalna strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026. godinu; • Učešće raznih subjekata u sistemu zaštite i spašavanja, npr. Crveni krst, Gorska služba spašavanja i dr.; • Donešena planska dokumenta na nacionalnom i na lokalnom nivou u oblasti zaštite i spašavanja; • Izrađena baza podataka o rizicima na nacionalnom nivou; • Formirani timovi za rukovođenje i koordinisanje u zaštiti i spašavanju na lokalnom nivou; • Uspostavljena međuinstitucionalna i međusektorska saradnja; • Potencijal privatnog sektora i sektora nevladinih organizacija; • Hrabrost pojedinaca i spremnost.
	SLABOSTI
	• Smanjenje rizika od katastrofa ne zauzima primarno mjesto kod donosilaca odluka na nacionalnom i na lokalnom nivou; • Svijest građana/građanki nedovoljno razvijena; • Nedostatak ljudstva, materijalnih resursa, opreme i sredstava za smanjenje rizika; • Nedovoljna određenost finansijskih sredstava za zaštitu i spašavanje odnosno sporo preusmjeravanje s nepotrebnih stvari (realokacija) u slučaju potreba; • Nedovoljna aktivnost privatnog sektora i sektora nevladinih organizacija; • Nedostatak komunikacionog plana u vezi s postojećim rizicima; • Neinformisanost stranih gostiju i turista; • Needukovanost stanovništva svih uzrasta (škole, odrasli), javnog sektora i reagovanje u slučajevima rizika; • Nedostatak akcionih planova i strategija, kao i treninga za smanjenje rizika od katastrofa.
PRILIKE	

⁶⁰ Engl. SWOT: S – Strengths, W – Weaknesses, O – Opportunities, T – Threats.

Spoljašnji faktori	• Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta (operativnih i drugih štabova), kao i unapređenje kapaciteta službi Glavnog grada Podgorice; • Sistematsko uređenje radnih mjesta za praćenje i sprovođenje mjera; • Podizanje svijesti građana/građanki o rizicima i otpornosti; • Učešće u Inicijativi MCR 2030 – „Učinimo gradove otpornim“; • Proces pristupanja EU i članstvo u EU; • Digitalizacija i standardizacija upravnih procedura; • Učešće u međunarodnim projektima za smanjenje rizika od katastrofa i adaptaciju na klimatske promjene; • Integracija strategija za smanjenje rizika u plansku dokumentaciju Glavnog grada Podgorica; • Korišćenje fondova EU; • Članstvo u NATO-u; • Jačanje nacionalne i regionalne saradnje; • Bolja uvezanost javnih institucija; • Razvoj i podrška dobrovoljnim jedinicama za zaštitu i spašavanje.
	PRIJETNJE
	• Neadekvatna kaznena politika i slaba primjena zakona; • Klimatske promjene i njihovi negativni efekti; • Institucionalni i proceduralni izazovi u oblasti prostornog planiranja, urbanizma i izgradnje; • Nedostatak odgovornosti donosilaca odluka za klimatske rizike; • Nepostojanje plana za uključivanje građana/građanki kroz obuku u sistem zaštite i spašavanja; • Nizak nivo građanske svijesti o ekološkim rizicima i hazardima; • Ljudski faktor kao uzročnik ranjivosti sistema; • Učestali ekstremni događaji: toplotni talasi, poplave, požari, oluje i dr.; • Problem nelegalne gradnje i nekontrolisanog urbanog širenja.

3.13 Drvo problema i drvo rješenja⁶¹

Cilj 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada Podgorica		
	Drvo problema	Drvo rješenja
Posljedice problema	• Nedovoljno razvijena svijest i obučenos donosilaca odluka i kreatora politikau Podgorici u vezi s rizicima, uključujući urbane i klimatske. • Nedovoljno razvijena svijest i znanje građana/građanki o rizicima, preventivnim mjerama, posebno u	• Edukacija donosilaca odluka i kreatora politika na teritoriji Podgorice. • Edukacija i obuka građana/građanki o urbanim rizicima i jačanju urbane otpornosti. • Edukacija i obuka učesnika/učesnica sistema zaštite i spašavanja u skladu s urbanim i klimatskim izazovima.

⁶¹ Drvo problema i Drvo rješenja zasnovani su na istoj oblasti iz Nacionalne strategije s posebnim fokusom na lokalni nivo.

Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026.* Novembar 2024. str. 58–61.

	urbanim sredinama. • Nedovoljna osposobljenost i obučenost učesnika/učesnica sistema zaštite i spašavanja. • Nedovoljno podataka i tehničkog znanja o rizicima, uključujući podatke o urbanim poplavama, bujičnim tokovima, klizištima u naseljima, saobraćajnim rizicima, požarima u urbanoj sredini i degradaciji infrastrukture. • Nedostatak integracije podataka o urbanim rizicima i klimatskim projekcijama u planove razvoja grada i prostorno planiranje. • Nekompletiranaplanska dokumentacija. • Nedovoljna primjena postojećih procjena u procesima prostornog i urbanističkog planiranja, investicionog odlučivanja i razvoja urbane infrastrukture. • Nedovoljno jasno definisanje prioriteta za mjere smanjenja i ublažavanja rizika od katastrofa na lokalnom nivou, posebno u kontekstu rastuće izgrađene sredine i pritiska na infrastrukturu.	• Korišćenje informacione i komunikacione tehnologije za prikupljanje, analizu i efikasno korišćenje podataka o rizicima. • Jačanje tehničkih i naučnih kapaciteta, uz valorizaciju tradicionalnih iskustava i znanja, radi unapređenja kvaliteta procjena i planiranja urbanih rizika. • Integrisanje urbanih rizika i klimatskih projekcija i scenarija u procjene rizika i planska dokumenta, kako bi se razvoj grada zasnivao na predviđenim klimatskim promjenama. • Izrada i usvajanje lokalne procjene rizika i pratećih planskih dokumenata, kao osnove za sistemsko upravljanje urbanim i klimatskim rizicima. • Integrisanje procjena rizika u lokalne razvojne i prostorno-urbanističke planove, obezbjeđujući da se rizici uzimaju u obzir u svim fazama planiranja. • Unapređenje sistema određivanja prioriteta mjera radi efikasnog usmjeravanja resursa na najvažnije aktivnosti za smanjenje rizika od katastrofa.
Ključni problem	Nedovoljno razumijevanje rizika i nerazvijena svijest o rizicima na lokalnom nivou.	
Osnovni uzroci	• Diskontinuitet između postulata sistema civilne zaštite u bivšoj SFRJ isadašnjeg sistema zaštite i spašavanja. • Upotreba novih terminoloških odrednica u oblasti civilne zaštite/smanjenja rizika od katastrofa.	

Cilj 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou		
	Drvo problema	Drvo rješenja
Posljedice problema	• Nedovoljan nivo znanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i urbane otpornosti ograničava sposobnost grada da odgovori na rastuće prirodne i klimatske	• Unapređenje znanja o smanjenju rizika od katastrofa i urbanoj otpornosti kroz kontinuirane obuke, stručne programe i partnerstva s akademskim institucijama. Izrada i usvajanje lokalne

	prijetnje. • Nepostojanje lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa i izgradnju urbane otpornosti otežava usklađeno i plansko djelovanje institucija. • Nedovoljna integracija smanjenja rizika od katastrofa i klimatske otpornosti u lokalne strateške i razvojne planove oslabljuje dugoročno upravljanje urbanim rastom. • Nedovoljno angažovanje svih zainteresovanih strana, uključujući mjesne zajednice, akademski sektor i civilno društvo, umanjuje kapacitet Podgorice za kolektivno smanjenje rizika i izgradnju otpornosti. • Nedovoljna rodna ravnopravnost i slaba inkluzija osoba s invaliditetom u smanjenju rizika od katastrofa smanjuju pravičnost i efektivnost lokalnih mjera otpornosti. • Nedostatak ažurne i cjelovite planske dokumentacije ograničava mogućnost strateškog upravljanja urbanim prostorom i rizicima, posebno u novim i brzo rastućim naseljima. • Nedovoljno efikasna represivna politika i slab inspekcijski nadzor otežavaju sprovođenje mjera za smanjenje rizika i slabe otpornost izgrađenog okruženja. • Nepoštovanje standarda i pravila u prostornom planiranju i izgradnji doprinosi povećanoj ranjivosti objekata i komunalne infrastrukture na urbane rizike. • Nedovoljno uključivanje privatnog sektora u proces smanjenja rizika i razvoj urbane otpornosti ograničava inovacije, partnerstva i investicije u	strategije za smanjenje rizika obezbijediće sistemski okvir za koordinisano djelovanje svih sektora i subjekata. • Jačanje integracije smanjenja rizika od katastrofa i klimatske otpornosti u razvojne i strateške planove grada omogućava planiranje koje smanjuje buduće rizike i povećava otpornost i sigurnost zajednice. • Aktivno uključivanje svih zainteresovanih strana, kroz konsultacije, zajedničke programe i platforme za saradnju, jača kolektivnu otpornost Podgorice. • Lokalni forum/lokalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa poslužiće za jačanje otpornosti Podgorice. • Promovisanje rodne ravnopravnosti i inkluzije osoba s invaliditetom u procesima smanjenja rizika od katastrofa povećava pravednost i efikasnost lokalnih mjera otpornosti. • Ažuriranje i sistematična izrada planske dokumentacije omogućava precizno upravljanje urbanim prostorom i rizicima u najugroženijim područjima. • Unapređivanje inspekcijskog nadzora i primjene propisa povećava sigurnost, smanjuje nelegalnu gradnju i jača otpornost infrastrukture. • Dosljedna primjena standarda i pravila u planiranju i izgradnji osigurava kvalitetnu, sigurnu i otpornu urbanu sredinu. • Veće uključivanje privatnog sektora, kroz javno-privatna partnerstva, investicije i inovacije, može značajno doprinijeti unapređenju urbane otpornosti Podgorice.
--	---	--

	sigurnu i otpornu Podgoricu.
Ključni problem	<i>Nedovoljno upravljanje rizikom od katastrofa na lokalnom nivou u Podgorici inedovoljni administrativni kapaciteti koji bi se bavili vizijom i jačanjem koordinacije unutar i između sektora.</i>
Osnovni uzroci	Nerazumijevanje politike smanjenjarizika od katastrofa donosilaca odluka na lokalnom i nacionalnom nivou.

Cilj 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice		
Drvo problema	Drvo rješenja	
Posljediceproblema	- Nedovoljna integracija smanjenja rizika od katastrofa u lokalno razvojno i budžetsko planiranje, zbog čega se ulaganja u otpornost ne posmatraju kao prioritethni i dugoročno isplativi projekti. - Ograničeni lokalni finansijski resursi ograničavaju realizaciju ključnih infrastrukturnih i tehničkih mjera, posebno u oblastima urbanih rizika i kritične infrastrukture. - Nedovoljno eksternih investicija i mehanizama za privlačenje donatorskih, državnih i privatnih sredstava, usporava veće projekte potrebne za urbanu otpornost. - Neuspostavljeni mehanizmi javno–privatnih partnerstava onemogućavaju uključivanje privatnog sektora u izgradnju i održavanje otporne urbane infrastrukture. - Nedostatak ekonomskih analiza rizika (troškovi–koristi) otežava donošenje informisanih odluka o investicijama i smanjuje razumijevanje dugoročnih koristi ulaganja u otpornost. - Ulaganja u infrastrukturu nedovoljno uzimaju u obzir klimatske projekcije, što povećava rizik da novi objekti i sistemi ne budu otporni na buduće klimatske	
	- Razvijati lokalni razvoj zasnovan na procjeni rizika i ulagati u otpornost zajednice. - Planirati neophodna finansijska sredstva za razvoj i implementaciju lokalne Strategije za smanjenje rizika od katastrofa. - Uspostaviti obaveznu integraciju smanjenja rizika od katastrofa i urbane otpornosti u sve lokalne razvojne strategije, planske dokumente i budžetske cikluse. - Prioritizirati i osigurati stabilna budžetska sredstva za ključne mjere, uključujući infrastrukturne projekte, preventive i sisteme ranog upozoravanja. - Razviti strategiju privlačenja investicija i partnerstava, uključujući grantove, kreditne linije i javno-privatna partnerstva, s fokusom na projekte urbane otpornosti. - Uspostaviti institucionalne platforme i ugovorne modele koji omogućavaju privatnom sektoru da učestvuje u izgradnji i održavanju kritične infrastrukture i preventivnih mjera. - Implementirati standardizovane metodologije procjene troškova i koristi za sve projekte za smanjenje rizika od katastrofa kako bi se opravdala ulaganja i podržalo donošenje informisanih odluka. - Uključiti klimatske scenarije i predviđene ekstreme u finansiranje novih objekata, urbanih zona i kritične infrastrukture.	

	uslove. • Nedovoljno ulaganje u zelenu, plavu i prirodnu infrastrukturu (npr. sistemi za zadržavanje vode, ozelenjavanje) umanjuje sposobnost grada da se prirodnim rješenjima zaštiti od urbanih poplava i efekta toplotnih ostrva. • Nedovoljno investiranje u digitalne sisteme upravljanja rizicima (GIS, modeliranje, monitoring) ograničava kvalitet planiranja i odgovora u urbanom okruženju.	• Finansirati projekte zelene i plave infrastrukture, kako bi se smanjili urbani rizici i efekat toplotnih ostrva. • Ulagati u GIS platforme, senzorske mreže, modeliranje poplava i monitoring kritične infrastrukture, uz obuku osoblja za analizu i primjenu podataka u planiranju i odgovoru.
Ključni problem	Nedovoljne investicije iz javnog i privatnog sektora u smanjenje rizika od katastrofa na lokalnom nivou u Podgorici	
Osnovni uzroci	• Nedostatak stabilnih i održivih mehanizama finansiranja za smanjenje rizika od katastrofa na lokalnom nivou.	

Cilj 4: Jačanje pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brz oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa

	Drvo problema	Drvo rješenja
Posljedice problema	• Nedovoljno razvijen i koordinisan sistem obavješćavanja, uzbunjivanja i pravovremenog upozoravanja građana/građanki. • Nedovoljna i neadekvatna tehnička opremljenost operativnih jedinica zaštite i spašavanja za različite vrste urbanih incidenata i rizika. • Nedovoljan broj obučanih pripadnika operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje za sve relevantne urbane rizike. • Nepovoljna teritorijalna raspoređenost vatrogasnih službi na teritoriji Glavnog grada Podgorica. • Neformiran masovan sistem podrške civilne zaštite i nedostatak lokalnih volonterskih mreža koje bi mogle pružiti brzu pomoć u slučaju katastrofa.	• Osigurati adekvatnu tehničku opremljenost operativnih jedinica zaštite i spašavanja, uključujući vozila, opremu za spašavanje, senzore i komunikacione tehnologije za sve vrste urbanih incidenata. • Povećati broj obučanih pripadnika/pripadnica operativnih jedinica kroz kontinuirane specijalizovane obuke i treninge za urbane rizike. • Izraditi fizibiliti studiju za razvoj vatrogasne i spasilačke službe u Podgorici. • Optimizovati teritorijalnu raspoređenost vatrogasnih i spasilačkih jedinica na cijeloj teritoriji Podgorice kako bi se smanjilo vrijeme odgovora na incident. • Formirati sistem podrške civilne zaštite i lokalnih volonterskih mreža, s jasno definisanim ulogama, procedurama mobilizacije i obukama. • Povećati pripravnost i spremnost lokalnih službi i zajednica kroz redovne krizne

	• Nedovoljna pripravnost i spremnost lokalnih službi i zajednica za efikasno reagovanje u slučaju elementarnih nepogoda i tehnološko-tehničkih incidenata. • Nedovoljna uključenost i učešće građana/građanke i lokalnih zajednica u prevenciji i smanjenju rizika, uključujući angažovanje volontera u urbanim sredinama. • Slaba inkluzija žena, osoba s invaliditetom i drugih ranjivih grupa u planiranje i sprovođenje mjera za smanjenje rizika od katastrofa. • Nedostatak plana kontinuiteta poslovanja za ključne institucije i subjekte iz privatnog sektora, uključujući turizam i kritične urbane funkcije. • Nedovoljno uključivanje turističkog sektora i posjetilaca u mjere prevencije i pripreme za urbane katastrofe. • Slabi kapaciteti zajednice za oporavak nakon katastrofa, uključujući socijalnu podršku, obnovu infrastrukture i rehabilitaciju ugroženih područja. • Nedovoljna primjena digitalnih tehnologija i GIS sistema za rano upozoravanje, monitoring urbanih rizika i koordinaciju odgovora i oporavka. • Nedovoljno kontinuiranih obuka i vježbi simulacije za građane/građanke i lokalne službe, što smanjuje efikasnost reagovanja u slučaju urbanih katastrofa.	vježbe, simulacije i planiranje urbanih scenarija s visokim rizikom. • Aktivno uključiti građane/građanke i lokalne zajednice u prevenciju i smanjenje rizika, kroz edukativne kampanje, radionice i participativno planiranje. • Osigurati inkluziju žena, osoba s invaliditetom i drugih ranjivih grupa u sve procese smanjenja rizika i pripreme, kroz specifične politike i programe podrške. • Razviti plan kontinuiteta poslovanja za ključne javne institucije i subjekte privatnog sektora s fokusom na urbane rizike. • Uključiti turistički sektor i posjetioce u mjere prevencije i pripreme kroz informisanje, edukaciju i integrisane planove za turističke zone. • Ojačati kapacitete zajednice za oporavak nakon katastrofa kroz plan obnovljene infrastrukture, socijalnu podršku, rehabilitaciju ugroženih područja i zajedničke programe sa civilnim sektorom. • Implementirati digitalne tehnologije i GIS sisteme za monitoring urbanih rizika, rano upozoravanje, koordinaciju odgovora i praćenje oporavka. • Organizovati kontinuirane obuke, simulacije i krizne vježbe za građane/građanke i lokalne službe kako bi se poboljšale efikasnost i brzina reakcije u urbanim katastrofama.
Ključni problem	• Povećana učestalost događanja različitih vrsta rizika zbog klimatskih promjena. • Nedostatak inkluzivne pripremljenosti, reagovanja i oporavka.	
Osnovni uzroci	• Povećana izloženost i smanjena otpornost ljudi i imovine.	

3.14 Analiza zainteresovanih strana

3.14.1 Organizacija sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori

Sistem upravljanja zaštite i spašavanja u Crnoj Gori funkcioniše kroz integrisani model koordinacije institucija na nacionalnom i na lokalnom nivou, s jasno definisanim nadležnostima i procedurama djelovanja u slučaju vanrednih situacija. Ključnu ulogu ima *Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova*, koji rukovodi aktivnostima prevencije, pripravnosti, odgovora i oporavka. Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“ br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 – ispravka, 104/2024, 117/2024, 39/2025 i 97/2025) utvrđeno je da je *Ministarstvo unutrašnjih poslova* nadležno, između ostalog, i za upravljanje rizicima, zaštitom i spašavanjem u vanrednim situacijama, sanacijom posljedica u vanrednim situacijama, organizovanjem i sprovođenjem obuka, preventivnih, operativnih i sanacionih mjera zaštite i spašavanja, civilnom zaštitom i akcijama traganja i spašavanja uključujući međunarodnu pomoć u vanrednim situacijama i prijem poziva i obavještenja preko operativnog centra 112. *Direktorat za zaštitu i spašavanje*, kao organizaciona jedinica MUP-a i centralna institucija u sistemu zaštite i spašavanja u Crnoj Gori, ima širok spektar zadataka usmjerenih na smanjenje rizika od katastrofa i efikasno upravljanje vanrednim situacijama:

- Koordinacija rada učesnika/učesnica sistema zaštite i spašavanja u vezi s organizacijom, planiranjem, pripremama i sprovođenjem mjera i aktivnosti na smanjenje rizika od katastrofa.
- Praćenje i analiziranje stanja u oblasti zaštite i spašavanja.
- Osposobljavanje pripadnika/pripadnica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica, te nadzor nad funkcionisanjem i opremanjem operativnih jedinica.
- Obavješćavanje i uzbunjivanje građana/građanki u slučaju nastanka katastrofa, elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.
- Neprekidno prikupljanje, obrada i prenošenje podataka u vezi sa situacijom na ugroženim područjima preko OKC 112.
- Organizovanje uklanjanja, deaktiviranja i uništavanja neeksplozivnih ubojnih sredstava.
- Upravni poslovi u okviru nadležnosti i ovlaštenja utvrđenih zakonom u oblasti zaštite i spašavanja, prevoza opasnih materija, proizvodnje, prometa, nabavke, skladištenja i upotrebe eksplozivnih materija, skladištenja, držanja, prometa, rukovanja i upotrebe zapaljivih tečnosti i gasova, transporta i tranzita naoružanja i vojne opreme.
- Traženje međunarodne pomoći u slučaju nastanka katastrofe, elementarne nepogode i druge nesreće.
- Saradnja s nadležnim organima i institucijama drugih država i međunarodnim organizacijama i institucijama.

Radi rukovođenja i koordiniranja u zaštiti i spašavanju na teritoriji Crne Gore, uspostavljen je *Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje* kojim rukovodi predsjednik/predsjednica Vlade, zamjenik – ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja, a članovi/članice ministri nadležni za vanjske poslove, poslove odbrane, zdravlja, rada i socijalnog staranja, održivog razvoja, turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, saobraćaja, pomorstva, kao i predstavnik/predstavnica Generalnog sekretarijata Vlade zadužen/zadužena za odnose s javnošću i predsjednik/predsjednica radnog tijela Vlade za procjenu šteta

od elementarnih nepogoda. **Operativni štab za zaštitu i spašavanje** vrši operativno koordinisanje aktivnostima učesnika/učesnica zaštite i spašavanja čime je obezbijeđeno znatno efikasnije rukovođenje, bolja koordinacija među učesnicima zaštite i spašavanja i racionalnija upotreba ljudskih i materijalnih resursa na terenu. Operativni štab čine rukovodilac/rukovoditeljka i dva predstavnika/predstavnice organizacione jedinice ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja; starješina/starješinka i jedan predstavnik/predstavnica organa uprave nadležnog za poslove policije, načelnik/načelnica Generalštaba Vojske Crne Gore; starješine organa uprave nadležnih za poslove carine, hidrometeorologije, seizmologije, voda, šuma, veterinarske poslove, fitosanitarne poslove i poslove zaštite životne sredine; lica koja rukovode zdravstvenim ustanovama koje pružaju hitnu medicinsku pomoć, urgentnu medicinsku pomoć, kao i zdravstvenom ustanovom čija je djelatnost usmjerena na očuvanje i unapređenje zdravlja svih građana/građanki; predstavnik/predstavnica Crvenog krsta, kao i visoki rukovodni kadar organa državne uprave nadležnih za poslove šumarstva, vodoprivrede, zdravlja i vanjskih poslova. Osoba koja rukovodi organizacionim jedinicama ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja je rukovodilac/rukovoditeljka Operativnog štaba.

Za rukovođenje i koordinisanje aktivnostima zaštite i spašavanja na teritoriji opštine zadužen je **Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica**, kojim rukovodi gradonačelnik i koga čine predstavnik/predstavnica organizacione jedinice ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja, starješine organa lokalne uprave, odgovorna lica u privrednim društvima i drugim subjektima čija je djelatnost u vezi sa zaštitom i spašavanjem, i predstavnik/predstavnica Crvenog krsta Crne Gore. Tim sarađuje sa susjednim opštinama, Koordinacionim timom i Operativnim štabom, čime se osigurava usaglašenost rukovođenja, koordinacija i efikasno upravljanje aktivnostima zaštite i spašavanja. Takođe, Zakonom o zaštiti i spašavanju propisano je da se i u privrednom društvu, drugom pravnom licu i kod preduzetnika može obrazovati tim za zaštitu i spašavanje, koji rukovodi i koordinira aktivnostima zaštite i spašavanja u skladu s preduzetnim planom zaštite i spašavanja za taj rizik.

Tako postavljen sistem zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica predstavlja osnovu za efikasno i efektivno smanjenje rizika od katastrofa omogućujući dalje unapređenje sistema zaštite i spašavanja. Unapređenje se može ostvariti kroz kontinuirano jačanje kadrovskih i materijalnih kapaciteta, stručno usavršavanje zaposlenih i volontera, modernizaciju operativnih procedura, primjenu savremenih tehnologija i informacionih sistema, kao i nabavku adekvatne opreme za prevenciju, ublažavanje i odgovornarizike od katastrofa.

3.14.2 Resursi sistema zaštite i spašavanja u Glavnom gradu Podgorica

Ljudski i materijalni kapaciteti predstavljaju ključnu komponentu sistema zaštite i spašavanja, kako na teritoriji Crne Gore, tako i u Glavnom gradu Podgorica, obezbjeđujući efikasnu zaštitu stanovništva, imovine, kulturnih dobara i životne sredine od elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća. Kvalitet odgovora zavisi od koordinisanog angažovanja operativnih jedinica, lokalne samouprave, državnih organa, privrednih subjekata i građana.

➤ **Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica** predstavlja profesionalnu službu organizovanu u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG“, br. 013/2007, 005/2008, 086/2009– drugi zakon, 032/2011, 054/2016, 146/2021, 003/2023 i 82/2025), kao i Odlukom o

organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada („Sl. list CG – Opštinski propisi“, br. 038/2018, 43/2018, 006/2020, 010/2020, 036/2021, 005/2022, 030/2023 i 042/2023). U skladu s navedenim propisima, Služba zaštite i spašavanja vrši poslove koji se odnose na:

- praćenje i sprovođenje zakona i propisa donesenih na osnovu zakona u oblasti zaštite i spašavanja i drugih propisa koji su u vezi s ostvarivanjem funkcija službe; izjašnjavanje na nacrtu i prijedloge zakona i planskih dokumenata u oblasti za koju je služba osnovana;
- izradu i sprovođenje programa rada službe i drugih programskih i planskih akata iz djelokruga službe; sprovođenje plana integriteta i drugih planova i programa Glavnog grada u okviru djelokruga službe; praćenje i sprovođenje državnih planskih akata u okviru nadležnosti službe;
- učešće u pripremi i sprovođenje plana zaštite od požara, poplava, zemljotresa i drugih akcidentnih i vanrednih situacija na području Glavnog grada;
- spašavanje i zaštitu ljudi i imovine;
- preventivne mjere zaštite od požara i drugih akcidentnih situacija, kontrolu ispravnosti i servis protivpožarnih aparata i opreme;
- organizaciju obuka i vježbi za vršenje poslova službe;
- postupanje po inicijativama građana iz djelokruga službe;
- sprovođenje upravnog postupka za slobodan pristup informacijama iz svog djelokruga i drugih upravnih postupaka u skladu sa zakonom;
- pružanje usluga dopremanja vode i sličnih usluga privrednim društvima, drugim pravnim licima i građanima u bezvodnom području u saradnji s nadležnim organima uprave i javnim službama;
- pripremu izvještaja o radu, informativnih i drugih stručnih materijala iz nadležnosti službe za skupštinu, gradonačelnice, organe državne uprave, medije i sl.;
- pripremu godišnjih izvještaja za glavnog administratora o rješavanju upravnih stvari iz svoje nadležnosti, postupku obezbjeđivanja učešća građana u vršenju javnih poslova, o ostvarivanju principa transparentnosti objavljivanjem propisanih akata, saradnji s nevladinim organizacijama i drugih izvještaja u ostvarivanju njegove funkcije koordinisanja rada lokalne uprave;
- pripremu informacija za medije iz svog djelokruga i dostavu istih Službi za odnose s javnošću na obradu i objavljivanje u medijima, veb sajtu i na društvenim mrežama;
- popis i evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari kojima raspolaže Glavni grad a koje služba koristi za ostvarivanje svoje funkcije (službene zgrade i poslovne prostorije izuzev onih koje koristi više organa uprave, oprema, prevozna sredstva i sl.), u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna imovina; dostavljanje te evidencije u elektronskoj formi organu lokalne uprave nadležnom za poslove imovine sa svim promjenama nastalim u toku godine;
- druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica trenutno raspolaže sa ukupno 96 zaposlenih, od čega je 68 operativnih radnika. Objekat u kojem je smještena Služba zaštite i spašavanja na Starom Aerodromu ispunjava dobre uslove za smještaj pripadnika i tehničke opreme. U narednom periodu predviđeno je da se krov objekta Službe ozeleni, čime će se unaprijediti energetska karakteristika objekta, kao i da se smanje troškovi električne energije i efekat toplotnog ostrva u tom dijelu grada. Položaj Službe na Starom Aerodromu ograničava efikasnost intervencija, jer vrijeme dolaska na mjesto događaja često premašuje evropski standard od sedam minuta, posebno zbog udaljenosti od centralnih naselja, saobraćajnih zastoja i kritičnih podvožnjaka, što smanjuje operativni domet Službe u

odnosu na stvarne potrebe teritorije koju pokriva. Opremljenost službe omogućava osnovno funkcionisanje, ali je evidentno da je potrebna modernizacijske zaštite opreme i da je nedovoljan broj specijalizovane opreme i tehnike, posebno vatrogasnih vozila. Postojeći vozni park sastoji se od 31 vozila, od kojih je 24 namijenjeno za gašenje požara i tehničke intervencije, dok je sedam vozila namijenjeno za prevoz i logistiku. *S druge strane, postojeća lična i kolektivna oprema nije u skladu sa standardima koje propisuje Evropska unija, pa je neophodno pristupiti njenom obnavljanju, nabavci nedostajuće opreme i planiranju potrebnih finansijskih sredstava u budžetima jedinica lokalne samouprave*⁶². Sistem radio-veza je funkcionalan, a pokrivenost TETRA signalom zadovoljavajuća je i u urbanim i u ruralnim područjima opštine. Neophodna je modernizacija, teritorijalna disperzija i uvećanje ljudskih resursa, standardizacija opreme i tehničko osposobljavanje Službe zaštite i spašavanja kako bi se podigla operativna efikasnost i sigurnost, te ostvarila dugoročna otpornost zajednice. Predviđa se stalna ispostava Preko Morače sa šest vatrogasaca i tri vozila, druga ispostava kod Hitne pomoći s manjim vozilom i tri spasioaca za teško pristupačne zone, te tri sezonska punkta u Zelenici, na Zlatici i u Gornjoj Gorici tokom ljeta, koja kasnije mogu postati stalne ispostave, uz identifikaciju lokacija za objekte i mogućnost korišćenja fondova EU i javno-privatnih partnerstava.

Za realizaciju mjera neophodno je unaprijediti kapacitete službi kroz povećanje broja operativaca sa 72 na 88, nabavku specijalizovanih vozila i opreme (autolesta, navalno vozilo s duplom kabinom, vozilo za hemijske incidente i saobraćajne intervencije) te digitalizaciju baze podataka i uvođenje GIS platformi, uz razvoj dugoročne strategije održivog razvoja zaštite i spašavanja u Podgorici s finansijskim okvirom za kontinuitet i prilagođavanje realnim potrebama, čime se značajno unapređuju kapaciteti, spremnost i otpornost grada.

➤ **Civilna zaštita** je dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja i čine je jedinice timovi civilne zaštite, zaštitna i spasilačka oprema i sredstva. Formira ih MUP koji određuje vrstu i broj pripadnika po opštinama, u zavisnosti od stepena ugroženosti opštine, broja stanovnika, površine i drugih faktora. U Glavnom gradu Podgorica još uvijek nijesu formirane jedinice civilne zaštite, uprkos tome što su do sada sprovedena tri pokušaja njihovog uspostavljanja. Odsustvo ovih jedinica predstavlja značajan institucionalni i operativni nedostatak u sistemu zaštite i spašavanja, posebno imajući u vidu rastuće rizike i potrebu za organizovanim odgovorom u slučaju katastrofa.

➤ **Specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje**, shodno čl. 64 Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br.013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23 i 82/2025) čine građani i građanke koji dobrovoljno vrše akcije zaštite i spašavanja organizovani u spasilačka društva, organizacije Crvenog krsta, planinarske službe zaštite i spašavanja, speleološka društva, ronilačka, kinološka društva, izviđačke organizacije, klubove radio-amatera i druga slična društva. Ministarstvo unutrašnjih poslova ima zaključene ugovore s Gorskom službom spašavanja Crne Gore i Savezom radio-amateri. Na području Podgorice od specijalističkih jedinica **Crveni krst Glavnog grada Podgorica** je nezavisna, neprofitna i dobrovoljna humanitarna organizacija i sastavni dio jedinstvene organizacije **Crvenog krsta Crne Gore**, koja obavlja djelatnost od javnog interesa usmjerenu na pružanje pomoći ugroženim licima u slučajevima ratnih sukoba, prirodnih, ekoloških i drugih nesreća.

⁶² Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026.* Novembar 2024. str. 67.

➤ **Dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanja** organizuju se radi dobrovoljnog učešća građana u akcijama zaštite stanovništva u područjima zahvaćenim nekim elementarnim nepogodama, tehničko-tehnoškim i drugim nesrećama. Privredna društva, preduzetnici i druga pravna i fizička licamogu organizovati dobrovoljne jedinice. Sve učestaliji požari na teritoriji Podgorice, posebno tokom ljeta 2025. godine, ukazali su na potrebu za funkcionisanjem dobrovoljnih jedinica, uključujući i dobrovoljna vatrogasna društva.

➤ **Preduzetne jedinice za zaštitu i spašavanje.** Zakonom o zaštiti i spašavanju predviđeno je da privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici mogu formirati timove za zaštitu i spašavanje, zadužene za rukovođenje i koordinaciju aktivnosti u vanrednim situacijama prema planu zaštite i spašavanja baziranom na identifikovanim rizicima u poslovnom okruženju. Ove preduzetne jedinice su sastavni dio sistema zaštite i spašavanja i, po potrebi, angažuju se na poziv Operativnog štaba ili Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica. Na području Glavnog grada djeluje jedinica Monteput d.o.o., dok se na teritoriji opštine Zeta nalazi jedinica na Aerodromu Podgorica, čije prisustvo i resursi imaju strateški značaj za podršku u slučaju katastrofa i mogućim posljedicama za teritoriju Podgorice.

➤ **Jedinicu za gašenje požara iz vazduha** (Avio-helikopterska jedinica) formiralo je Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Direktorat za zaštitu i spašavanje, s ciljem vršenja poslova koji se odnose na organizovanje idjelovanje jedinice za gašenje požara iz vazduha. Ova operativna jedinica raspolaže s tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A. Dodatnu operativnu podršku obezbjeđuju i dva helikoptera Direkcije – tipa ABell-412 i ABell-212 – za izviđanje i lociranje požara, kao i transport za gašenje požara.⁶³

➤ **Ostali resursi.** Osim resursa operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, sistem zaštite i spašavanja na teritoriji Glavnog grada Podgorica oslanja se i na ljudske i materijalne resurse javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, preduzetnika, drugih pravnih i fizičkih lica, kao i državnih organa i organa državne uprave, koji se u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoških i drugih nesreća stavljaju u funkciju zaštite i spašavanja. Poseban značaj imaju resursi Uprave policije i Vojske Crne Gore, koji razvijaju kapacitete za pružanje pomoći u slučaju katastrofa izazvanih elementarnim nepogodama i drugim nesrećama. Kapaciteti javnih preduzeća i ustanova na teritorije Glavnog grada Podgorica su slijedeći:

• **Vodovod i kanalizacija d.o.o.** Djelatnost obuhvata proizvodnju i distribuciju vode, održavanje vodovodne mreže u Glavnom gradu i Opštini Tuzi, sakupljanje i tretman otpadnih voda, te izgradnju, održavanje i popravku vodovodnih i kanalizacionih instalacija, uključujući baždarenje vodomjera, kao i inženjerske djelatnosti uključujući izradu tehničke dokumentacije i projekata iz oblasti hidrotehnike, pružanje kartografskih podataka, laboratorijska ispitivanja vode za piće i otpadnih voda itd. Vodovod i kanalizacija d.o.o. ima ključnu ulogu u smanjenju rizika od katastrofa na lokalnom nivou jer obezbjeđuje kontinuitet vodosnabdijevanja, funkcionisanje kanalizacione

Primjer koordinisanog djelovanja vidi se u odgovoru na ljetnje požare u Podgorici, kada su ekipe Vodovoda i kanalizacije DOO, Čistoće DOO, Zelenila DOO, kao i Službi zaštite i spašavanja iz Podgorice i Bara, uspjele da spriječe širenje vatre na trafostanicu „Podgorica 5“, krug preduzeća Čistoća, kompaniju „Štrabag“, skladišta Zetatransa, pogone Plantaža i novo gradsko groblje.

Izvor: Analiza dostupnih informacija.

⁶³ Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje, za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026. Novembar 2024.

infrastrukture i tretman otpadnih voda, što je od presudne važnosti tokom zemljotresa, požara, poplava, suša i drugih rizika. Preduzeće učestvuje u identifikaciji i upravljanju urbanim rizicima kroz održavanje kritične infrastrukture, redovne kontrole, monitoring kvaliteta vode i sanaciju kvarova koji mogu izazvati prekid u službama od vitalnog značaja, kao i u informisanju stanovništva. Takođe, kroz saradnju sa Glavnim gradom, zaštitom i spašavanjem i drugim komunalnim službama, doprinosi planiranju otpornosti, pripravnosti i hitnom reagovanju (angažovanje ljudstva i mehanizacije) te oporavku nakon incidenata. Modernizacijom sistema, digitalizacijom i primjenom preventivnih mjera, Vodovod i kanalizacija d.o.o. jača ukupnu urbanu otpornost i stabilnost komunalne infrastrukture u Podgorici. U slučaju potrebe Vodovod i kanalizacija d.o.o. stavio bi na raspolaganje 30 zaposlenih, jedno teretno vozilo Štajer zapremine do 10 m³, četiri građevinske mašine – kombinirke, dva specijalna vozila s cisternom, dva manja kamiona – putara za prijevoz ljudstva, opremu koja uključuje dva agregata snage 5–6 kW i pet pumpi za crpljenje vode.

- **Čistoća d.o.o.** obavlja djelatnosti od javnog interesa kao što su sakupljanje i odlaganje komunalnog otpada, sakupljanje bezopasnog otpada, održavanje i čišćenje javnih površina, sakupljanje i promet sekundarnih sirovina, održavanje toaleta, te zbrinjavanje napuštenih kućnih ljubimaca, dok u okviru tržišnih aktivnosti pruža usluge održavanja opreme i vozila, transporta i građevinskih radova, iznajmljivanja nekretnina i opreme, nadzora, konsaltinga, čišćenje obala vodotoka, te zbrinjavanja otpada i kućnih ljubimaca po zahtjevu trećih lica. Čistoća d.o.o. ima važnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa jer obavljaju poslove koji direktno utiču na sigurnost, zdravlje i funkcionisanje grada prije, za vrijeme i nakon katastrofe. Tako je, na primjer, tokom požara u avgustu 2025. godine prevezeno 58 tura vode sa dvije autocisterne, od kojih je jedna nova, a druga stara 16 godina. Zbog toga je neophodna nabavka novih vozila i opreme. Njihova odgovornost u prevenciji obuhvata održavanje javnih površina, uklanjanje otpada i uklanjanje fizičkih prepreka koje mogu ugroziti odvijanje normalnog života i saobraćaja ili pristup službama hitnog reagovanja. Tokom oluja, poplava, klizišta ili jakih vjetrova, Čistoća d.o.o. može obezbijediti hitne intervencije, kao uklanjanje srušenog drveća, čišćenje kanala i podršku u vraćanju grada u funkcionalno stanje. Kroz redovno održavanje javnih površina i koordinaciju s ostalim gradskim službama, ovo preduzeće doprinosi prevenciji, smanjenju rizika i bržem oporavku. U slučaju potrebe Čistoća d.o.o. bi stavila na raspolaganje 20 radnika, šest kiper vozila, četiri radne mašine i tri cistijerne.

- **Komunalne usluge d.o.o.** imaju važnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa kroz osiguravanje funkcionalne i bezbjedne komunalne infrastrukture, koja je ovom društvu povjerena na održavanje a odnosi se na objekte javne rasvjete i svjetlosne signalizacije. Ona je od presudnog značaja za pravovremeni odgovor i kontinuitet kritičnih usluga tokom katastrofa. Komunalnim uslugama povjereno je održavanje sistema javne rasvjete koja broji oko 44.040 svjetiljki i 28.990 stubova), sistema svjetlosne saobraćajne signalizacije na 50 semaforizovanih raskrsnica i kablovske kanalizacije u dužini od 135.833 metara). Društvo u kontinuitetu obezbjeđuje pouzdanu infrastrukturu koja smanjuje rizik od nesreća, podržava bezbjedno kretanje stanovništva i omogućava efikasno djelovanje hitnih službi. Njihov rad doprinosi prevenciji urbanih rizika, smanjenju posljedica tokom ekstremnih vremenskih prilika ili tehničko-tehnoloških nesreća, kao i bržem oporavku grada nakon nepogoda. U slučaju potrebe Komunalne usluge d.o.o. raspolaže kapacitetima koji obuhvataju ljudske resurse i specijalizovani vozni park. U društvu je zaposleno 115 radnika na neodređeno od kojih većina izvršilaca ima IV i III kvalifikacioni nivo. U tehničko-operativnom sektoru zaposleno je 79 radnika od kojih su većina inženjeri elektrotehnike, vozači specijalnih vozila – dizalica i elektrotehničari koji su osposobljeni za rad na visini. Društvo Komunalne usluge nema sopstveni poslovni prostor već koristi prostorije koje su date na

korišćenje od strane Agencija za stanovanje d.o.o.. Društvo posjeduje magacinski prostor od 200m², funkcionalnu mehanizaciju i raznovrstan vozni park. Vozni park čine radna i teretna vozila u koja spadaju specijalna radna vozila za rad na visini – dizalice (8 kom.), specijalno vozilo za ispitivanje kablova (1 kom.), teretna vozila za podizanje stubova – grajfer (2 kom.), dostavna teretna vozila (8 kom.) i putnička vozila (15), čime su obezbjeđeni uslovi za kvalitetno obavljanje usluga koja je povjerena Društvu.

- **Deponija d.o.o.** osnovana je 2007. godine i ključni je sistem za upravljanje komunalnim otpadom u Crnoj Gori. Kompleks se prostire na 575.000 m² i obuhvata savremene kapacitete za kontrolisano odlaganje otpada, sortiranje i preradu ambalažnog materijala, tretman ocjedinjenih voda i reciklažu otpadnih vozila. Do sada su izgrađene četiri sanitarne kađe, uz mogućnost formiranja još dvije, a infrastrukturu čine reciklažni centar koji godišnje obradi 10.000–12.000 tona otpada, pogon za reciklažu vozila (376 prerađenih vozila u 2024. godini), postrojenje koje tretira 7.000–8.000 m³ ocjedinjenih voda godišnje, hangar za obradu 500–600 tona ambalažnog materijala i prateća mehanizacija. Na ovoj lokaciji otpad odlaže devet opština – Zeta, Tuzi, Danilovgrad, Cetinje, Nikšić, Plužine, Šavnik, Mojkovac i Podgorica – pa deponija dnevno prima oko 350 tona otpada, odnosno blizu 100 kamiona, što stvara značajan pritisak na njen kapacitet i dugoročno funkcionisanje. Deponija d.o.o. Podgorica ima ključnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa kroz bezbjedno upravljanje komunalnim otpadom i sprečavanje nastanka ekoloških i tehničko-tehnoloških incidenata. Efikasno odlaganje, kontrola procjedinjenih voda, monitoring emisija gasa, zaštita od požara na deponiji i održavanje sanitarnih uslova smanjuju rizik od zagađenja zemljišta, podzemnih voda i vodotokova, kao i od širenja požara ili opasnih materija u okolinu. Time Deponija d.o.o. direktno doprinosi očuvanju javnog zdravlja, zaštiti životne sredine i jačanju otpornosti Podgorice na različite vrste urbanih i klimatskih rizika. U slučaju potrebe Deponija d.o.o. bi stavila na raspolaganje 50 osoba, dva kamiona kiperi, dva kombija, manja vozila i tri komada opreme (Menzi Muck, Sennebogen i bager Hyundai).

- **Zelenilo d.o.o.** ima značajnu ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa kroz održavanje, projektovanje i izgradnju javnih zelenih površina koje doprinose ublažavanju klimatskih i urbanih rizika. Njihove aktivnosti, od uređenja parkova, drvoreda i zaštitnih zelenih pojaseva do rasadničke proizvodnje i pružanja usluga trećim licima, jačaju otpornost grada na ekstremne temperature, urbane poplave, eroziju i zagađenje vazduha. Urbanim zelenilom poboljšava se odvodnjavanje, smanjuje se efekat toplotnih ostrva i podiže kvalitet javnog prostora, čime Zelenilo d.o.o. postaje važan akter u stvaranju održivog, zdravog i otpornog urbanog okruženja u Podgorici.

- **Putevi d.o.o.** Djelatnosti od javnog interesa obuhvataju izgradnju i održavanje saobraćajne infrastrukture (putevi, mostovi, piste), asfaltiranje, saobraćajnu signalizaciju, gradski i prigradski prevoz putnika, popravku vozila, te inženjerske i tehničke usluge, dok djelatnosti koje nemaju karakter javnog interesa uključuju proizvodnju betonskih elemenata, prevoz tereta, radove na tržištu, obradu kamena i iznajmljivanje opreme. Putevi d.o.o. Podgorica imaju ključnu ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa kroz održavanje, izgradnju i unapređenje saobraćajne infrastrukture koja je od suštinskog značaja za bezbjedno funkcionisanje grada tokom elementarnih nepogoda i katastrofa. Redovnim održavanjem i ulaganjem u prevenciju, preduzeće doprinosi smanjenju rizika od saobraćajnih incidenata, urbanih poplava i prekida u kritičnim transportnim koridorima. Efikasnim upravljanjem zimskom službom, sanacijama oštećenja i hitnim intervencijama omogućava brže reagovanje hitnih službi, evakuaciju stanovništva i dopremu pomoći tokom katastrofa. Time Putevi d.o.o. jačaju otpornost Podgorice na klimatske, tehničko-tehnološke i urbane rizike, obezbjeđujući kontinuitet mobilnosti i sigurnost infrastrukture.

- **Pogrebne usluge d.o.o.** pored svoje osnovne djelatnosti pružanja pogrebnih usluga i upravljanja gradskim grobljima, imaju važnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa jer obezbjeđuju kontinuitet kritičnih komunalnih funkcija tokom katastrofa. Upravljanje grobljima Čepurci, Zagorič, kao i grobljima u Golubovcima, Tološima i Donjoj Gorici, podrazumijeva održavanje higijensko-tehničkih uslova, kontrolu prostora i organizaciju procesa koji sprečavaju sanitarne rizike, posebno tokom epidemija, ekstremnih vremenskih događaja ili masovnih nesreća. Preduzeće učestvuje u planiranju kapaciteta za hitne situacije, osigurava logističku podršku i doprinosi očuvanju javnog zdravlja kroz efikasno upravljanje posljedicama katastrofalnih događaja.

- **Sportski objekti d.o.o.** iako primarno zaduženi za upravljanje sportskim prostorima i podršku vrhunskom sportu i rekreaciji, igraju važnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa. Kroz upravljanje velikim javnim objektima – poput M:tel dvorane „Morača“, Gradskog stadiona, Stadiona malih sportova i Streljačkog centra „Ljubović“ – preduzeće raspolaže infrastrukturom koja može služiti kao privremeni prihvatni centar, prostor za evakuaciju, logistički punkt ili skladište humanitarne pomoći tokom vanrednih situacija. Redovno održavanje objekata, kontrola bezbjednosnih sistema i obezbjeđivanje pristupačnosti doprinose smanjenju tehničkih i bezbjednosnih rizika, dok sportski programi i rekreativne aktivnosti podstiču razvoj zdravih, kohezivnih i otpornijih zajednica.

- **Parking servis d.o.o. Podgorica** ima značajnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa kroz upravljanje, korišćenje i održavanje ukupno 7.822 parking mjesta raspoređenih na 18 parkirališta, u petgaraža i tri gradske zone (crvena, žuta i zelena). Efikasno upravljanje ovom infrastrukturom doprinosi očuvanju protočnosti saobraćaja, obezbjeđivanju koridora za hitne službe i sprečavanju zaguženja u kritičnim zonama tokom vanrednih situacija. Uređeni parkinzi i garaže mogu služiti kao privremene logističke lokacije, okupljališta za evakuaciju, kao punktovi za distribuciju pomoći ili mjesta za stacioniranje hitnih vozila u kriznim uslovima. Kroz digitalne i smart parking sisteme, Parking servis doprinosi boljoj koordinaciji urbanog mobiliteta, smanjenju saobraćajnih incidenata i jačanju ukupne urbane otpornosti Podgorice.

- **Tržnice i pijace d.o.o.** imaju važnu ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa kroz upravljanje pijacnim objektima i održavanje higijene javnih prostora. Osiguravanjem funkcionalnih, čistih i organizovanih pijaca i tržnih prostora, preduzeće smanjuje zdravstvene i sanitarne rizike, posebno u vanrednim situacijama, poplavama ili epidemijama. Redovno održavanje objekata i kontrola higijene doprinosi sprečavanju širenja zaraza i zagađenja, dok uređenje prostora i koordinacija s lokalnim službama omogućavaju korišćenje ovih lokacija kao privremenih centara za distribuciju hrane, humanitarne pomoći ili informisanje stanovništva u kriznim situacijama. Takođe, kroz investicione aktivnosti i saradnju s privatnim sektorom, preduzeće doprinosi unapređenju infrastrukture, jačanju otpornosti i održivom razvoju urbanih zajednica u Podgorici.

- **Agencija za stanovanje d.o.o. Podgorica** ima značajnu ulogu u lokalnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa kroz upravljanje, održavanje i izdavanje stambenih zgrada koje su svojina Glavnog grada. Redovno održavanje zgrada, hitni popravni radovi i upravljanje infrastrukturnim elementima (elektroinstalacije, vodovod, grijanje i oprema) smanjuju rizik od tehničko-tehnoloških incidenata i povećavaju sigurnost stanara u slučaju katastrofa. Vodeći registre etažnih vlasnika i stambenih jedinica, Agencija omogućava dobru i inkluzivnu procjenu rizika u segmentu izloženosti infrasturkture i stanara/stanarki, bolju plansku dokumentaciju, bržu koordinaciju intervencija, evakuaciju i distribuciju pomoći u slučaju elementarnih nepogoda i katastrofa. Takođe, pružanjem usluga čišćenja i održavanja trećim licima doprinosi higijeni, sanitarnoj sigurnosti i opštoj urbanoj otpornosti, posebno u urbanim sredinama s velikom gustoćom naseljenosti. Agencija za stanovanje d.o.o. raspolaže kapacitetima koji

obuhvataju ljudske resurse, poslovne prostore i vozni park. U preduzeću je zaposleno 96 radnika na neodređeno i jedan na određeno vrijeme, uz šest dodatnih radnika angažovanih preko agencijai većina izvršilaca pripada kvalifikacionim nivoima IV i III. Agencija koristi modernu upravnu zgradu i adekvatan magacinski prostor, otvoreni (3.627 m²) i zatvoreni (681 m²), opremljena je bravarskom i limarskom radionicom, a krajem 2024. otpočela je adaptaciju skladišta radi ugradnje solarnih panela. Posjeduje funkcionalnu mehanizaciju i raznovrstan vozni park, uključujući teretna i dostavna vozila (22), i putnička vozila (7), čime su obezbijeđeni uslovi za kvalitetno obavljanje usluga.

- **Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice d.o.o.** ima ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa kroz upravljanje urbanim razvojem i infrastrukturnim projektima. Uređenje građevinskog zemljišta i izgradnja ili rekonstrukcija putne mreže omogućavaju sigurnu mobilnost, efikasnu evakuaciju i pristup hitnim službama tokom vanrednih situacija. Upravljanje poslovnim prostorom i realizacija investicionih programa od značaja za Glavni grad doprinosi otpornosti kritične infrastrukture, sprečavanju urbanih i tehničko-tehnoloških rizika, te jačanju ukupne urbane otpornosti Podgorice. Kroz integrisano planiranje i razvoj, Agencija podržava preventivne mjere i brzoporavak grada nakon katastrofa.

- **Agencija za upravljanje zaštićenim područjima** ima značajnu ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa kroz očuvanje i održivo upravljanje ekosistemima koji prirodno ublažavaju urbane i klimatske rizike. Agencija za upravljanje zaštićenim područjima upravlja sljedećim zaštićenim područjima: Park prirode „Komovi“ (dio koji teritorijalno pripada Glavnom gradu), Park prirode „Rijeka Zeta“ (dio koji teritorijalno pripada Glavnom gradu), Spomenik prirode „Park žuma Gorica“ i Spomenik prirode „Pećina Magara“. Zaštićena područja s bogatom biološkom raznovrsnošću, endemskim vrstama i karakterističnim ekosistemima doprinose regulaciji poplava, smanjenju erozije, kontrolisanju klizišta i ublažavanju efekata toplotnih ostrva. Kroz zaštitu i revitalizaciju ovih zona, Agencija jača ekološku otpornost grada, podržava prevenciju štetnih posljedica prirodnih katastrofa i doprinosi očuvanju životne sredine kao dijela urbane sigurnosti i održivog razvoja Podgorice. U slučaju potrebe Agencija bista vilanaraspologanje šest osoba, dvaterenska vozila, dron, motornu šegu, i PP opremu (crijeva, mlaznice, razdjelnice, naprtnjače, metle za gašenje požara, zaštitne maske, šljemove).

- **Centar bezbjednosti Podgorica** predstavlja osnovnu organizacionu jedinicu Policije Crne Gore na teritoriji Glavnog grada, odgovornu za održavanje javnog reda i bezbjednosti, prevenciju i otkrivanje krivičnih djela, kao i koordinaciju aktivnosti u vanrednim situacijama. Centar obuhvata različite sektore i jedinice, uključujući uniformisanu policiju, kriminalističku policiju, saobraćajnu policiju i interventne jedinice, čime osigurava sveobuhvatni odgovor na urbane, tehničko-tehnološke i prirodne rizike. Tokom katastrofa i vanrednih situacija, Centar bezbjednosti koordinira evakuaciju, osigurava javni red, pomaže hitnim službama i podržava implementaciju lokalnih planova zaštite i spašavanja. Kroz preventivne mjere, stalnu prisutnost u zajednici i saradnju sa civilnim sektorom, Centar doprinosi jačanju urbane sigurnosti i otpornosti Podgorice na različite rizike.

- **Služba komunalne policije Podgorica** ima ključnu ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa kroz nadzor i kontrolu poštovanja komunalnih propisa održavanje komunalnog reda u oblastima: snabdijevanja vodom; prečišćavanja otpadnih voda; odvođenja otpadnih i atmosferskih voda; snabdijevanja toplotom; javne čistoće; prevoza i deponovanja komunalnog i drugog otpada; izgradnje, održavanja i korišćenja deponija; uređivanja i održavanja pijaca, groblja, parkova, zelenih i drugih javnih površina; održavanja ulica, saobraćajnica i drugih javnih površina i javne rasvjete; izgradnje, održavanja i korišćenja lokalnih puteva, saobraćajnih oznaka i signalizacije, prevoza putnika u gradskom i prigradskom linijskom saobraćaju, auto-taksi i vanrednog prevoza, parkiranja na javnim parkiralištima;

izgradnje, održavanja i korišćenja mostova, javnih objekata i regulacije i održavanja riječnih korita; stanovanja u stambenim zgradama; držanja kućnih ljubimaca; zaštite od buke u životnoj sredini; upotrebe simbola Glavnog grada; kontrole radnog vremena; održavanja kafilerija i u drugim oblastima u kojima Glavni grad vrši sopstvene poslove u skladu sa zakonom. Komunalna policija učestvuje u zaštiti i spašavanju u skladu sa zakonom kojim se uređuje sistem zaštite i spašavanja. Tokom elementarnih nepogoda i katastrofa, Komunalna policija pomaže u evakuaciji stanovništva, kontroli pristupa kritičnim zonama i podršci hitnim službama. Kontinuiranim nadzorom, inspekcijskim aktivnostima i edukacijom građana, Služba doprinosi prevenciji, bržem reagovanju i jačanju urbane otpornosti Podgorice.

➤ **Planska dokumentacija u oblasti zaštite i spašavanja.** Opštinske planove donose skupštine opština, a preduzetne planove donose privredna društva, druga pravna lica preduzetnici/preduzetnice, uz saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Planovi zaštite i spašavanja izrađuju se na osnovu elaborata o procjeni rizika⁶⁴ koji je sastavni dio plana zaštite i spašavanja⁶⁵. Glavni grad Podgorica je usvojio planove za zaštitu i spašavanje od požara, zemljotresa, poplava, klizišta i odrona, hemijskih i bioloških rizika i tehničko-tehnoloških nesreća, dok je neophodno izraditi i usvojiti plan zaštite i spašavanja od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja. Među ciljevima sprovođenja ove Strategije je i ažuriranje postojećih kao i izrada i usvajanje nedostajućih planskih dokumenata.

3.14.3 Analiza zainteresovanih strana

Efikasan sistem lokalnog strateškog planiranja za smanjenje rizika od katastrofa, ne može biti uspješan bez aktivnog učešća značajnog broja zainteresovanih strana, koji su nosioci procesa implementacije i postizanja definisanih ciljeva. Uključivanje lokalnih institucija, državnih organa i agencija, javnih preduzeća, privatnog sektora, civilnog društva, građana, obezbjeđuje integrisan i održiv pristup smanjenju rizika. Saradnja i koordinacija između ovih aktera doprinose boljoj razmjeni informacija, zajedničkom donošenju odluka i većoj spremnosti zajednice na djelovanje u slučaju katastrofa. U Tabeli 5 data je analiza zainteresovanih strana za Strategiju na lokalnom i na nacionalnom nivou.

Tabela 5 – Kategorizacija zainteresovanih strana u odnosu na interes i uticaj (snagu)

#	ZAINTERESOVANA STRANA	ODNOS PREMA STRATEŠKOM DOKUMENTU	INTERES	UTICAJ/ SNAGA
1	<i>Glavni grad Podgorica</i>	Nadležnosti u ovoj oblasti obuhvataju sprovođenje Zakona o zaštiti i spašavanju, uključujući formiranje opštinskih timova, izradu opštinskih planova za zaštitu i spašavanje, osnivanje službi zaštite i spašavanja i njihovo stručno i materijalno obezbjeđivanje. Skupština opštine donosi	5	5

⁶⁴ Pravilnik o sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja elaborata o procjeni rizika na osnovu kojih se izrađuju planovi zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 31/17).

⁶⁵ Pravilnik o bližem sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja planova zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 34/17).

		opštinske planove i programe razvoja sistema, odlučuje o finansiranju i budžetskim sredstvima za naknadu štete, te prati stanje sistema zaštite i spašavanja. <i>Predsjednik opštine –Gradonačelnik</i> je nadležan za organizaciju i opremanje službe zaštite i spašavanja, određivanje subjekata obaveznih za formiranje jedinica zaštite, donošenje naredbi o evakuaciji, procjenu i prijavu štete Vladi, u skladu s procjenom rizika od katastrofa. Na osnovu Odluke o organizaciji i načinu rada organa uprave Glavnog grada („Sl.list Crne Gore–opštinski propisi“, br. 038/18, 043/18, 006/20, 010/20, 036/21, 005/22,030/23, 042/23), na području Glavnog grada Podgorica formirani su slijedeći organi lokalne uprave:<u>Sekretarijat za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom, Sekretarijat za finansijske poslove i analizu budžeta, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, Sekretarijat za komunalne poslove, Sekretarijat za saobraćaj, Sekretarijat za preduzetništvo i investicije, Sekretarijat za socijalno staranje, Sekretarijat za sport, Sekretarijat za kulturu, Uprava lokalnih javnih prihoda, Direkcija za imovinu, Uprava za zaštitu imovinsko-pravnih interesa Glavnog grada, Uprava za inspekcijske poslove).</u>Posebne službe su Služba komunalne policije, Služba zaštite i spašavanja, i Služba za unutrašnju reviziju i finansijsko upravljanje rizicima). Stručne službe su:Služba gradonačelnika, Služba glavnog administratora,Služba glavnog gradskog arhitekta, Služba za međunarodnu saradnju i partnerstva;Služba za informacioni sistem, Služba za javne nabavke i komercijalne poslove, Služba za građane, Služba za zajedničke poslove, Služba za podršku poljoprivredi i ruralnom razvoju i Služba za odnose sa javnošću.		
--	--	--	--	--

		Glavni grad Podgorica je nosilac implementacije Strategije i odgovorna institucija za njenu realizaciju.		
2	Gradska privredna društva	Smanjenje rizika od katastrofa u Podgorici zavisi od koordinisanog djelovanja gradskih privrednih društava i javnih službi. Ovi subjekti imaju ključnu operativnu i podržavajuću ulogu u pripremi i odgovoru na katastrofe kroz održavanje komunalne infrastrukture, pružanje osnovnih usluga, upravljanje urbanim prostorima, održavanje saobraćajne i javne infrastrukture, kao i obezbjeđivanje prostora koji mogu služiti kao skloništa ili logistički punktovi. Istovremeno, agencije doprinose održivom i otpornom razvoju grada. Efikasna saradnja i integracija smanjenja rizika u njihove planove unapređuju prevenciju, spremnost, reagovanje i oporavak, čime se jača ukupna urbana otpornost Podgorice. Njihov interes je visok jer su direktno pogođeni funkcionisanjem sistema tokom i nakon katastrofa. Posjeduju kapacitete, resurse i infrastrukturu od javnog značaja, koji se mogu mobilisati u slučaju elementarnih nepogoda i katastrofa, te predstavljaju važnu sponu između lokalnih vlasti i građana u oblasti kritične lokalne infrastrukture i usluga.	5	4
3	Lokalne organizacije i ustanove	Ova grupa zainteresovanih strana ima manji interes u odnosu na ključne aktere, ali i dalje igra značajnu ulogu u svim fazama ciklusa smanjenja rizika od katastrofa. Javne ustanove mogu služiti kao evakuacioni i informativni punktovi te pružati osnovnu pomoć, dok lokalne organizacije doprinose edukaciji, volonterskim aktivnostima, podizanju svijesti zajednice i osiguranju zaštite svih građana i građanki uključujući i ranjive grupe.	4	4
4	Civilni sektor i građani	Civilni sektor i građani predstavljaju ključnu podršku lokalnom sistemu smanjenja rizika	5	4

		od katastrofa u Podgorici, posebno kroz prevenciju, edukaciju i direktno angažovanje prije, tokom i nakon katastrofe. Nevladine organizacije, udruženja i lokalne inicijative doprinose širenju svijesti o rizicima, organizovanju volonterskih aktivnosti, edukaciji građana i ranjivih grupa, kao i pružanju humanitarne pomoći. Građani, uključujući volontere, mogu aktivno učestvovati u jačanju urbane otpornosti zajednice. Njihov uticaj je značajan, iako ne posjeduju operativne funkcije, mogu doprinijeti kroz volontiranje, prijavljivanje i procjenu rizika, saradnju s lokalnim vlastima i podizanje svijesti u zajednici. Aktivno uključivanje građana i nevladinog sektora omogućava inkluzivne, participativne i lokalno prilagođene mjere smanjenja rizika, jača koheziju zajednice, unapređuje pripremljenost i povećava otpornost Podgorice na prirodne i antropogene rizike.		
5	Opštinska organizacija Crvenog krsta	Opštinska organizacija Crvenog krsta Podgorica igra ključnu ulogu u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa. Fokusira se na pripreme i jačanje kapaciteta lokalne zajednice, podršku odgovoru i oporavak od katastrofa, kao i na promociju aktivnosti koje ublažavaju različite efekte rizika. OO CK je direktno uključena u humanitarne, preventivne i edukativne aktivnosti, uključujući pružanje hitne pomoći, logističku podršku, evakuacije, distribuciju hrane i osnovnih potrepština, kao i psihosocijalnu podršku ugroženim grupama. Kroz programe obuke i volontiranja, organizacija aktivno uključuje građane i jača kapacitete lokalnih zajednica za prevenciju, pripremljenost i brzi odgovor na prirodne i antropogene rizike. Njihov interes je visok, jer su posvećeni zaštiti i podršci ranjivih grupa i zajednice, dok je njihov uticaj takođe visok, s obzirom	5	4

		na direktno pružanje pomoći, koordinaciju volontera i jačanje otpornosti Podgorice na katastrofe.		
6	<i>Privatni sektor</i>	Privatni sektor u Podgorici predstavlja važnog partnera u smanjenju rizika od katastrofa, jer doprinosi održavanju kritične infrastrukture, obezbjeđivanju resursa, logističkoj podršci i investicijama u urbanu otpornost. Preduzeća i privatni investitori mogu podržati preventivne mjere, integrisati procjene rizika u svoje poslovne planove, osigurati kontinuitet poslovanja tokom katastrofa i angažovati se u humanitarnim i volonterskim aktivnostima. Privatni sektor može doprinijeti jačanju otpornosti kroz jačanje svijesti i znanja, ulaganja, kroz inovativne tehnologije i rješenja i partnerstva s opštinom u oblasti prevencije i odgovora na katastrofe. Njihov interes u smanjenju rizika od katastrofa je srednji do visok, zavisno od sektora i izloženosti rizicima, dok njihov uticaj može biti značajan, jer učinkovita saradnja s lokalnim vlastima i zajednicom omogućava bolju pripremljenost, brže reagovanje i smanjenje posljedica katastrofa u urbanim i prigradskim područjima Podgorice.	4	3
7	<i>Mediji</i>	Mediji u Podgorici imaju ključnu ulogu u informisanju i upozoravanju javnosti o rizicima od katastrofa, pravovremenom širenju uputstava tokom katastrofa i promovisanju svijesti o preventivnim mjerama. Putem radija, televizije, onlajn platforme i društvenih mreža, mediji omogućavaju pristup informacijama svim društvenim grupama, uključujući ranjive kategorije, te podržavaju koordinaciju između lokalnih vlasti, hitnih službi i građana. Njihov interes u smanjenju rizika od katastrofa je srednje do visok, jer je informisanost javnosti od direktnog značaja za efikasnost kriznog odgovora, dok je njihov uticaj takođe visok, s obzirom	4	4

		na to da pravovremene i tačne informacije značajno smanjuju rizike, povećavaju spremnost zajednice i olakšavaju upravljanje urbanim i klimatskim incidentima u Podgorici.		
8	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Ministarstvo unutrašnjih poslova ima vrlo visok interes u sprovođenju aktivnosti smanjenja rizika od katastrofa, jer je direktno odgovorno za koordinaciju sistema zaštite i spašavanja, kao i za sprovođenje nacionalne strategije i operativnih mjera na lokalnom nivou. Njegov uticaj je izuzetno visok, budući da donosi ključne odluke, pruža stručnu i tehničku podršku, koordinira međuinstitucionalnu saradnju i aktivira državne resurse u slučaju potrebe. MUP ima centralnu ulogu u povezivanju lokalnih i nacionalnih struktura zaštite i spašavanja, čime značajno doprinosi izgradnji otpornosti zajednice. MUP će preko Direktorata za zaštitu i spašavanje podržati implementaciju ove Strategije.	5	5
9	Ministarstvo zdravlja	Ministarstvo zdravlja ima visok interes u sprovođenju Strategije Glavnog grada Podgorica, jer je odgovorno za zaštitu zdravlja stanovništva, jačanje zdravstvenog sistema i sprovođenje preventivnih mjera tokom i nakon katastrofe. Njegov uticaj je takođe visok, budući da obezbjeđuje stručnu podršku, koordinira zdravstvene intervencije i sarađuje s lokalnim institucijama na jačanju otpornosti javnog zdravlja. Aktivna uloga Ministarstva zdravlja doprinosi smanjenju zdravstvenih posljedica katastrofa i unapređenju spremnosti zajednice.	5	4
10	Ministarstvo energetike	Ministarstvo energetike ima visok interes u sprovođenju Strategije za Glavni grad Podgorica, jer je odgovorno za stabilnost i sigurnost energetskog sistema koji može biti ugrožen od prirodnih i od strane čovjeka izazvanih katastrofa. Njegov uticaj je visok, s obzirom na to da kroz nadzor	4	5

		nad energetsom infrastrukturom, koncesijama i sprovođenjem mjera energetske efikasnosti može značajno doprinijeti smanjenju rizika na najmanji mogući nivo i povećanju otpornosti ključnih sistema.		
11	JU Zavod za geološka istraživanja Crne Gore	JU Zavod za geološka istraživanja Crne Gore doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz izradu geoloških karti (uključujući karte podložnosti klizanju, odronima i debitnim tokovima) za potrebe prostornog i urbanističkog planiranja, vođenje geoinformacionog sistema i razvoj metodologije upravljanja rizicima u okviru tekućih projekata. U tom kontekstu je i podrška lokalnog strateškog plana.	2	4
12	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera ima ključnu ulogu u smanjenju rizika od katastrofa kroz sprovođenje politika zaštite životne sredine, adaptacije na klimatske promjene i održivog razvoja. Aktivno učestvuje u mjerama za prevenciju ekoloških i klimatskih katastrofa, očuvanju prirodnih resursa i upravljanju otpadom i opasnim materijalima. Njegovo djelovanje direktno doprinosi jačanju otpornosti zajednica i očuvanju ekosistema.	5	5
13	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz praćenje meteoroloških, hidroloških i seizmoloških pojava, izradu vremenskih i seizmičkih prognoza, upozoravanje nadležnih organa i javnosti na potencijalne elementarne nepogode, te prikupljanje i analizu podataka za podršku planiranju i implementaciji mjera zaštite i spašavanja.	5	5
14	Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore	Agencija obavlja stručne i upravne poslove u oblasti zaštite životne sredine, uključujući monitoring životne sredine, izradu analiza i izvještaja, izdavanje dozvola, komunikaciju s domaćim i međunarodnim institucijama i javnošću, te druge poslove utvrđene zakonom i posebnim propisima. Ova	2	3

		agencija doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz monitoring životne sredine, upravljanje ekološkim rizicima, kroz provođenje mjera za prevenciju zagađenja i ekoloških incidenata, te pružanje stručnih podloga za planiranje i implementaciju lokalnih i nacionalnih strategija zaštite životne sredine. U kontekstu strategije za Podgoricu, Agencija podržava identifikaciju rizičnih zona, izradu planskih dokumenata, upravljanje ekološkim rizicima i razvoj preventivnih mjera za jačanje otpornosti zajednice na prirodne i ekološke katastrofe.		
15	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz upravljanje poljoprivrednim resursima, šumama i vodnim sistemima, kroz primjenu preventivnih mjera protiv erozije, poplava i požara, očuvanje zemljišta, šuma i vodenih resursa, te razvoj održivih poljoprivrednih i vodoprivrednih praksi. U okviru strategije za Podgoricu, Ministarstvo može podržati identifikaciju rizičnih zona, planiranje i implementaciju mjera zaštite od prirodnih nepogoda (prevenciju i zaštitu od požara, upravljanje vodama i vodnim resursima itd.), jačanje kapaciteta lokalnih zajednica i zaštitu ekosistema od katastrofalnih uticaja.	5	5
16	Uprava za vode	Uprava za vode doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz upravljanje vodnim resursima, praćenje hidrometeoroloških stanja, kontrolu vodotokova i zaštitu od poplava. U strategiji za Podgoricu, Uprava može podržati identifikaciju područja podložnih poplavama, planiranje preventivnih mjera, održavanje infrastrukturnih objekata i edukaciju lokalnih zajednica o upravljanju rizicima vezanim za vodne resurse.	5	4
17	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz očuvanje i održivo upravljanje	3	4

		šumskim područjima, prevenciju šumskih požara, zaštitu zemljišta od erozije i očuvanje biodiverziteta. U strategiji za Podgoricu, Uprava može podržati identifikaciju ugroženih područja, implementaciju požumljavanja i aktivnosti za smanjenje rizika od šumskih požara i klizišta.		
18	Ministarstvo saobraćaja	Ministarstvo saobraćaja doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz planiranje, izgradnju i održavanje saobraćajne infrastrukture koja omogućava sigurne evakuacione rute, hitan pristup službama zaštite i spašavanja, te otpornost transportnog sistema na prirodne i druge katastrofe.	3	4
19	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz planiranje i upravljanje korišćenjem zemljišta, urbanističkim razvojem i državnom imovinom. Ministarstvo integriše principe smanjenja rizika od katastrofa u prostorne i urbanističke planove, osigurava adekvatnu lokaciju infrastrukturnih objekata, nadzire izgradnju u rizičnim zonama i promovise otpornost zajednica kroz regulative, standarde i smjernice za održivi razvoj i sigurnost prostora.	5	5
20	Uprava za nekretnine	Uprava učestvuje u procjeni rizika pri planiranju prostorne i urbanističke izgradnje, podržava primjenu standarda za zaštitu od prirodnih i drugih katastrofa, te koordinira aktivnosti s lokalnim samoupravama i relevantnim institucijama radi smanjenja izloženosti i ranjivosti kritične infrastrukture i zajednica. Njen geodetsko-katastarski informacijski sistem predstavlja esencijalni temelj za smanjenje rizika od katastrofa, jer sadrži precizne prostorne i adresne podatke koji su neophodni za procjene, planove, kao i za mapiranje svih rizika, ranjivosti i sl.	4	4

21	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz integraciju u obrazovne programe, obuku nastavnika i učenika, razvoj istraživanja i inovacija, te jačanje svijesti i kapaciteta mladih za postupanje u vanrednim situacijama. Takođe, Ministarstvo podržava smanjenje rizika od katastrofa kroz izradu planova zaštite i spašavanja u školama, edukaciju nastavnog kadra i organizaciju evakuacionih vježbi.	4	5
22	Ministarstvo odbrane	Aktivnosti Ministarstva odbrane u oblasti smanjenja rizika od katastrofa realizuju se uglavnom kroz III stratešku misiju „Podrška drugim institucijama“, koja obuhvata angažovanje Vojske Crne Gore i pružanje pomoći tokom prirodnih i izazvanih katastrofa, doprinos unutrašnjoj bezbjednosti u miru, podršku traganja i spašavanja, te angažman u aktivnostima civilnog društva. Vojska planira, razvija i osposobljava svoje snage i resurse kako bi ojačala državne kapacitete za integrisani odgovor na krizne situacije, posebno kad druge institucije ne mogu samostalno zaštititi nacionalne interese, reagovati u krizama ili blagovremeno spasiti ljude i imovinu. Vojska nema stalne jedinice čiji je osnovni zadatak podrška drugim institucijama, već za tu svrhu angažuje formacijske sastave posebno obučene za ove zadatke. Pored toga, Vojska pruža podršku institucijama i u situacijama ugrožavanja nacionalne bezbjednosti, uključujući terorizam, migrantske krize, hibridne prijetnje i druge izazove, u skladu s Ustavom i zakonima Crne Gore.	4	5
23	Ministarstvo kulture i medija	Ovo Ministarstvo doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz zaštitu kulturne baštine, promociju svijesti o rizicima i medijsko informisanje građana. Njihov interes je visok, jer zaštita kulturnih dobara i pravovremena komunikacija utiču na društvenu otpornost. Uticaj Ministarstva se	4	4

		realizuje kroz osiguranje resursa, koordinaciju kulturnih institucija i medijsku podršku u slučaju katastrofa, uključujući prevenciju, edukaciju i brzo informisanje javnosti.		
24	Javna preduzeća	Ključna su za smanjenje rizika od katastrofa jer održavaju infrastrukturne sisteme, osiguravaju kontinuitet javnih usluga i učestvuju u prevenciji, odgovoru i oporavku. Njihov interes za smanjenje rizika od katastrofa je visok, jer stabilno funkcionisanje direktno utiče na poslovanje i sigurnost građana. Njihov uticaj je takođe visok jer lokalne vlasti njihove operativne kapacitete i resurse koriste u prevenciji i odgovoru na katastrofe.	5	4
25	Zajednica opština Crne Gore i jedinice lokalne samouprave	Zajednica opština Crne Gore je nacionalna asocijacija lokalnih samouprava, osnovana prema Zakonu o lokalnoj samoupravi u kojoj se dobrovoljno udružuju sve opštine radi razvoja, zaštite i unapređenja lokalne samouprave te ostvarivanja zajedničkih interesa. Zajednica opština Crne Gore je ključni partner koji koordinira lokalne samouprave u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Ona direktno podiže kapacitete opština kroz jačanje svijesti i edukaciju zaposlenih i građana, razvoj projekata i traženje finansiranja. Takođe, aktivno predlaže normativna rješenja i strateške dokumente državnim organima, čime poboljšava cjelokupan sistem. Isto tako ima veliki potencijal za međuopštinsku saradnju, dijeljenje naučenih lekcija i najboljih praksi.	5	5
26	Međunarodne organizacije	Međunarodne organizacije imaju visok interes za sprovođenje Strategije, jer podržavaju nacionalne i lokalne napore kroz tehničku pomoć, finansiranje i prenos znanja u skladu s međunarodnim okvirima. Njihov uticaj je vrlo visok, budući da kroz finansijsku podršku, ekspertizu i koordinaciju projekata mogu značajno	5	5

		implementirati prioritete, jačati kapacitete i unaprijediti institucionalne mehanizme za smanjenje rizika od katastrofa na lokalnom nivou.		
--	--	--	--	--

3.15 Rodna ravnopravnost i inkluzija ranjivih kategorija stanovništva

Rodna ravnopravnost i inkluzija ranjivih kategorija stanovništva predstavljaju ključne principe ove Strategije. Uvažavanje različitih potreba žena, muškaraca, djece, starijih osoba, osoba s invaliditetom i drugih ranjivih grupa doprinosi pravednijem, efikasnijem i održivijem sistemu zaštite i spašavanja. Ovakav pristup osigurava da mjere prevencije, pripravnosti, odgovora i oporavka budu inkluzivne i da niko ne bude izostavljen u procesu izgradnje otporne zajednice. Prilikom izrade ove Strategije, definisanja mjera i aktivnosti, uzeti su u obzir nacionalni strateški i normativni okvir, kao i relevantni međunarodni dokumenti, tj. Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Konvencija o pravima lica s invaliditetom, Akcioni plan Evropske unije za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena 2021–2025 (GAP III) i Akcioni plan za rodnu ravnopravnost u okviru Sendai okvira (GAP SF).

Prema Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, najveći broj stanovnika ima Podgorica i to 179.505, što predstavlja 28,78% stanovništva Crne Gore od kojih je 47,81% (85.819) muškog, a 52,10% (93.686) ženskog pola. Pregled stanovništva prema starosti i polu prikazan je u Tabeli 6. Prosječna starost stanovništva u Podgorici je 37,65 godina (36,16 za muškarce i 39,02 za žene) pa je Podgorica u fazi takozvane demografske starosti.

Tabela 6 - Stanovništvo Podgorice prema starosti i polu

	Ukupno	Starost							
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39
Podgorica	179.505	11.814	11.962	11.728	10.104	10.098	12.224	13.818	14.865
Muško	85.819	6.084	6.184	6.132	5.196	5.142	5.916	6.624	7.105
Žensko	93.686	5.730	5.778	5.596	4.908	4.956	6.308	7.194	7.760
		Starost							
		40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75+
Podgorica	179.505	14.136	12.756	10.951	9.841	9.585	9.033	7.565	9.025
Muško	85.819	6.623	6.031	5.124	4.645	4.341	4.059	3.209	3.404
Žensko	93.686	7.513	6.725	5.827	5.196	5.244	4.974	4.356	5.621

Analiza ranjivosti na katastrofe u Podgorici, prema starosnoj strukturi stanovništva, ukazuje na nekoliko demografskih grupa koje su potencijalno najosjetljivije na prirodnim i antropogenim rizicima. Podgorica, sa 52,10% ženskog stanovništva, pokazuje značajnu pretežitost žena, naročito u mlađim i zrelim dobnim grupama, što ih čini posebno ranjivim u slučaju katastrofa zbog specifičnih ranjivosti i uloga njegovateljica te obavljanja životnih aktivnosti. Ovaj demografski faktor zahtijeva posebnu pažnju u pripremama za vanredne situacije, jer žene imaju specifične potrebe u pogledu zdravstvene zaštite, socijalne podrške i pristupa resursima, što povećava njihovu izloženost rizicima.

I pored razvijenog zakonskog okvira, rodna nejednakost i dalje ostaje značajan izazov u Crnoj Gori, posebno u oblastima odlučivanja i upravljanja, kao i ekonomske ravnopravnosti, gdje su i dalje prisutni rodni jaz u zaradama, kao i razlike u vlasništvu nad imovinom i poslovnim subjektima.⁶⁶ Prema istraživanju Međunarodne organizacije rada⁶⁷, prosječan rodni jaz u zaradama u 2021. godini iznosio je 21,6% u korist muškaraca. Žene su manje prisutne na tržištu rada i na pozicijama donošenja odluka. Na teritoriji Crne Gore, od ukupnog broja zaposlenih 57,7% su muškarci, a 42,3% žene, dok su od ukupnog broja nezaposlenih 48,7% muškarci, a 51,3% žene⁶⁸. Na dan 30. juna 2024. na evidenciji Biroa rada Podgorica registrovano je 5.453 nezaposlenih, od čega 3.452 žene (63,3%). To čini 15,71% ukupne nezaposlenosti u Crnoj Gori (ukupno 34.715 nezaposlenih, među njima 20.397 žena – 57,75%). U odnosu na isti dan 2023. godine, kad je bilo evidentirano 6.732 nezaposlenih (4.173 žene – 61,99%), nezaposlenost je smanjena za 1.279 lica, odnosno 19%.

Isto tako, Crnoj Gori postoji rodna segregacija na tržištu rada i koncentracija žena u slabije plaćenim zanimanjima kao što su obrazovanje, socijalni rad i zdravstvo⁶⁹. Nesrazmjerno je visok rizik od siromaštva među ženama s invaliditetom usljed njihove veoma niske stope zaposlenosti. S druge strane, Podgorica se ističe kao vodeći centar ženskog preduzetništva u Crnoj Gori. Sa 2.579 ženskih preduzeća (40,75% ukupnog broja u državi), Glavni grad potvrđuje svoju ključnu ulogu u ekonomskom razvoju i inkluzivnosti. Ovi rezultati doprinose ostvarivanju Cilja 5 (rodna ravnopravnost) i Cilja 8 (inkluzivan i održiv ekonomski rast) Agende UN. Mjera podrške ženskom preduzetništvu, koja se sprovodi od 2019. godine, značajno je unaprijedila razvoj preduzetnica u Podgorici, potvrđujući važnost kontinuirane institucionalne podrške.

Takođe je važno imati u vidu da se tokom katastrofa povećava ranjivost žena i djevojčica i rizik od rodno zasnovanog nasilja, uključujući i nasilje u porodici, koje je u porastu, kako u Crnoj Gori, tako i na teritoriji Podgorice. (Prema javno dostupnim izvorima tokom prvog kvartala 2025. godine zabilježen je 101 prekršaj i 156 krivičnih djela povezanih s nasiljem u porodici na teritoriji Crne Gore, od kojih je jedna trećina na teritoriji Podgorice.)

Navedeni podaci ukazuju na to da rodna pitanja predstavljaju ključan strukturni faktor rizika u sistemu smanjenja rizika od katastrofa u Podgorici. Žene su u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce kad je riječ o otpornosti na katastrofe, uključujući i katastrofepovezane s klimatskim promjenama. Rodne nejednakosti značajno utiču na sposobnost grada da pravovremeno, inkluzivno i efikasno planira i reaguje u slučaju katastrofa, dok su žene i djevojčice, posebno one iz ranjivih grupa, izložene specifičnim rizicima koji se intenziviraju tokom katastrofa i klimatskih promjena, poput gubitka imovine, siromaštva, zdravstvenih izazova, ograničenog pristupa resursima i povećanog rizika od rodno zasnovanog nasilja. Stoga Strategija smanjenja rizika integriše rodnu perspektivu i zahtijeva da planovi i procjene zaštite i spašavanja prepoznaju ove slojeviste ranjivosti, kao i da se obezbijedi aktivno učešće žena u procesima

⁶⁶ Uprava za statistiku. *Indeks rodne ravnopravnosti*. 2019.

⁶⁷ Clemente Pignatti, *Rodni jaz u zaradama u Crnoj Gori: Ažuriranje statističkog pristupa i uticaj na politike*. Ženeva: Međunarodna organizacija rada, 2023 © ILO.

⁶⁸ Uprava za statistiku. *Anketa o radnoj snazi*. 24. 12. 2024.

⁶⁹ Clemente Pignatti, *Rodni jaz u zaradama u Crnoj Gori: Ažuriranje statističkog pristupa i uticaj na politike*. Ženeva: Međunarodna organizacija rada, 2023 © ILO. Onlajn.

odlučivanja. Istovremeno, za jačanje otpornosti zajednice neophodna su dodatna ulaganja u obuke i edukaciju zaposlenih u sistemu zaštite i spašavanja, kao i ciljani programi informisanja i osnaživanja građanki i građana.

S druge strane, analiza ranjivosti na katastrofe u Podgorici, prema starosnoj strukturi stanovništva, ukazuje na nekoliko demografskih grupa koje su potencijalno najosjetljivije na vanredne situacije i otkriva ključne ranjivosti i aspekte otpornosti u okviru smanjenja rizika od katastrofa. Ukupna mlada populacija čini 45.608 (25,40%) stanovnika, od čega djeca (0–4 godine) čine 6,58%, a adolescenti (5–19 godina) 18,82%. Te grupe često su najranjivije u vanrednim situacijama zbog fizičke zavisnosti i manjka samostalnosti i znanja. Takođe, starije osobe (60+ godina), koje čine 19,61% stanovništva, podložnije su negativnim uticajima od katastrofa zbog smanjenih fizičkih sposobnosti i većih zdravstvenih potreba. S druge strane, starije osobe imaju iskustvo i znanje koje može pridonijeti jačanju otpornosti lokalnih zajednica. Osim mladih i starijih osoba, zrele starosne grupe (20–59 godina) čine 54,99% stanovništva, predstavljajući ključnu radnu snagu koja je često pod velikim stresom zbog karijernih i porodičnih obaveza, čime su takođe ranjive u vanrednim situacijama. S obzirom na specifične potrebe svake od ovih grupa, neophodno je razviti sveobuhvatan pristup u planiranju prevencije, spremnosti, odgovora na katastrofe i oporavka od katastrofa, kako bi se efikasno smanjila ranjivost i obezbijedila sigurnost za sve segmenta stanovništva.

Na Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, 6,86% ispitanika (11.605 od kojih su 4.905 muškarci, a 6.700 žene) odgovorilo je da ima smetnje/prepreke u obavljanju svakodnevničkih aktivnosti. Posmatrano po polu, veći je procenat lica sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevničkih aktivnostima među ženama (6.700) nego među muškarcima (4.905). Od ukupnog broja stanovnika Crne Gore, 8,54% lica ima najmanje jednu smetnju/prepreku u obavljanju svakodnevničkih aktivnosti, 5,83% lica ima smetnje/prepreke s kretanjem, 3,86% s vidom, 2,48% s sluhom, 2,02% s pamćenjem, 2,12% sa staranjem o sebi i 1,09% s komunikacijom. Nacionalna strategija u dijelu za osobe s invaliditetom ističe da nepristupačnost objekata predstavlja veliki rizik za ovu populaciju, pri čemu je najveći dio objekata centara za socijalni rad i obrazovno-vaspitnih ustanova – nepristupačan ili djelimično pristupačan. Tako, na primjer, za osobe s oštećenim vidom najviše elemenata pristupačnosti imaju institucije zdravstva, domovi zdravlja, bolnice, centri za socijalni rad, dok je najmanji nivo pristupačnosti zastupljen u lokalnim samoupravama⁷⁰. U Podgorici je važno da sistem smanjenja rizika od katastrofa bude u potpunosti inkluzivan za osobe s invaliditetom, koje su često izložene posljedicama nepogoda zbog različitih barijera. Zato je neophodno obezbijediti pristupačne mehanizme upozoravanja, evakuacije i hitne podrške, kao i uključiti osobe s invaliditetom i njihove organizacije u sve faze planiranja i procjene rizika. Istovremeno, službe zaštite i spašavanja treba dodatno osnažiti kroz specijalizovane obuke, kako bi se osigurala pravovremena, adekvatna i dostojanstvena podrška ovoj populaciji u kriznim situacijama.

Iako nema zvaničnih podataka o broju LGBTI osoba u Podgorici, prisutna homofobija i transfobija u Crnoj Gori čine ovu zajednicu visoko marginalizovanom i izloženom riziku od isključivanja iz pomoći i usluga tokom katastrofa. Da bi se prevazišao ovaj jaz i podstakla izgradnja njihove otpornosti, neophodno je

⁷⁰ Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava. *Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027*. 2022. str. 23–78.

organizovati ciljane obuke za službe zaštite i spašavanja, dok bi se sama populacija najefikasnije osnažila kroz *peer-to-peer* pristup u edukaciji.

Stanovništvo Podgorice prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti je sljedeće: Crnogorci (97.894 ili 54,54%), Srbi (55.365 ili 30,84%), Bošnjaci (4.697 ili 2,62%), Romi (3.431 ili 1,91%), Rusi (2.629 ili 0,46%), Albanci (1.780 ili 0,99%), Muslimani (1.559 ili 0,87%), Turci (956 ili 0,53), ostale nacije (1.083 ili 0,60) i ostali⁷¹ (10.111 ili 5,63%). Prema Popisu iz 2023. godine najveći broj imigranata u Crnoj Gori ima boravište u Podgorici (35.119 ili 28,61% ukupnog broja tj. 122.744). Što se tiče turista, u 2023. godini na području Podgorice ostvareni su dolasci ukupno 191.868 turista od kojih je 175.423 stranih (91,43%) i 16.445 domaćih (8,57%). S druge strane, grad, a i region, suočavaju se s ogromnom dnevnom migracijom/naseljenjem i prilivom lica iz unutrašnjosti države, radi obavljanja raznih poslova i sl. Podgorica je zabilježila značajan priliv stanovništva, posebno iz ruralnih područja Crne Gore. U periodu 2020–2024. doselilo se 8.866 osoba, dok se 5.186 odselilo (brojevi za 2023. i 2024. ne uključuju novu opštinu Zeta). Ovi podaci potvrđuju trend urbanizacije i centralizacije, pri čemu Podgorica sve više postaje glavni centar života i rada. Sve seto odražava na povećanu urbanizaciju, koja može biti i neregulisana, na iscrpljivanje postojećih resursa, kao i na uticaj na povećanje izloženosti i ranjivosti stanovništva na području grada i regiona.

Planiranje i priprema za smanjenje rizika od katastrofa u Podgorici mora uzeti u obzir demografske karakteristike grada, s posebnim fokusom na najranjivije grupe, uključujući žene, djecu, starije osobe, osobe s invaliditetom i etničke i seksualne manjine, kao i migrante i posjetioce. Ove grupe zahtijevaju prilagođene mjere zaštite i podrške kako bi im bile osigurane sigurnost, mobilnost i pristup ključnim uslugama prije, za vrijeme i nakon katastrofa. Takođe je važno razvijati integrisane strategije koje prepoznaju potrebe različitih socijalnih i etničkih zajednica, obezbjeđujući pravičan pristup resursima i hitnim službama. Na teritoriji Glavnog grada Podgorice funkcioniše veliki broj NVO-a, koji se mogu uključiti u realizaciji ovih aktivnosti. Efikasno smanjenje rizika i koordinisan odgovor na katastrofe doprinosi bržem oporavku zajednice, smanjenju dugoročnih posljedica i jačanju otpornosti svih kategorija stanovništva.

3.16 Onlajn anketa za građane/građanke

Radi prikupljanja mišljenja i prijedloga građana i građanki, kako bi se Strategija i Akcioni plan zasnovali na stvarnim potrebama zajednice, unaprijedile preventivne mjere i obezbijedio blagovremeni i efikasan odgovor na elementarne nepogode i katastrofe, tokom perioda oktobar–novembar 2025. implementirana je onlajn anketa na platformi Glavnog grada. Anketa je sprovedena primjenom CAWI metode (*Computer Assisted Web Interviewing*), odnosno putem samopopunjavanja elektronskog upitnika, a distribuirana je putem zvaničnih komunikacionih kanala Glavnog grada (internet stranica i

⁷¹ Ostali, u kontekstu ovog dokumenta, odnose se na grupe stanovništva prema nacionalnoj i etničkoj pripadnosti koje čine manje od 0,50% ukupnog stanovništva Podgorice. Detaljan prikaz stanovništva Podgorice prema nacionalnoj i etničkoj pripadnosti, može se pronaći u izvještaju *Stanovništvo Crne Gore prema nacionalnoj i etničkoj pripadnosti, vjeri, maternjem jeziku i jeziku kojim se uobičajeno govori*: https://www.monstat.org/uploads/files/popis%202021/saopstenja/SAOPSTENJE_Popis%20stanovnistva%202023%20it_cg.pdf

društvene mreže). S obzirom na to da se radi o dobrovoljnom učešću građana i građanki koji imaju pristup internetu i koji su informisani putem navedenih kanala, prikupljeni podaci ne predstavljaju reprezentativan uzorak stanovništva Podgorice, niti omogućavaju izvođenje statistički reprezentativnih zaključaka o stavovima cjelokupne populacije. Istraživanje je sprovedeno isključivo u informativne svrhe, sa ciljem da se identifikuju dominantne percepcije, iskustava i prijedlozi građana i građanki, kao i dobijanja kvalitativnih uvida koji mogu poslužiti kao dopunski input u procesu izrade Strategije i Akcionog plana.

Onlajn anketa je obuhvatila 264 učesnika/učesnica, od kojih je 67% bilo ženskog, a 33% muškog pola.

Polovina ispitanika/ispitanica potvrdilo je da neko u njihovom domaćinstvu pripada ranjivoj grupi što je u ovom slučaju značilo djeca, starije osobe, osobe s invaliditetom, hronični bolesnici, trudnice. Ključni nalazi ankete, odnosno faktori koji doprinose razumijevanju postojećeg lokalnog konteksta smanjenja rizika od katastrofa u Podgorici i koji su od značaja za formulisanje inkluzivnih mjera i aktivnosti, prikazani su u nastavku teksta.

- Učesnici/učesnice onlajn ankete najvećim rizikom od elementarnih nepogoda/katastrofa ili tehničko-tehnoških nesreća za lokalnu zajednicu smatraju zemljotres, žumske požare, zagađenje životne sredine vazduha, vode i zemljišta, toplotne talase isušne, poplave i bujice, olujne vjetrove, kao i tehničko-tehnoške nesreće.

- Samo 5,7% građana i građanki koji su učestvovali u onlajn anketi smatra da su veoma dobro pripremljeni za elementarne nepogode i katastrofe, odnosno da znaju što treba da rade i da imaju plan. Oko trećina ispitanika (36,4%) navodi da sudjelimično pripremljeni, znaju što treba da rade, ali nemaju plan. Zabrinjavajuće je što gotovo 57% građana i građanki ima nizak nivo pripremljenosti: 28,8% slabo zna kako da reaguje, dok je 28,4% potpuno nepripremljeno. Ovi rezultati ukazuju na potrebu za unapređenjem edukacije i izradom jasnih planova, kako bi se povećala otpornost zajednice na nepogode i katastrofe.

- Ključne identifikovane prioritetne akcije za smanjenje rizika od katastrofa u Podgorici su preventivne mjere za smanjenje rizika, obezbjeđivanje adekvatne opreme za spasilačke službe, organizacija vježbi zaštite i spašavanja s učešćem građana, unapređenje sistema ranog upozoravanja, te edukacija stanovništva o rizicima i procjenarizikaodkatastrofa. Ove mjere predstavljaju osnovu za jačanje otpornosti zajednice i građenje inkluzivnog sistema smanjenja rizika, koji uključuje aktivno učešće građana i građanki, te obezbjeđuje poboljšanu prevenciju, efikasnije reagovanje i smanjenje negativnih posljedica elementarnih nepogoda i katastrofa.

- Rezultati onlajn ankete ukazuju na najefikasnije kanale za pravovremeno i inkluzivno upozoravanje i informisanje stanovništva o elementarnim nepogodama i katastrofama. Najvažniji kanali su radio i TV saopštenja, SMS poruke prilagođene osobama s invaliditetom, te mobilne notifikacije s vizuelnim signalima za osobe s invaliditetom. Takođe, značajnu

Mislim da treba sprovoditi edukacije u školama, da preduzeća imaju rezervne planove i lokacije, te da se ljudi što više edukuju o različitim katastrofama. Takođe, mogli bi se uvesti kontrolni mehanizmi koji omogućavaju građanima da svojim djelovanjem smanje rizik, na primjer, obavezom čišćenja imanja radi prevencije požara ili sprečavanjem devastacije riječnih korita.

Učesnik/učesnica onlajn ankete

Trebalo bi više aktivirati ovu temu, jer mali broj građana razmišlja o njoj dok se ne desi katastrofa. Možda bi trebalo uvesti i neke obavezne mjere za sve građane, u smislu preporuka šta svaka kuća treba da ima u slučaju nepredviđenih situacija.

Učesnik/učesnica onlajn ankete

ulogu imaju objave na društvenim mrežama i obavještenja putem mobilnih aplikacija, dok manji broj ispitanika navodi angažman volontera iz zajednice, a ostali kanali su manje zastupljeni. Imajući u vidu da su nalazi zasnovani na odgovorima građana i građanki koji su učestvovali u onlajn anketi, neophodno je paralelno razvijati i jačati mehanizme informisanja koji se ne oslanjaju isključivo na digitalne i onlajn kanale, kako bi se obezbijedilo pravovremeno i inkluzivno obavješćavanje svih segmenata stanovništva. Ove informacije su korisne za razvoj i unapređenje komunikacionih strategija koje će osigurati pravovremeno, pristupačno i efektivno obavješćavanje svih društvenih grupa u slučaju elementarnih nepogoda i katastrofa.

- Na osnovu pitanja o spremnosti građana da učestvuju u aktivnostima pripreme za katastrofe, utvrđena je visoka, ali uslovljena volja za učešćem: 82,6% ispitanika/ispitanica izrazilo je pozitivnu ili potencijalnu spremnost („Da, vrlo rado“ 43,6% i „Možda, zavisi od obaveza“ 39%). Glavni izazov nije nezainteresovanost, već logističke prepreke: 39% zahtijeva fleksibilne termine zbog obaveza, dok 10,6% želi da učestvuje, ali je spriječeno zdravstvenim ili drugim razlozima. Stoga aktivnosti pripreme stanovništva treba da budu fokusirane na uklanjanje ovih barijera kroz digitalne module, obuke izvan radnog vremena i inkluzivni terenski rad, kako bi se aktivirala široka podrška zajednice i povećala otpornost stanovništva.

- Što se tiče potreba građana i ranjivih grupa u slučaju elementarnih nepogoda ili katastrofa,

Drago mi je što se kroz ovakve inicijative prepoznaje značaj smanjenja rizika od katastrofa. Nadam se da će se sve više ulagati u preventivne mjere i proaktivan pristup, jer iskustva sa požarima i poplavama pokazuju da je prevencija uvijek efikasnija i humanija od reagovanja kada se šteta već desi.

Učesnik/učesnica onlajn ankete

anketa pokazuje da su najizraženije potrebe u pogledu evakuacije, medicinske opreme i lijekova, te fizičke i logističke podrške, što ukazuje na ključne oblasti za unapređenje kapaciteta lokalnih institucija. Psihološka podrška je takođe značajna, dok je pristupačnost skloništa za osobe s invaliditetom manja, ali i dalje važna potreba. Najmanje izražene su specifična komunikaciona podrška i ostale individualne potrebe. Ovi nalazi naglašavaju da planiranje smanjenja rizika i odgovora treba prioritarno fokusirati na evakuaciju, zdravstvenu zaštitu, logističku pomoć i podršku ranjivim grupama. Preporučuje se da lokalne vlasti razviju inkluzivne protokole i planove za evakuaciju i distribuciju resursa, uz posebno uključivanje ranjivih grupa, kako bi se

obezbijedila pravovremena i efikasna podrška tokom katastrofa.

- Učesnici i učesnice onlajn ankete vide sebe kao aktivne činitelje u lokalnom smanjenju rizika od katastrofa i pokazuju značajan kapacitet da doprinesu zajednici, kako u prevenciji, tako i tokom katastrofe. Posebno se izdvajaju komunikacione vještine poput poznavanja stranih jezika, prevodenja i znakovnog jezika, koje su ključne za jasnu, dostupnu i inkluzivnu komunikaciju tokom katastrofa. Pored toga, prisutni su i kapaciteti u oblasti logističke podrške, prve pomoći, profesionalnih stručnih znanja i raspoloživosti specijalizovane opreme. Ovi nalazi ukazuju na to da zajednica već posjeduje snažnu osnovu za razvoj i aktiviranje organizovanih mreža podrške u smanjenju rizika od katastrofa. U tom pogledu Glavni grad bi trebalo da sistematski razvije i institucionalizuje mrežu lokalnih volontera, uz obuke i jasno definisane uloge, kako bi se ovi postojeći kapaciteti maksimalno iskoristili u slučaju katastrofa.

- Učesnici/učesnice ankete dali su svoj doprinos da se identifikuju ključne potrebe i prioriteti u oblasti upravljanja

Čestitam na inicijativi na ovu temu koja je od krucijalnog značaja, nadam se da neće ostati samo na nivou ispitivanja nego da će poslužiti za dalje sprovođenje strategija, planova i programa u cilju prevencija od potencijalnih katastrofa i njihovih posljedica. Hvala.

Učesnik/učesnica onlajn ankete

rizicima od katastrofa u Podgorici. Najčešće su isticali resurse i opremu (vatrogasci, dobrovoljci, kanaderi/helikopteri), zatim edukaciju (za stanovništvo, zaposlene, djecu i donosiocje odluka) i kontrolu gradnje i standarde (uključujući aseizmičke provjere). Takođe su važni prevencija i zaštita, obuka i treninzi, te unapređenje zakonskih rješenja, dok su manje, ali značajno, učesnici navodili skloništa, komunikaciju sa zajednicom, održavanje infrastrukture, koordinaciju, prostorno planiranje, profesionalizaciju civilne zaštite i zalihe za preživljavanje. Na osnovu odgovora, preporučuje se prioritarno djelovanje na jačanje opreme, resursa i edukacije, te kontinuirano poboljšanje zakona, standarda i koordinacije, kako bi se povećala otpornost Podgorice na prirodne i antropogene rizike.

4. VIZIJA, STRATEŠKI I OPERATIVNI CILJEVI S PRATEĆIM INDIKATORIMA USPJEHA

4.1 Vizija i misija

Na osnovu analize rizika, SWOT analize i analize zainteresovanih strana definišu se vizija i misija u oblasti smanjenja rizika od katastrofa na teritoriji Glavnog grada Podgorica, dok se kroz izradu stabla problema i rješenja oblikuje konačna vizija.

Vizija lokalne strategije je da Glavni grad Podgorica bude otporan grad koji prevenira i smanjuje rizike, efikasno reaguje i oporavlja se od katastrofa, te se aktivno prilagođava klimatskim promjenama, obezbjeđujući sigurnost i visok kvalitet života za sve građane.

Misija Glavnog grada Podgorica jeste da, kroz integrisano upravljanje rizicima od katastrofa, održivo planiranje i aktivnu uključenost zajednice, unaprijedi otpornost grada, zaštiti živote, imovinu i životnu sredinu, te obezbijedi blagovremenu pripravnost, efikasan odgovor i brz oporavak od katastrofa, uz stalno prilagođavanje klimatskim promjenama. Misija će se ostvariti kroz realizaciju strateškog cilja i operativnih ciljeva. *Fokus Strategije* je unapređenje otpornosti Glavnog grada Podgorica na katastrofe kroz smanjenje postojećih i novih rizika koji ugrožavaju stanovništvo, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu, kao i sprovođenje aktivnosti i mjera definisanih Akcionim planom za period 2026–2030. godine u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

4.2 Razrada lokalnih strateških i operativnih ciljeva

Lokalna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina za Glavni grad Podgorica, utemeljena je u principima Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa, Ciljevima održivog razvoja, evropskim ciljevima otpornosti na katastrofe i nacionalnom Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026. godinu, radi povećanja sigurnosti, otpornosti i dugoročne održivosti urbane sredine. U tom kontekstu, *lokalni strateški cilj ove Strategije*: do 2030. godine značajno povećati otpornost Glavnog grada Podgorice na prirodne i antropogene rizike kroz sistematsko razumijevanje rizika, uspostavljanje efikasnog i inkluzivnog sistema upravljanja rizicima od katastrofa, usmjeravanje prioriternih investicija u strukturne i nestrukturne mjere smanjenja rizika, te jačanje kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu u skladu s principom *Build Back Better*, u potpunosti je usklađen s prethodno navedenim globalnim i nacionalnim okvirima za otporan i održiv razvoj i smanjenje rizika od katastrofa.

Na osnovi ovog strateškog cilja definisan su i četiri operativna cilja koji operativno razrađuju strateško opredjeljenje Strategije i omogućavaju njegovu praktičnu implementaciju kroz konkretne mjere, aktivnosti i pokazatelje učinka, usmjerene na jačanje institucionalnih, tehničkih i ljudskih kapaciteta, unapređenje sistema prevencije i pripravnosti, efikasno upravljanje rizicima od katastrofa te osiguranje koordinisanog odgovora i održivog oporavka na lokalnom nivou.

- Lokalni operativni cilj 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada.
- Lokalni operativni cilj 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou.
- Lokalni operativni cilj 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice.
- Lokalni operativni cilj 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (*Build Back Better*) nakon katastrofa.

1) Lokalni operativni cilj 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada je utemeljen u Prioritet 1: Razumijevanje rizika od katastrofa iz Sendai Okvira. Uspješno upravljanje rizikom od katastrofa zahtijeva sveobuhvatno razumijevanje profila opasnosti, ranjivosti, kapaciteta, izloženosti ljudi, imovine i infrastrukture, uticaja na životnu sredinu itd., što predstavlja osnovu za predviđanje i procjenu rizika, planiranje preventivnih mjera i aktivnosti te postavljanje temelja za smanjenje rizika i jačanje urbane otpornosti Glavnog grada Podgorica. Radi boljeg razumijevanja rizika, definisan je set aktivnosti koji je usmjeren je na unapređenje sistemskog razumijevanja rizika od katastrofa kroz jačanje znanja i kapaciteta gradske administracije i lokalnih subjekata, izradu ključnih analitičkih dokumenata i uspostavljanje pouzdanih baza podataka. Operativni cilj obuhvata sprovođenje obuka za razumijevanje rizika, izradu lokalne procjene rizika od katastrofa za Glavni grad Podgorica, procjenu potreba i izradu Plana oporavka od šumskih požara, kao i studiju unapređenja vatrogasne službe i dugoročnog razvoja sistema zaštite i spašavanja za teritoriju Glavnog grada. Cilj procjene rizika jeste da podrži održivi i otporni lokalni razvoj kroz integrisanje upravljanja rizicima od katastrofa u prostorno i razvojno planiranje, zaštitu ljudi, infrastrukture i prirodnih resursa, te smanjenje budućih ekonomskih i društvenih gubitaka. Poseban akcenat stavlja se na uspostavljanje baze podataka o štetama, gubicima i potrebama pogođenog stanovništva, kao i na procjenu potreba nakon katastrofa s fokusom na ranjive grupe. Zaključno, ovim prioritetom se uspostavlja čvrsta i dugoročna osnova za donošenje odluka informisanih o rizicima, efikasno smanjenje rizika od katastrofa i izgradnju otpornijeg i održivijeg Glavnog grada Podgorica.

2) Lokalni operativni cilj 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou je utemeljen je u Prioritetu 2 Sendai okvira—Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa radi unapređenja upravljanja rizicima. Jačanje upravljanja rizicima podrazumijeva uspostavljanje snažnog institucionalnog okvira i jasnih mehanizama koordinacije među svim relevantnim akterima. Efikasno upravljanje zahtijeva uključivanje svih nivoa vlasti, privatnog sektora, civilnog društva i građana u procese odlučivanja, kako bi se obezbijedio integrisan, transparentan i odgovoran sistem zasnovan na saradnji. Shodno tome, Operativni cilj 2 usmjeren je na unapređenje institucionalne koordinacije, participativnog odlučivanja i transparentnog upravljanja rizicima od katastrofa na lokalnom nivou. Kroz osnivanje Lokalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa, jačanje kapaciteta donosilaca odluka i gradske administracije, razvoj praktičnih alata za integraciju mjera smanjenja rizika u sektorske politike, kao i uvođenje digitalnih sistema za pravovremeno informisanje građana/građanki, uspostavlja se funkcionalan i inkluzivan sistem upravljanja rizicima. Poseban akcenat stavlja se na uključivanje ranjivih grupa, saradnju sa civilnim

društvom, privatnim sektorom i medijima, kontinuiranu edukaciju mladih i javnosti, kao i razmatranje uspostavljanja posebnog Fonda za slučaj katastrofa, čime se dodatno jača finansijska i institucionalna otpornost Glavnog grada Podgorica. Inovativnost se ogleda u integraciji smanjenja rizika od katastrofa u privatni sektor zaštite lica i imovine, kao i u aktivnom angažovanju mladih (izviđača, volontera i dr.) u jačanju otpornosti Glavnog grada. U okviru ovog operativnog cilja, posebno se afirmiše obilježavanje 13. oktobra – Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa, kao ključne platforme za podizanje svijesti javnosti, jačanje političke posvećenosti i promociju kulture prevencije i otpornosti na lokalnom nivou. Na taj način, Podgorica unapređuje bezbjednost građana i građanki, otpornost zajednice i održivi urbani razvoj.

3) Lokalni operativni cilj 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice utemeljen je u Prioritetu 3 Sendai okvira koji se odnosi na ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi jačanja otpornosti. To podrazumijeva kontinuirana ulaganja u infrastrukturu, zaštitu životne sredine, obrazovanje, zdravstvo, socijalne sisteme itd., usmjerena ka održivom razvoju, očuvanju prirodnih resursa, smanjenju siromaštva i zaštiti ranjivih grupa, čime se dugoročno jača otpornost zajednice na katastrofe. Ova ulaganja treba da uzmu u obzir postojeći i budući profil rizika od katastrofa i klimatskih prijetnji na teritoriji Glavnog grada Podgorica, s ciljem da budu otporna na katastrofe i klimatske promjene. U okviru ovog operativnog cilja, strateški fokus usmjeren je ka direktnim ulaganjima u otpornost, koja jačaju sposobnost grada da se odupre prirodnim i antropogenim rizicima, da se smanji šteta i ubrza oporavak zajednice. Ove aktivnosti obuhvataju unapređenje kritične infrastrukture od zaštite od požara, poplava i klizišta do jačanja objekata radi otpornosti na zemljotrese i ekstremne vremenske pojave. Paralelno s tim, nadgrađuju se sistemi ranog upozoravanja i objekti za evakuaciju, prilagođeni potrebama ranjivih grupa, dok nestrukturane mjere poput uređenja vegetacije, pošumljavanja, preventivnih programa i edukacije doprinose dugoročnoj održivosti i otpornosti urbanog prostora. Jačanjem tehničkih kapaciteta Službe zaštite i spašavanja i gradskih preduzeća osigurava efikasan odgovor na katastrofe, dok integracija prirodnih i infrastrukturnih rješenja smanjuje buduće rizike. Na ovaj način, Glavni grad Podgorica postavlja temelje za dugoročnu sigurnost, otpornost zajednice i održiv razvoj urbanog okruženja.

4) Lokalni operativni cilj 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa je utemeljen u posljednjem, četvrtom prioritetu iz Sendai Okvira. Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove. Ovaj prioritet naglašava razvoj i testiranje planova pripravnosti, osposobljavanje ljudskih resursa i jačanje logističkih i komunikacionih sistema za brz i efikasan odgovor. Proces oporavka koristi se kao prilika za „bolju obnovu“, jačanje infrastrukture, institucija i zajednica radi veće otpornosti na buduće rizike. Poseban fokus stavlja se na osnaživanje žena i ranjivih grupa kako bi se osigurao inkluzivan, ravnopravan i participativan pristup svim fazama odgovora i oporavka. Operativni cilj 4 obuhvata razvoj i ažuriranje sveobuhvatnih planova zaštite i spašavanja za različite rizike (požari, poplave, zemljotresi, klizišta, hemijski i biološki rizici, tehničko-tehnološke nesreće i ekstremne meteorološke pojave) s ciljem da se materijalizuju procjene rizika i osigura efikasna pripremljenost, odgovor i oporavak od katastrofa. Ovaj cilj obuhvata implementaciju inovativnih planova kontinuiteta poslovanja za Glavni grad i pilot-projekte u privatnom sektoru, čime se garantuje neprekidno funkcionisanje gradskih službi i ekonomskih aktivnosti, čak i tokom katastrofa. Posebna pažnja posvećena je osposobljavanju ljudskih resursa, edukaciji i obuci operativnih

jedinica, lokalnih subjekata, škola i ranjivih grupa, te promociji volonterstva. Prioritet je i uspostavljanje sistema za hitno obavješćavanje građana i građanki, organizovanje evakuacionih ruta, obezbjeđivanje hitnih potreba i pružanje psihosocijalne podrške osobama uključenim u zaštitu i spašavanje. Kroz ove mjere, Podgorica gradi efikasan, inkluzivan i društveno odgovoran sistem spremnosti i odgovora, osiguravajući da svaki građanin/građanka i zajednica budu bolje pripremljeni, sigurniji i otporniji na buduće katastrofe.

➤ **Ciljevi otpornosti na katastrofe EU kao operativni ciljevi.** Evropska komisija je u svojim preporukama definisala pet ciljeva otpornosti kojima bi svedržave članice Mehanizma Unije za civilnu zaštitu trebalo da se posvete: **predviđanje** (unapređenje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa), **priprema** (jačanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u vezi s rizicima) **uzbuna** (unapređenje sistema ranog upozoravanja), **odgovor** (jačanje kapaciteta za reagovanje) i **sigurnost** (izgradnja otpornog i efikasnog sistema civilne zaštite). Lokalni operativni ciljevi Strategije direktno su usklađeni s ovih pet ciljeva, predstavljajući lokalnu, operativnu primjenu evropskih smjernica. **Lokalni operativni cilj 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada** odgovara cilju *Predviđanje*, a fokus je na poboljšavanje prikupljanja podataka i analizu podataka, sveobuhvatno procjenjivanje rizika, modelovanje opasnosti i mapiranje ranjivosti kao osnovi strateškog planiranja i obezbjeđuje temelj za planiranje smanjenja rizika od katastrofa na teritoriji grada. **Lokalni operativni cilj 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou**, povezan je sa ciljem *Sigurnost* i jača koordinacija javnog, privatnog i civilnog sektora radi dugoročne otpornosti. **Lokalni operativni cilj 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti** Podgorice doprinosi *pripremi* i *sigurnosti* kroz osiguranje snažne i otporne Podgorice i finansiranje preventivnih i strukturnih mjera, jačanje kritične infrastrukture i primjenu nestrukturnih rješenja koja smanjuju izloženost. I na kraju **lokalni operativni cilj 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa**, povezano s ciljevima *pripreme*, *uzbune* i *odgovora*. Fokus je na poboljšanje ranog upozoravanja kroz izradu akustične studije, povećanje spremnosti operativnih snaga i obuke za efikasnu reakciju i brzu obnovu, i povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva kroz edukaciju i podizanje svijesti radi jačanja kapaciteta zajednica čime Podgorica sistematično doprinosi kolektivnoj otpornosti Evrope.

➤ **Učiniimo gradove otpornim (Making Cities Resilient 2030)** jedinstvena je inicijativa koja okuplja različite aktere radi unapređenja lokalne otpornosti na katastrofe. Inicijativa podstiče razmjenu znanja i iskustava te uspostavljanje mreža za međusobno učenje i podršku među gradovima, čime se jačaju njihove sposobnosti otpornosti. Jedan od operativnih ciljeva nacionalne Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2025–2030. obuhvata sve aktivnosti vezane za otpornost gradova tj. „Učiniimo gradove otpornim“, koji će direktno mjeriti ostvareni napredak na lokalnom nivou. Isto tako, strateški ciljevi te inicijative snažno su isprepleteni s aktivnostima ovog strateškog dokumenta. Glavni grad Podgorica je dio ove inicijative od 2024. godine.

➤ **Povezanost Ciljeva održivog razvoja, Prioriteta Sendai okvira i Ciljeva Pariskog sporazuma.** Strateški prioriteti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa utvrđeni su u skladu s ovim međusobno povezanim međunarodnim okvirima usvojenim 2015. godine. Crna Gora je preuzela obaveze u skladu s Agendom 2030, uključujući unapređenje obrazovanja, jačanje ekonomije, smanjenje siromaštva i nejednakosti, te promociju zdravlja i rodne ravnopravnosti. Takođe je posvećena zaštiti životne sredine,

očuvanju prirodnih resursa i smanjenju rizika od katastrofa, u skladu s prioritetima Sendai okvira. U skladu s Pariskim sporazumom, cilj je smanjenje emisija gasova s efektom staklene bašte i prilagođavanje klimatskim promjenama. Glavni grad Podgorica doprinosi ostvarivanju ovih ciljeva ne samo kroz sprovođenje te Strategije, već i kroz primjenu održivih politika i razvojnih inicijativa na lokalnom nivou. Povezanost prioriteta Sendai okvira, Ciljeva održivog razvoja (SDGs) i Ciljeva Pariskog sporazuma može se razumjeti kroz nekoliko ključnih aspekata:

- *Integracija smanjenja rizika od katastrofa u održivi razvoj i adaptaciju na klimatske promjene*—Sendai okvir je usklađen sa Ciljevima održivog razvoja, posebno SDG 11, naglašavajući integraciju smanjenja rizika od katastrofa u održivo urbano planiranje radi povećanja otpornosti, sigurnosti i održivosti gradova i naselja.

- *Borba protiv negativnih uticaja klimatskih promjena* predstavlja zajednički cilj Pariskog sporazuma, SDG 13 (Akcijski plan za klimu) i Sendai okvira, koji zajedno promovišu jačanje otpornosti i smanjenje rizika od katastrofa uzrokovanih klimatskim promjenama, čiji efekti, poput ekstremnih vremenskih događaja, poplava i požara, ugrožavaju ljude, zdravlje, infrastrukturu, sigurnost, životnu sredinu i rodnu ravnopravnost. Ovi događaji direktno utiču na ostvarivanje mnogih drugih ciljeva, kao na primjer, onih koji se odnose na vodu (SDG 6), svijet bez gladi (SDG 2) i zdravlje (SDG 3), kao i rodnu ravnopravnost (SDG 5).

- *Otpornost kao ključ za smanjenje rizika i održivi razvoj*—Izgradnja otpornosti na katastrofe predstavlja osnovu za ostvarivanje ciljeva Sendai okvira, Agende 2030 i Pariskog sporazuma, jer podrazumijeva jačanje otpornosti infrastrukture, ekosistema i zajednica na klimatske promjene i katastrofe. Ova otpornost je ključna za održivi razvoj i obuhvata kvalitetno obrazovanje (SDG 4) radi podizanja svijesti i znanja, pristup čistoj vodi i sanitarnim uslovima (SDG 6), pouzdane i čiste izvore energije za hitne situacije (SDG 7), te otpornu i održivu infrastrukturu i industriju (SDG 9) koja osigurava kontinuitet osnovnih usluga tokom i nakon katastrofa.

- *Sinergija i koherentnost politika*—Postizanje sinergije između Ciljeva održivog razvoja, Sendai okvira i Pariskog sporazuma zahtijeva integrisan i koordinisan pristup koji povezuje politike smanjenja rizika od katastrofa, adaptacije na klimatske promjene i održivog razvoja. Održivo upravljanje prirodnim resursima doprinosi istovremeno ostvarenju SDG-ova, smanjenju rizika i prilagođavanju klimatskim promjenama. Posebno je važan SDG 5 – rodna ravnopravnost, koji naglašava potrebu za rodno osjetljivim pristupom u svim fazama upravljanja rizicima, čime se jača inkluzivnost i otpornost zajednica.

- *Globalna i lokalna akcija*—Povezanost između ovih okvira i ciljeva naglašava važnost povezivanja globalnih i lokalnih akcija. Dok Sendai okvir i Pariski sporazum postavljaju međunarodne standarde i ciljeve, njihova stvarna vrijednost se ogleda u efikasnoj primjeni na lokalnom nivou. Budući da su lokalne zajednice najizloženije posljedicama od katastrofa i klimatskih promjena, ključno je jačati njihove kapacitete i otpornost kako bi se osigurala dugoročna održivost i sigurnost.⁷²

➤ **Ciljevi Strategije i veza sa Ciljevima održivog razvoja (SDG):**

- *Razumijevanje rizika od katastrofa*—Ovaj cilj podržava SDG 9, 11, 13, 15 i 17 kroz jačanje svijesti o rizicima i njihovom uticaju na lokalni održivi i otporan razvoj. Ključni elementi su prikupljanje i analiza podataka o rizicima, štetama i gubicima, izrada procjene, mapiranje rizika uz primjenu savremenih

⁷² Ministarstvo unutrašnjih poslova. Direktor za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. godina*. Novembar 2024. str. 110–112.

tehnologija radi boljeg razumijevanja sadašnjih i budućih rizika, posebno onih povezanih s klimatskim promjenama.

- *Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa* – Ovaj cilj doprinosi SDG 11, 16 i 17 kroz izgradnju kapaciteta za efikasno upravljanje katastrofama i jačanje koordinacije isaradnje na svim nivoima, kao i integracija smanjenja rizika od katastrofa u sve sektore na lokalnom nivou.

- *Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti* – Ovaj cilj podržava SDG 6, 7, 9, 11, 13 i 15 kroz ulaganja u strukturne i nestrukturne mjere radi smanjenja ranjivosti na prirodne i antropogene rizike. Aktivnosti obuhvataju i rješenja zasnovana na prirodi koja doprinose ublažavanju rizika, jačanju lokalne otpornosti i podršci održivom razvoju.

- *Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i obnovu* – Ovaj cilj podržava SDG 1, 3, 4, 5, 7, 8, 11 i 16 kroz jačanje kapaciteta institucija, unapređenje inkluzivne pripravnosti obrazovanja i rodne ravnopravnosti za odgovor i oporavak na katastrofe i inkluzivne obnove nakon katastrofa.

➤ *Učiniti gradove otpornim.* Ovaj cilj podržava SDG 9, 11 i 15 kroz izradu lokalnih procjena, strateške i planske dokumentacije, jačanje tehničkih i administrativnih kapaciteta, te izgradnju otpornih infrastrukturnih sistema, urbanog planiranja i očuvanja ekosistema u urbanim sredinama.

4.3 Razrada ključnih aktivnosti za sprovođenje svakog od operativnih ciljeva

Glavni cilj ove Strategije je jačanje otpornosti Glavnog grada Podgorice na prirodne i antropogene rizike kroz unapređenje lokalnog upravljanja rizicima, efikasnu primjenu mjera i aktivnosti za prevenciju, pripravnost, odgovor i oporavak, uz potpunu uključenost zajednice i svih relevantnih subjekata, te integrisanje smanjenja rizika od katastrofa u lokalne sektorske politike i planska dokumenta. Strategija se provodi u dvije faze: *kratkoročna (2026–2027)* – fokus na jačanje osnova otpornosti grada kroz odgovor na postojeće rizike, na jačanje lokalnih kapaciteta, sprovođenje mjera prevencije i ublažavanja, te na poboljšanje pripremljenosti resursa i građana, i *srednjoročna (2028–2030)* – usmjerenost na dalju institucionalizaciju mjera otpornosti i integraciju smanjenja rizika od katastrofa u opštinsko planiranje i razvoj.

Lokalna Strategija slijedi stratešku i operativnu strukturu nacionalnog strateškog dokumenta za smanjenje rizika od katastrofa. Jedan od operativnih ciljeva nacionalne Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030 sa Akcionim planom za 2025–2026 obuhvata sve aktivnosti vezane za otpornost gradova (Operativni cilj 6: „Učinimo gradove otpornim“) i direktno mjeri napredak ostvaren na lokalnom nivou u smanjenju rizika od katastrofa. Na taj način, lokalne aktivnosti biće usklađene s nacionalnim očekivanjima, a nadležni državni organ moći će da prati i mjeri napredak Glavnog grada Podgorica u smanjenju rizika od katastrofa. U skladu s tim, Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2026–2030. biće zasnovana na jedan lokalni strateški cilj, pri čemu je praćen s četiri odgovarajuća lokalna operativna cilja. Ovi ciljevi omogućiće praktičnu primjenu koncepta „Učinimo gradove otpornim“ na lokalnom nivou. Spisak ciljeva, zajedno s aktivnostima, prikazan je u nastavku.

Tabela 7 – Strateški i operativni okvir Strategije

Nacionalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa 2025–2030.
Lokalna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godinu

Lokalni strateški cilj: Do 2030. godine značajno povećati otpornost Glavnog grada Podgorice na prirodne i antropogene rizike kroz sveobuhvatno razumijevanje rizika, uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja rizicima od katastrofa, prioritetne investicije u strukturne i nestrukturne mjere smanjenja lokalnih rizika, i jačanje kapaciteta za brzi odgovor, oporavak i otporniju obnovu (Build Back Better).			
Lokalni operativni cilj 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada	Lokalni operativni cilj 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou	Lokalni operativni cilj 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice	Lokalni operativni cilj 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa

Tabela 8 – Lista aktivnosti iz Strategije

Lokalni strateški cilj: Do 2030. godine značajno povećati otpornost Glavnog grada Podgorice na prirodne i antropogene rizike kroz sveobuhvatno razumijevanje rizika, uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja rizicima od katastrofa, prioritetne investicije u strukturne i nestrukturne mjere smanjenja lokalnih rizika, i jačanje kapaciteta za brzi odgovor, oporavak i otporniju obnovu (Build Back Better).	
Operativni cilj 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada	
1. Obuka gradske administracije i lokalnih subjekata za razumijevanje rizika od katastrofa. 2. Izrada Procjene rizika od katastrofa za Glavni grad Podgorica. 3. Izrada Procjene potreba i Plana oporavka od šumskih požara u 2025. godini na teritoriji Glavnog grada Podgorice. 4. Izrada studije unapređenja i dugoročnog razvoja sistema zaštite i spašavanja, s planom aktivnosti za teritoriju Glavnog grada Podgorica. 5. Uspostavljanje baze podataka Glavnog grada Podgorica o štetama, gubicima i potrebama pogođenog stanovništva. 6. Procjena potreba stanovništva nakon katastrofe, s posebnim osvrtom na ranjive grupe (žene, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom i dr.).	
OC 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou	
7. Obilježavanje 13. oktobra – Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa u Glavnom gradu Podgorica. 8. Edukacija donosilaca politika i odluka i gradske administracije o smanjenju rizika od katastrofa na lokalnom nivou. 9. Osnivanje Lokalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa u Podgorici kao foruma za jačanje urbane otpornosti. 10. Izrada praktičnog vodiča i kontrolne liste za integraciju mjera smanjenja rizika od katastrofa u sektorske politike (npr. prostorno planiranje, komunalna infrastruktura, životna sredina i sl.), kao i distribucija ovih alata svim relevantnim odjeljenjima gradske administracije i lokalnim subjektima. 11. Integrisanje smanjenja rizika od katastrofa u djelatnost zaštite lica i imovine koju ne obezbjeđuje država. 12. Uvođenje digitalnih platformi i aplikacija za pravovremeno obavješćavanje građana o rizicima.	

opasnostima i preporučenim mjerama zaštite.

13. Uključivanje ranjivih grupa građana u aktivnosti smanjenja rizika od katastrofa na teritoriji Glavnog grada Podgorica.

14. Kontinuirana edukacija članova izviđačkih odreda u Glavnom gradu Podgorica o smanjenju rizika od katastrofa.

15. Edukacija novinara/novinarki lokalnih medija o smanjenju rizika od katastrofa i komunikacijama tokom katastrofa.

16. Studija za formiranje posebnog Fonda za slučaj katastrofa na teritoriji Glavnog grada Podgorica.

OC 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice

17. Realizacija strukturnih mjera za protivpožarnu zaštitu.

18. Realizacija strukturnih mjera za zaštitu od poplava uz primjenu rješenja zasnovanih na prirodi.

19. Realizacija radova za stabilizaciju terena i sanaciju klizišta i odrona uz primjenu rješenja zasnovanih na prirodi.

20. Jačanje (retrofit) prioritetnih objekata u vlasništvu grada (gradske institucije i sl.) radi zaštite od zemljotresa.

21. Jačanje prioritetnih objekata u vlasništvu Glavnog grada Podgorica (opštinske institucije i sl.) radi povećanja otpornosti na jake vjetrove.

22. Podizanje i unapređenje urbane otpornosti na negativne uticaje klimatskih promjena.

23. Instalirana panična rasvjeta i signalizacija (svjetla, sirene, evakuacione mape i slično), u gradskim objektima.

24. Prilagođavanje evakuacionih skloništa u Glavnom gradu Podgorica za osobe s invaliditetom.

25. Instalirana panična instalacija i detektori za dim i ugljen-monoksid u domovima građana iz ranjivih grupa koji žive sami.

26. Sprovođenje nestrukturnih mjera za zaštitu od požara na teritoriji Glavnog grada Podgorica.

27. Sprovođenje nestrukturnih mjera za zaštitu od poplava na teritoriji Glavnog grada Podgorica.

28. Požumljavanje golih površina i javnih prostora radi zaštite od erozije, jakih vjetrova i drugih prirodnih rizika.

29. Jačanje tehničkih kapaciteta Službe zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica.

30. Jačanje tehničkih kapaciteta gradskih preduzeća Glavnog grada Podgorica za zaštitu i spašavanje.

OC 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa.

31. Uspostavljanje sistema obavješćavanja i uzbunjivanja na teritoriju Glavnog grada Podgorica.

32. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od požara za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

33. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od zemljotresa za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

34. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od poplava za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

35. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od klizišta i odrona za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

36. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

37. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

38. Izrada Plana zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava za teritoriju Glavnog grada Podgorica.

39. Izrada Plana za kontinuitet poslovanja (engl. *Business Continuity Plan*) Glavnog grada Podgorica.

40. Izrada Plana za kontinuitet poslovanja (engl. *Business Continuity Plan*) izabраних subjekata iz privatnog

sektora Glavnog grada Podgorica.

41. Edukacija opštinskog tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica za urbanu otpornost.
42. Obuka zaposlenih u lokalnim subjektima za zaštitu od požara.
43. Obuka zaposlenih u pravnim licima koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine na području Glavnog grada Podgorica za zaštitu od požara.
44. Obuke za podizanje kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje Glavnog grada za postupanje s ranjivim kategorijama stanovništva, koristeći preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva.
45. Promocija volonterstva i osnivanje dobrovoljnih jedinica za učešće u smanjenju rizika od katastrofa u Glavnom gradu Podgorica.
46. Sprovođenje obuka u mjesnim zajednicama koje se nalaze u rizičnim zonama.
47. Sprovođenje redovnih aktivnosti za zaštitu i spašavanje u opštinskim ustanovama uz učešće lokalnih subjekata.
48. Sprovođenje aktivnosti za zaštitu i spašavanje u školskim ustanovama.
49. Fokusirano jačanje znanja i kapaciteta ranjivih grupa (žena, mladih, starijih osoba i osoba s invaliditetom) za pripremu i odgovor na katastrofe.
50. Izvođenje terenske vježbe zaštite i spašavanja.
51. Određivanje i jasno obilježavanje puteva i lokacija za evakuaciju građana/građanki.
52. Obezbjedjivanje hitnih potreba stanovništva nakon katastrofe, s posebnim fokusom na ranjive grupe (žene, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom i dr.).
53. Psihosocijalna podrška članova operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje Glavnog grada.

5. FINANSIJSKI OKVIR ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE

Aktivnosti za period 2026–2030. godine, finansiraće se iz Budžeta Glavnog grada Podgorica, budžeta lokalnih subjekata za zaštitu i spašavanje, Budžeta Crne Gore, realizacijom programa i projekata finansiranih iz fondova EU i fondova drugih međunarodnih organizacija, kao i drugih izvora. Ukupni alocirani iznos Strategije za sprovođenje 53 strateških aktivnosti u narednom petogodišnjem periodu iznosi 3.874.000 €, od toga iz Budžeta Glavnog grada potrebno je obezbijediti 1.447.400 €, iz donatorskih projekata 1.729.600 €, iz subjekata iz privatnog sektora 79.000 €, iz državnog budžeta preko državnih institucija i fondova 531.000 €, lokalnih subjekata 60.000 €, i budžeta Opštinske organizacije Crvenog krsta ukupno 27.000 €. Alocirani iznosi po strateškim ciljevima i iznosi pojedinačno za svaku godinu sprovođenja Strategije prikazani su u tabelama koje slijede.

Tabela 9–Alocirani iznos po strateškim ciljevima

LOC 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada	158.000
LOC 2: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou	375.000
LOC 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice	2.780.000
LOC 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otporniju obnovu (<i>Build Back Better</i>) nakon katastrofa	561.000

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

Ukupno:	3.874.000
----------------	------------------

Tabela 10 – Alocirani iznosi po godinama

Alocirano za godinu	LOC 1	LOC 2	LOC 3	LOC 4	Ukupno
2026.	54.000	7.000	259.000	69.000	389.000
2027.	20.000	133.750	499.000	134.000	786.750
2028.	25.000	84.250	819.000	133.000	1.061.250
2029.	59.000	79.250	824.000	105.000	1.067.250
2030.	/	70.750	379.000	120.000	569.750
Ukupno:	158.000	375.000	2.780.000	561.000	3.874.000

6. MEHANIZAM ZA MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU

Lokalna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina za Glavni grad Podgoricu definiše plan monitoringa, izvještavanja i evaluacije radi pravovremenog, efektivnog i efikasnog ostvarivanja planiranih strateških rezultata.

➤ **Monitoring Strategije** je kontinuiran proces prikupljanja i analize rodno razvrstanih podataka o ostvarivanju ciljeva i rezultata, koji sprovodi **Glavni grad Podgorica preko Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje** koji je nadležan za koordinaciju, pripremu i implementaciju Strategije. Monitoring Strategije biće usklađen s Akcionim planom za period 2026–2030. godine i obuhvata godišnje praćenje realizacije planiranih aktivnosti kroz indikatore rezultata, uz osvrt na indikatore učinka gdje su podaci dostupni. Evaluacija će se prvenstveno fokusirati na analizu indikatora učinka. Osim Glavnog grada Podgorica kao nadležnog tijela za praćenje sprovođenja Strategije, monitoring i prikupljanje podataka sprovodiće i drugi relevantni organi i organizacije uključeni u njenu izradu i implementaciju, u skladu sa svojim nadležnostima. U narednom petogodišnjem periodu, ovi organi i organizacije dostavljaju Glavnom gradu sve potrebne podatke i informacije u skladu sa zahtjevima nadležnog tijela. Radi efikasnog izvještavanja, u svakoj odgovornoj instituciji biće imenovane kontakt osobe zadužene za prikupljanje i dostavljanje traženih informacija. Koordinaciju monitoringa i izvještavanja po akcionim planovima, kao i nadzor nad sprovođenjem Strategije, sprovodi Opštinski tim za zaštitu i spašavanje, u čijem su sastavu predstavnici svih relevantnih lokalnih institucija. Glavni grad Podgorica obezbjeđuje tehničku i stručnu podršku prilikom organizacije sastanaka i pripreme izvještaja. Tim se sastaje najmanje jednom godišnje i podnosi izvještaj Glavnom gradu o tome kako napreduje sprovođenje Strategije. Na osnovu godišnjih izvještaja, gradonačelnik Podgorice procjenjuje napredak i predlaže dodatne mjere kojima bi se taj proces još unaprijedio. Po završetku, krajem 2030. godine, biće pripremljen završni izvještaj o sprovođenju Strategije.

Strategija će realizovati administracija Glavnog grada Podgorica, u partnerstvu i saradnji s drugim lokalnim i nacionalnim subjektima sistema za upravljanje smanjenjem rizika od katastrofa. Sprovođenje Strategije zahtijeva pristup „cijele vlade“ (engl. *Whole of Government Approach*), jer su strateške inicijative raspoređene kroz sve sektore gradske uprave. Svi organi lokalne samouprave dužni su da

učestvuju u njenoj implementaciji kroz jasno definisane aktivnosti, nosioce, rokove, budžetska sredstva i indikatore uspjeha. Većina inicijativa podrazumijeva i partnerstvo s građanima, lokalnim zajednicama, neprofitnim organizacijama, ranjivim grupama, univerzitetima i poslovnom zajednicom. Glavni grad Podgorica sprovodi Strategiju, prvenstveno, kroz realizaciju aktivnosti predviđenih Akcionim planom. Kao multisektorski i sveobuhvatan dokument, njeno sprovođenje zahtijeva dosljednost, kontinuitet i posvećenost u ostvarivanju utvrđenih ciljeva. Za uspješno sprovođenje Strategije, zasnovane na međusektorskoj saradnji i konsenzusu učesnika/učesnica, neophodna je redovna komunikacija između svih nadležnih organa radi razmjene iskustava, praćenja napretka i planiranja daljih aktivnosti. U skladu s Akcionim planom, nosioci aktivnosti će se sastajati prema planu monitoringa i okviru indikatora radi prikupljanja podataka i usklađivanja narednih koraka. Praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva vršiće se posredstvom okvira za praćenje koji sadrži četiri indikatora učinka, za svaki od ciljeva Strategije. U nastavku su prikazani indikatori i metodologija njihovog praćenja i obračuna.

Tabela 11– Tabela indikatora učinka

OPERATIVNI CILJ	INDIKATOR(I) UČINKA	POLAZNA VRIJEDNOST	PRELAZNA VRIJEDNOST 2028. GODINA	CILJANA VRIJEDNOST 2030. GODINA
LOC 1: <i>Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada</i>	<i>Broj sprovedenih preventivnih aktivnosti za bolje predviđanje</i>	0	• Obuka: 1 + 12 lica • Procjene, studije i baze podataka: 3	• Obuka: 2+ 24lica • Procjene, studije i baze podataka: 5
LOC 2: <i>Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou</i>	<i>Broj aktivnosti za poboljšano lokalno upravljanje rizicima</i>	0 0 0 0 0 0	• Promotivni događaji: 3 • Edukacija i obuke: 10 + 180 lica • Informativne i promotivne kampanje: 4 • Forum: 1 • Vodič, uputstva, materijali i studija: 5	• Promotivni događaji: 7 • Edukacija i obuke: 22+ 432lica • Informativne i promotivne kampanje: 8 • Forum: 4 • Vodič, uputstva, materijali i studija: 13 • Digitalna platforma – aplikacija: 1
LOC 3: <i>Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja</i>	<i>Broj realizovanih strukturnih i nestrukturiranih projekata za smanjenje rizika</i>	0 0 0	• Strukturne mjere: 12 • Nestrukturane mjere: 5 • Informativne	• Strukturne mjere: 25 • Nestrukturane mjere: 11

<i>otpornosti Podgorice</i>		0 0 31	kampanje: 2 • Gradani: 100 • Informativne table/znaci: 120	• Vatrogasna vozila/cisterne: 35
<i>LOC 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa</i>	<i>Broj obučених pripadnika/pripadnica zaštite i spašavanja na lokalnom nivou za efikasan odgovor</i>	0 6 0 0 0	• Izrađeni planski dokumenti i studije: 2 • Ažurirani planski dokumenti: 6 • Obuke i edukacije: 17 + 200 pripadnika/pripadnica i 1.000 učesnika/učesnica • Vježbovne aktivnosti: 10	• Izrađeni planski dokumenti i studije: 7 • Obuke i edukacije: 41+ 400 pripadnika/pripadnica i 2.200 učesnika/učesnica • Vježbovne aktivnosti: 23 • Domaćinstva: 200

Tabela 12–Metodologija obračuna indikatora

<i>Naziv indikatora</i>	<i>Broj sprovedenih preventivnih aktivnosti za bolje predviđanje</i>
<i>Lokalni operativni cilj 1</i>	<i>Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada</i>
<i>Kratak opis indikatora</i>	Poboljšati procjenu rizika, predviđanje i planiranje upravljanja lokalnim rizicima od katastrofa kroz sprovođenje preventivnih aktivnosti
<i>Podaci koje je potrebno prikupiti</i>	Podaci o broju: • organizovanih obuka; • učešća na obukama; • izraženih procjena, studija i baze podataka.
<i>Izvor podataka</i>	Izveštaj o implementaciji Akcionog plana
<i>Informacije o instituciji koja je odgovorna za prikupljanje podataka</i>	Glavni grad Podgorica
<i>Učestalost prikupljanja podataka</i>	Dva puta, jednom tokom 2028. i jednom tokom 2030. godine
<i>Učestalost izvještavanja o vrijednosti indikatora</i>	2028. i 2030. godine
<i>Kratak opis metodologije izračunavanja indikatora</i>	Potrebno je analizirati: • broj obuka; • postojanje i izradu procjene, studija i baze podataka.
<i>Informacije o trendu i početnoj vrijednosti</i>	Početna vrijednost je 0, jer zvanična evidencija o broju po zadatim parametrima ne postoji.
<i>Informacije o ciljanim vrijednostima</i>	<u>Ciljana vrijednost za 2028. god. je broj:</u> • jedna sprovedena obuka;

	• 12 obučanih lica; • tri izrađene procjene, studija i baze podataka. Ciljana vrijednost za 2030. god. je broj: • jedna sprovedena obuka; • 12 obučanih lica; • dvije izrađene procjene, studija i baze podataka.
Naziv indikatora	Broj različitih edukacija za poboljšano lokalno upravljanje rizicima
Lokalni operativni cilj 2	Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou
Kratak opis indikatora	Poboljšati lokalno upravljanje rizicima od katastrofa kroz sprovođenje aktivnosti koje jačaju koordinaciju, planiranje i donošenje odluka zasnovanih na informacijama o riziku od katastrofa.
Podaci koje je potrebno prikupiti	Podaci o broju: • promotivnih događaja; • sprovedenih edukacija; • organizovanih obuka; • učešća na edukacijama i obukama; • organizovanih informativnih kampanja; • organizovanih foruma; • izrađenih vodiča, uputstava i studija; • izrađenih digitalnih platformi – aplikacija.
Izvor podataka	Izveštaj o implementaciji Akcionog plana
Informacije o instituciji odgovornoj za prikupljanje podataka	Glavni grad Podgorica
Učestalost prikupljanja podataka	Dva puta, jednom tokom 2028. i jednom tokom 2030. godine
Učestalost izveštavanja o vrijednosti indikatora	2028. i 2030. godine
Kratak opis metodologije izračunavanja indikatora	Potrebno je analizirati: • broj organizovanih promotivnih događaja; • broj sprovedenih edukacija i obuka; • broj učesnika/učesnica; • broj informativnih i promotivnih kampanja; • broj organizovanih foruma; • postojanje i izrada vodiča, materijala, uputstava i studija; • postojanje i izrada digitalnih platformi/aplikacija.
Informacije o trendu i početnoj vrijednosti	Početna vrijednost je 0, jer zvanična evidencija o broju po zadatim parametrima ne postoji.
Informacije o ciljanim vrijednostima	Ciljana vrijednost za 2028. god. je broj: • tri organizovane promotivne događaja; • 10 sprovedenih edukacija i obuka;

	• 180 obučanih lica na edukacijama i obukama; • četiri sprovedene informativne i promotivne kampanje; • jedan organizovani forum; • pet izrađenih vodiča, uputstava, materijala i studija; • jedna izrađena digitalna platforma – aplikacija. Ciljana vrijednost za 2030 god. je broj: • četiri organizovana promotivna događaja; • 12 sprovedenih edukacija i obuka; • 252 obučanih lica na edukacijama i obukama; • četiri sprovedene informativne i promotivne kampanje; • tri organizovana foruma; • osam izrađenih vodiča, uputstava, materijala i studija; • jedna izrađena digitalna platforma – aplikacija.
--	---

Naziv indikatora	Broj realizovanih strukturnih i nestrukturiranih projekata za smanjenje rizika
Lokalni operativni cilj 3	Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice
Kratak opis indikatora	Uvećati investiranje u otpornost infrastrukture i usluga u Podgorici
Podaci koje je potrebno prikupiti	Podaci o broju: • vrsta i broj strukturnih projekata; • vrsta i broj nestrukturiranih projekata; • broj korisnika nestrukturiranih projekata.
Izvor podataka	Izveštaj o implementaciji Akcionog plana
Informacije o instituciji odgovornoj za prikupljanje podataka	Glavni grad Podgorica
Učestalost prikupljanja podataka	Dva puta, jednom tokom 2028. i jednom tokom 2030. godine
Učestalost izveštavanja o vrijednosti indikatora	2028. i 2030. godine
Kratak opis metodologije izračunavanja indikatora	Potrebno je analizirati: • broj strukturnih mjera; • broj nestrukturiranih mjera; • broj građana iz ranjivih grupa koji žive sami s poboljšanom paničnom instalacijom; • broj informativnih tabli i znakova; • broj informativnih kampanji; • broj novih vozila.
Informacije o trendu i početnoj vrijednosti	Početna vrijednost je 0, jer zvanična evidencija o broju po zadatim parametrima ne postoji.
Informacije o ciljanim	Ciljana vrijednost za 2028. god. je broj:

vrijednostima	• 12 strukturnih mjera realizovano; • pet nestrukturniranih mjera realizovano; • 100 građana; • 120 informativnih tabli i znakova postavljeno; • dvije informativne kampanje realizovane. <u>Ciljana vrijednost za 2030 god. je broj:</u> • 13 strukturnih mjera realizovano; • šestnestrukturniranih mjera realizovano; • jedno vatrogasno vozilo i tri cisterne nabavljene.
Naziv indikatora	Broj obučenih pripadnika/pripadnica zaštite i spašavanja na lokalnom nivou za efikasan odgovor
Lokalni operativni cilj 4	Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brzi oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa
Kratak opis indikatora	Ojačan sistem zaštite i spašavanja na lokalnom nivou kroz jačanje pripravnosti i kapaciteta, planske dokumentacije, kontinuiteta operacija i oporavka
Podaci koje je potrebno prikupiti	Podaci o broju: • planskih dokumenata i studija; • organizovanih obuka, edukacija; • vježbovni aktivnosti.
Izvor podataka	Izveštaj o implementaciji Akcionog plana
Informacije o instituciji koja je odgovorna za prikupljanje podataka	Glavni grad Podgorica
Učestalost prikupljanja podataka	Dva puta, jednom tokom 2028. i jednom tokom 2030. godine
Učestalost izvještavanja o vrijednosti indikatora	2028. i 2030. godine
Kratak opis metodologije izračunavanja indikatora	Potrebno je analizirati: • broj planskih dokumenata i studija; • broj obuka i edukacija; • broj pripadnika/pripadnica; • broj građana/građanki; • broj vježbovni aktivnosti; • broj domaćinstava s hitnim potrebama nakon katastrofa.
Informacije o trendu i početnoj vrijednosti	Početna vrijednost je 0, jer zvanična evidencija o broju po zadatim parametrima ne postoji.
Informacije o ciljanim vrijednostima	<u>Ciljana vrijednost za 2028 god. je broj:</u> • jedan planski dokument i jedna studija su izrađeni; • šest planskih dokumenata je ažurirano; • 17 obuka i edukacija su sprovedeni;

	• 200 pripadnika/pripadnica je obučeno; • 1.000 učesnika/učesnica. • 10 vježbovni aktivnosti realizovano. Ciljana vrijednost za 2030 god. je broj: • pet planskih dokumenta su izrađeni; • 24 obuka i edukacija su sprovedeni; • 200 pripadnika/pripadnica obučeno; • 1.200 učesnika/učesnica; • 13 vježbovni aktivnosti realizovano; • hitne potrebe za 200 domaćinstva obezbijeđene.
--	---

➤ **Izveštavanje** – Glavni grad Podgorica preko Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje nadležnog za koordinaciju, pripremu i implementaciju Strategije vrši izveštavanje na godišnjem nivou o napretku u sprovođenju Strategije. Rezultate monitoringa Glavni grad Podgorica predstavlja u godišnjim izveštajima o implementaciji Akcionog plana, odnosno o sprovođenju Strategije. Izveštavanje o napretku u sprovođenju Strategije omogućuje razmjenu informacija i pregled ostvarenja u proteklom periodu, kao i nedostataka kojima je potrebno posvetiti veći nivo pažnje. Godišnji izveštaji imaju istu strukturu, s tim što je nakon druge godine sprovođenja obavezno izveštavati o vrijednosti indikatora učinka (analiza postignutih vrijednosti indikatora u odnosu na planiranu srednjoročnu vrijednost). Godišnji izveštaj dostavlja se Skupštini Glavnog grada Podgorica na usvajanje. Godišnji izveštaj o sprovođenju Strategije za prethodnu godinu potrebno je podnijeti u prvom, a najkasnije u drugom kvartalu tekuće godine. Završni izveštaj o sprovođenju Strategije priprema se po isteku vremenskog roka za koji je strategija donijeta i obuhvata cjelokupan period za koji je strateški dokument donijet od 2026. do 2030. godine. Završni izveštaj sadrži i evaluaciju sprovođenja. Završni izveštaj dostavlja se Skupštini Glavnog grada Podgorica na usvajanje. Godišnji izveštaji kao i Završni izveštaji biće dostupni javnosti i objavljeni na veb-sajtu Glavnog grada Podgorica.

➤ **Evaluacija** – Glavni grad Podgorica je odgovoran i za proces evaluacije, koja će se raditi u dva navrata, i to *srednjoročnu-formativnu evaluaciju* (fokus je na procese i sprovodi se radi poboljšanja politike i informiše donošenje odluke o potrebnom poboljšanju u načinu sprovođenja strateškog dokumenta) sredinom 2028. godine (Glavni grad Podgorica treba da predvidi sredstva u svom budžetu u iznosu od 5.000 €) i *sumativnu/finalnu evaluaciju* (fokus je na rezultate i na učinak i informiše donošenje odluke o tome da li nastaviti, proširiti ili odustati od sprovođenja ili donošenja novog strateškog dokumenta) početkom 2031. godine, za koju treba predvidjeti sredstva u iznosu od 10.000 €, planirana budžetom Glavnog grada Podgorica za 2031. godinu. Radi obezbjeđivanja većeg stepena objektivnosti u sprovođenju, evaluacija će biti vršena od strane nezavisnog, eksternog evaluatora/evaluatorke. Tokom evaluacije 2028. godine Strategija će se programski i finansijski ažurirati. Nalazi ex-post evaluacije biće sastavni dio završnog izveštaja o sprovođenju strateškog dokumenta i uzimaće se u obzir tokom narednog ciklusa planiranja politika.

Tabela 13– Plan monitoringa, izveštavanja i evaluacije

Godina	Aktivnosti	Rezultati monitoring aktivnosti
--------	------------	---------------------------------

2026.	Usvajanje Strategije s AP za period 2026–2030.	Izveštaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije za 2026. godinu
2027.	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2026. godinu	Izveštaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije za 2027. godinu
2028.	Otpočinjanje procesa srednjoročne/formativne evaluacije Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2027. godinu	Nalazi srednjoročne/formativne evaluacije Izveštaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije za 2028. godinu
2029.	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2028. godinu	Izveštaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije za 2029. godinu
2030.	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2029. godinu i otpočinjanje procesa sumativne/finalne evaluacije	Izveštaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije za 2030. godinu
2031.	Ex-post evaluacija Strategije	Završni izvještaj o sprovođenju Strategije za period 2025–2030. godina, s nalazima ex-post evaluacije

7. INFORMACIJA ZA JAVNOST O CILJEVIMA I OČEKIVANIM UČESNICIMA STRATEGIJE

Strategija je kontinuitet aktivnosti Glavnog grada Podgorica, Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorata za zaštitu i spašavanje i ostalih subjekata sistema zaštite i spašavanja na daljem poboljšanju preventivnog, operativnog i sanacionog djelovanja kod smanjenja rizika od katastrofa, te predstavlja značajan segment ispunjavanja kriterijuma u procesu pristupanja Evropskoj uniji i Sendai okvira.

Radi efikasne implementacije strateških i operativnih ciljeva planirana je kontinuirana interna i eksterna komunikacija. Interna komunikacija i saradnja među organizacionim jedinicama Glavnog grada Podgorica, zasnovane na usvojenim procedurama, obezbjeđuju pravovremeno djelovanje svih učesnika u smanjenju rizika od katastrofa. Prioritet ostaje i eksterna komunikacija na nacionalnom i na međunarodnom nivou. Glavni grad Podgorica će preko Gradskog koordinativnog tima aktivno promovisati Strategiju domaćoj i stranoj javnosti na svim prigodnim javnim skupovima, aktivno promovisati Strategiju kod privrednih subjekata na teritoriji Glavnog grada i države kroz realizaciju njenih mjera u koje će biti uključeni predstavnici privrede, preduzeti mjere da Strategija bude dostupna javnosti na veb-sajtu Glavnog grada Podgorica, objavljivati izvještaje o njenoj implementaciji i evaluaciji na veb-sajtu Glavnog grada Podgorica. Takođe, Opštinski tim za zaštitu i spašavanje će, u koordinaciji s predstavnicima/predstavnicama Glavnog grada Podgorica, Službe zaštite i spašavanja i lokalnih subjekata za zaštitu i spašavanje, realizovati zajedničke aktivnosti na promociji ciljeva Strategije, kao i ostvarenih rezultata kroz tematske aktivnosti, kampanje, organizaciju okruglih stolova, zajedničke medijske nastupe, kao i kroz druge odgovarajuće aktivnosti.

Tabela 14 – Javni sektor

#	Naziv aktivnosti	Godina realizacije	Finansijska sredstva i izvor	Napomena
---	------------------	--------------------	------------------------------	----------

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

1	Prezentacija i dostupnost informacija	U kontinuitetu u toku implementacije Strategije		Objavljivanje Strategije na veb-sajtu Glavnog grada Podgorica. Dostavljanje dokumentacije i održavanje sastanaka
2	Održavanje radionica–podizanja svijesti o značaju razumijevanja rizika od katastrofa i jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	U kontinuitetu u toku implementacije Strategije	Redovna budžetska sredstva	U toku perioda implementacije strategije jedan put godišnje

Tabela 15 – Javno – privatno partnerstvo

#	Naziv aktivnosti	Godina realizacije	finansijska sredstva i izvor sredstava	Napomena
1	Medijska kampanja	U kontinuitetu u toku implementacije strategije	Redovna budžetska sredstva	Objavljivanje Strategije na veb-sajtu Glavnog grada Podgorica. Dostavljanje dokumentacije i održavanje sastanaka
2	Održavanje radionica–podizanja svijesti o značaju razumijevanja rizika od katastrofa i jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	U kontinuitetu u toku implementacije strategije	Redovna budžetska sredstva	U toku perioda implementacije strategije jedan put godišnje

8. PRATEĆI AKCIONI PLAN ZA 2026–2030. GODINU S PROCJENOM TROŠKOVA

Tabela 16– Prateći akcioni plan za 2026–2030. godinu sprocjenom troškova

LOKALNI STRATEŠKI CILJ: Do 2030. godine značajno povećati otpornost Glavnog grada Podgorica na prirodne i antropogene rizike kroz sveobuhvatno razumijevanje rizika, uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja rizicima od katastrofa, prioritetne investicije u strukturne i nestrukturne mjere smanjenja lokalnih rizika, i jačanje kapaciteta za brzi odgovor, oporavak i otporniju obnovu (<i>Build Back Better</i>).			
LOKALNI OPERATIVNI CILJ 1: Unaprijeđeno razumijevanje rizika na teritoriji Glavnog grada			
<i>Indikator učinka</i>	<i>Polazna vrijednost</i>	<i>Prelazna vrijednost – 2028. godina</i>	<i>Ciljana vrijednost – 2028. godina</i>
<i>Broj sprovedenih preventivnih aktivnosti za bolje predviđanje</i>	<i>0</i>	<i>Obuka: 1 + 12 lica</i>	<i>Obuka: 2 + 24 lica</i>
	<i>0</i>	<i>Procjene, studije i baze podataka: 3</i>	
		<i>Procjene, studije i baze podataka: 5</i>	

#	Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti (EUR)	Izvor finansiranja
1	Obuka za gradsku administraciju i lokalne subjekte za razumijevanje rizika od katastrofa	- Realizovane su dvije obuke za razumijevanje rizika od katastrofa. 2026: 1 obuka/12 učesnika/učesnica 2029: 1 obuka/12 učesnika/učesnica	Služba zaštite i spašavanja Glavni grad Podgorica, MUP-DZS, lokalni subjekti zaštite i spašavanja, IJZ	I kvartal 2026.	I kvartal 2029.	2026: 4000 2029: 4.000 Ukupno: 8.000	Budžet Glavnog grada (100%)
2	Izrada lokalne Procjene rizika od katastrofa za Glavni grad Podgorica	Izrađena procjena rizika od katastrofa za Glavni grad Podgorica.	Organi Glavnog grada Služba zaštite i spašavanja, MUP-DZS, lokalni subjekti zaštite i spašavanja, NVO-i, akademija	I kvartal 2026.	IV kvartal 2026.	20.000	Budžet Glavnog grada (100%)
3	Izrada Procjene potreba i Plana oporavka od šumskih	Izrađena Procjena potreba i Plan oporavka od šumskih požara u	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja,	I kvartal 2026.	III kvartal 2026.	30.000	Budžet Glavnog grada (100%)

	požara u 2025. godini na teritoriji Glavnog grada Podgorice	2025. godini na teritoriji Glavnog grada Podgorice.	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima, MUP-DZS, NVO-i, akademija	I kvartal 2027.	III kvartal 2027.	20.000	Budžet Glavnog grada (50%) i Fond za zaštitu i spašavanje (50%)
4	Izrada studije i unapređenja dugoročnog razvoja sistema zaštite i spašavanja, s planom aktivnosti za teritoriju Glavnog grada Podgorica	Izrađena studija s planom aktivnosti.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, MUP-DZS, lokalni subjekti zaštite i spašavanja	I kvartal 2027.	III kvartal 2027.	20.000	Budžet Glavnog grada (50%) i Fond za zaštitu i spašavanje (50%)
5	Uspostavljanje baze podataka Glavnog grada Podgorica o štetama, gubicima i potrebama pogođenog stanovništva	Uspostavljena je digitalna baza podataka koja sadrži ažurirane informacije o štetama, gubicima i potrebama pogođenog stanovništva.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, MUP-DZS, Monstat, OO CK	II kvartal 2028.	III kvartal 2029.	2028: 25.000 2029: 25.000 Ukupno 50.000	Donatorski projekti (100%)
6	Procjena potreba stanovništva nakon katastrofe, s posebnim osvrtom na ranjive grupe (žene, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom i dr.)	- Formiranje mobilnog tima za brzu procjenu potreba s fokusom na ranjive grupe. - Sprovedena obuka članova/članica mobilnog tima.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, MUP-DZS, lokalni subjekti zaštite i spašavanja, OO CK, NVO-i, UZ	II kvartal 2029.	IV kvartal 2029.	30.000	Budžet Glavnog grada (30%), OO CK (30%) i projekti (40%)

LOKALNI OPERATIVNI CILJ 1: Efikasno i koordinisano upravljanje rizicima na lokalnom nivou			
Indikator učinka	Polazna vrijednost	Prelazna vrijednost – 2028. godina	Ciljana vrijednost – 2028. godina
Broj aktivnosti za poboljšano lokalno upravljanje rizicima	0	Promotivni događaji: 3	Promotivni događaji: 7
	0	Edukacija i obuke: 10 + 180 lica	Edukacija i obuke: 22 + 432 lica
	0	Informativne i promotivne kampanje: 4	Informativne i promotivne kampanje: 8
	0	Forum: 1	Forum: 4
	0	Vodič, uputstvo, materijali i studija: 5	Vodič, uputstvo, materijali i studija: 13
	0		Digitalna platforma – aplikacija: 1

#	Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti (EUR)	Izvor finansiranja
7	Obilježavanje 13. oktobra – Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa u Glavnom gradu Podgorica	• Obilježen 13. oktobar u Glavnom gradu – sprovođenje aktivnosti na godišnjem nivou (2026–2030). • Učešće u inicijativi Učiniimo gradove otpornim.	Organi Glavnog grada Podgorica	I kvartal 2026.	IV kvartal 2030.	2026: 7.000 2027: 7.000 2028: 7.000 2029: 7.000 2030: 7.000 Ukupno: 35.000	Budžet Glavnog grada (100%)
8	Edukacija donosilaca politika i odluka i gradske administracije o smanjenju rizika od katastrofa na lokalnom nivou	• Sprovedena je jedna edukacija za donosioc politika i odluka na lokalnom nivou za 12 učenika/učesnika. • Sprovedena je jedna obuka za opštinsku administraciju za 24 učenika/učesnika.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, MUP-DZS	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	8.000	Budžet Glavnog grada (100%)
9	Osnivanje Lokalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa u Podgorici	• Sprovedena dva konsultativna sastanka s lokalnim subjektima na prioritetnim rizicima na	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, MUP.	I kvartal 2027.	IV kvartal 2030.	2027: 32.000 2028: 21.000 2029: 21.000 2030: 21.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)

	administracije i lokalnim subjektima.	PUP-a Podgorice kroz utvrđene indikatore, kao na primjer, za urbane poplave, zelene površine, kritičnu infrastrukturu, koridore za evakuaciju itd. (2028).	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i na nacionalnom nivou, pravna lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine	III kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	2027: 10.000 2028: 20.000 Ukupno: 30.000	Budžet Glavnog grada (20%), pravna lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine (40%) i projekti (40%)
11	Integriranje smanjenja rizika od katastrofa u djelatnost zaštite lica i imovine koju ne obezbjeđuje država	- Sprovedena jedna obuka za edukaciju ključnog personala pravnih lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine na teritoriji Glavnog grada za 40 učesnika/učesnica (2027). - Izrađeno kratko Uputstvo za uključivanje smanjenja rizika od katastrofa u djelatnost zaštite lica i imovine (2028). - Sproveden trening za praktičnu primjenu ovog Uputstva za 40 učesnika/učesnica (2028). - Inicirana izmjena i dopuna Zakona o zaštiti lica i imovine radi uključivanja mjera za smanjenje rizika od katastrofa (2028).	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i na nacionalnom nivou, pravna lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine	III kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	2027: 10.000 2028: 20.000 Ukupno: 30.000	Budžet Glavnog grada (20%), pravna lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine (40%) i projekti (40%)
12	Uvođenje digitalnih platformi i aplikacija za pravovremeno	Razvijena i lansirana mobilna aplikacija/web-platforma/digitalno rješenje	Organi Glavnog grada, Služba za zaštitu i	I kvartal 2029.	III kvartal 2030.	2029: 50.000 2030: 10.000 Ukupno: 60.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti

	obavješćavanje građana o rizicima, i opasnostima preporučenim mjerama zaštite.	s ažuriranim informacijama o rizicima i vanrednim situacijama. • Realizovana promotivna kampanja u lokalnim medijima, školama i zajednicama.	spašavanje, lokalni subjekti sistema zaštite i spašavanja, NVO-i, akademija, privatni sektor	III kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2027: 28.000 2028: 10.000 2029: 10.000 2030: 10.000 Ukupno: 58.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)
13	Uključivanje ranjivih grupa građana u aktivnosti smanjenja rizika od katastrofa na teritoriji Glavnog grada Podgorica	• Izrađena mapa ranjivih grupa građana na teritoriji Glavnog grada. • Sprovedenopet edukativnih aktivnosti i radionica za ranjive grupe za 20 učesnika/učesnica (100 ukupno) na godišnjem nivou (2026–2030). • Distribucija pet informativnih materijala prilagođenih potrebama ranjivih kategorija, jedan na godišnjem nivou 2026–2030.	Organi Glavnog grada, Služba za zaštitu i spašavanje, lokalni subjekti sistema zaštite i spašavanja, NVO-i, OO CK, UZ	III kvartal 2027.	II kvartal 2029.	2027: 5.000 2028: 5.000 2029: 5.000 Ukupno: 15.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)
14	Kontinuirana edukacija članova izviđačkih odreda u Glavnom gradu Podgorica o smanjenju rizika od katastrofa	• Organizovani događaji za jačanje znanja i kapaciteta 60 članova/članica izviđačkih odreda. 2027: 1 2028: 1 2029: 1	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, izviđački odredi, OO CK, UZ	I kvartal 2027.	I kvartal 2029.	2027: 7.000 2029: 7.000	Budžet Glavnog grada
15	Edukacija novinara/novinarki	• Sprovedene 2 obuke novinara/novinarki lokalnih	Organi Glavnog grada,	I kvartal 2027.	I kvartal 2029.	2027: 7.000 2029: 7.000	Budžet Glavnog grada

16	Lokalnih medija o smanjenju rizika od katastrofa i komunikacijama tokom katastrofa	medija od 2027: 1 i 2029: 1	Služba zaštite i spašavanja, MUP- DZS, lokalni mediji, Udruženje novinara Crne Gore, lokalni subjekti ZS, NVO- i, OO CK	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	Ukupno: 14.000	(50%) i lokalni mediji (50%)
16	Studija za formiranje posebnog Fonda za slučaj katastrofa na teritoriji Glavnog grada Podgorica	• Izrađena studija za formiranje posebnog Fonda za slučaj katastrofa.	Organi Glavnog grada, Služba za zaštitu i spašavanje, MUP- DZS	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	30.000	Budžet Glavnog grada (50%) i projekti (50%)

LOKALNI OPERATIVNI CILJ 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti Podgorice				
Indikator učinka		Polazna vrijednost	Prelazna vrijednost – 2028. godina	Ciljana vrijednost – 2028. godina
Broj realizovanih strukturnih i nestrukturnih projekata za smanjenje rizika		0	Strukturne mjere: 12	Strukturne mjere: 25
		0	Nestrukturne mjere: 5	Nestrukturne mjere: 11
		0	Informativne kampanje: 2	
		0	Građani: 100	
		0	Informativne table/znaci: 120	
		31		Vatrogasna vozila/cisterne: 35

#	Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti (EUR)	Izvor finansiranja
17. Realizacija strukturnih mjera za protivpožarnu zaštitu							

17.1	Unapređenje infrastrukture i pristupa za gašenje požara	• Osigurani pristupni putevi za vatrogasna vozila gradskim i prigradskim sredinama. • Izgrađeni zahvati na vodotocima u šumskim područjima za osiguranje vode za gašenje požara. • Izgrađena i uređena hidrantska mreža na javnim površinama i oko gradskih objekata.	Organi grad, Služba zaštite i spašavanja, UGŠL, Zelenilo d.o.o., lokalni subjekti zaštite i spašavanja	II kvartal 2026.	II kvartal 2030.	2026: 24.000 2027: 24.000 2028: 24.000 2029: 24.000 2030: 24.000 Ukupno: 120.000	Budžet Glavnog grada (30%), Budžet UGŠL(30%) i projekti (40%)
17.2	Uspostavljanje i održavanje zaštitnih zona od požara	• Uređeniprotivpožarni pojasevi • Očišćena imanja na kritičnim lokacijama. • Izgrađeni protivpožarni putevi u rizičnim područjima	Organi grad, Služba zaštite i spašavanja, UGŠL, lokalni subjekti zaštite i spašavanja	II kvartal 2026.	II kvartal 2030.	2026: 20.000 2027: 20.000 2028: 20.000 2029: 20.000 2030: 20.000 Ukupno: 100.000	Budžet Glavnog grada (30%), Budžet UGŠL(30%) i projekti (40%)
17.3	Unapređenje sistema ranog otkrivanja požara	• Instaliranetermalne kamere za ranu detekciju požara na kritičnim lokacijama (brda, šume, park-šume, deponije).	Organi grad, Služba zaštite i spašavanja, UGŠL, Komunalne usluge d.o.o., Deponija d.o.o., privatni subjekti	I kvartal 2028.	IV kvartal 2029.	2028: 50.000 2029: 50.000 Ukupno: 100.000	Budžet Glavnog grada (30%), Budžet UGŠL(20%) i projekti (50%)
18. Realizacija strukturnih mjera za zaštitu od poplava uz primjenu rješenja baziranih na prirodi							
18.1	Produbljivanje i čišćenje vodotoka od	• Produbljeni i očišćeni vodotoci od lokalnog	Organi grad,	II kvartal 2026.	II kvartal 2030.	2026: 20.000 2027: 25.000	Budžet Glavnog grada (40%),

<i>lokalnog značaja</i>	<i>značaja na kritičnim lokacijama na godišnjem nivou 2026–2030.</i>	<i>Služba zaštite i spašavanja, UV, lokalni subjekti zaštite i spašavanja</i>	<i>II kvartal 2027.</i>	<i>II kvartal 2030.</i>	<i>2028: 25.000 2029: 20.000 2030: 20.000 Ukupno: 110.000</i>	<i>Budžet UV(30%) i projekti (30%)</i>
18.2 <i>Izrada tehničko-projektne dokumentacije za izgradnju zaštitnih nasipa na rizičnim lokacijama radi smanjenja rizika od poplava</i>	• Izrađena tehničko projektna dokumentacija 2027–2030.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, Uprava za vode, lokalni subjekti zaštite i spašavanja	II kvartal 2027.	II kvartal 2030.	2027: 30.000 2028: 40.000 2029: 40.000 2030: 20.000 Ukupno: 130.000	Budžet Glavnog grada (30%), Budžet UV (30%) i projekti (40%)
18.3 <i>Izrađena tehničko-projektne dokumentacija za regulisanje korita na najugroženijim područjima</i>	• Izrađena tehničko-projektna dokumentacija za regulisanje korita na najugroženijim područjima 2027–2030.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, UV, lokalni subjekti zaštite i spašavanja	II kvartal 2027.	II kvartal 2030.	2027: 40.000 2028: 40.000 2029: 40.000 2030: 20.000 Ukupno: 140.000	Budžet Glavnog grada (30%), Budžet UV (30%) i projekti (40%)
18.4 <i>Uređenje bujičnih vodotoka i kanala</i>	• Uređeni bujični vodotoci i kanali na godišnjem nivou 2027–2030.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, UV, lokalni subjekti zaštite i spašavanja	II kvartal 2027.	II kvartal 2030.	2027: 20.000 2028: 30.000 2029: 30.000 2030: 20.000 Ukupno: 100.000	Budžet Glavnog grada (30%), Budžet UV (20%) i projekti (50%)
19 <i>Realizacija radova za stabilizaciju terena i sanaciju klizišta i</i>	• Izvršeni radovi na dvije kritične lokacije uključujući sadenje	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i	III kvartal 2027.	III kvartal 2029.	2027: 30.000 2028: 60.000 2029: 60.000	Budžet Glavnog grada (30%), Eko fond (20%)

	odronauz primjenu rješenja baziranih na prirodi	autohtono visokih drveća i zatravnjene površine na umrtvljenim i potencijalnim klizištima i izvedeno neometano dreniranje lokalnih vodotoka na lokacijama	spajavanja, lokalni subjekti i zaštite i spajavanja, akademija, NVO-i	IV kvartal 2027.	IV kvartal 2030.	Ukupno: 150.000	i projekti (50%)
20	Jačanje (retrofit) prioritetnih objekata u vlasništvu grada (gradske institucije, i sl.) radi zaštite od zemljotresa	Dva prioritetna objekta u vlasništvu Glavnog grada zaštićeni od posljedica zemljotresa.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spajavanja, lokalni subjekti i zaštite i spajavanja	IV kvartal 2027.	IV kvartal 2030.	2027: 10.000 2028: 80.000 2029: 70.000 Ukupno: 160.000	Budžet Glavnog grada (40%), i projekti (60%)
21	Jačanje prioritetnih objekata u vlasništvu Glavnog grada Podgorica (opštinske institucije i sl.) radi povećanja otpornosti na jake vjetrove	- Izvršeno ojačavanje krovova, fasada i prozora na najmanje tri objekta. - Zasađeni zaštitni dvoredi u dvorištu Institucija.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spajavanja, lokalni subjekti i zaštite i spajavanja	II kvartal 2027.	II kvartal 2030.	2027: 20.000 2028: 40.000 2029: 50.000 2030: 40.000 Ukupno: 150.000	Budžet Glavnog grada (30%), Eko fond (20%), i projekti (50%)
22	Podizanje i unapređenje urbane otpornosti na negativne uticaje klimatskih promjena	- Implementacija koncepta zelenih krovova na zgradama u vlasništvu i korišćenju Glavnog grada - Povećane površine javnog zelenila - Instalirani sistemi urbanih prskalica s vođenom parom na	Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, Služba glavnog gradskog arhitekta, Agencija za izgradnju i razvoj	III kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2026: 30.000 2027: 30.000 2028: 30.000 2029: 30.000 2030: 30.000 Ukupno: 150.000	Budžet Glavnog grada (30%), Eko fond (30%) i projekti (40%)

		trgovima i ostalim javnim površinama	Podgorice d.o.o., Zelenilo d.o.o.				
23	Instalirana panična rasvjeta i signalizacija (svjetla, sirene, evakuacione mape i slično), u gradskim objektima	• Instalirana panična rasvjeta i signalizacija u prioritetnim gradskim objektima.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti zaštite i spašavanja	III kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2026: 20.000 2027: 20.000 2028: 20.000 2029: 20.000 2030: 20.000 Ukupno: 100.000	Budžet Glavnog grada (50%) i projekti (50%)
24	Prilagođavanje evakuacionih objekata u Glavnom gradu Podgorica za osobe s invaliditetom	• Prioritetni evakuacioni objekti prilagođeni potrebama osoba s invaliditetom	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2028.	IV kvartal 2029.	2028: 40.000 2029: 40.000 Ukupno: 80.000	Budžet Glavnog grada (50%) i projekti (50%)
25	Instalirana panična instalacija i detektor za dim i ugljen-monoksid u domovima građana iz ranjivih grupa koji žive sami	• 100 domaćinstava ranjivih grupa građana opremljeno je paničnom instalacijom i detektorima dima i ugljen-monoksida.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2027.	III kvartal 2027.	30.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)
26. Sprovođenje nestrukturnih mjera za zaštitu od požara na teritoriji Glavnog grada Podgorica							
26.1	Uređenje vegetacije na prioritetnim infrastrukturnim i saobraćajnim koridorima	• Uređena vegetacija duž elektroenergetskih vodova • Uređena vegetacija duž regionalnih i lokalnih puteva • Uređena vegetacija i protivpožarni pojas oko	Organi Glavnog grada, CEDIS, CGES, Monteput, Putevi d.o.o., Deponija d.o.o., Zelenilo d.o.o., Služba zaštite i	II kvartal 2026.	II kvartal 2030.	2026: 20.000 2027: 20.000 2028: 20.000 2029: 25.000 2030: 25.000 Ukupno: 110.000	Budžet CEDIS/CGES (30%), Budžet Monteput (30%), Budžet Glavnog grada (40%)

	deponije	spašavanja,	II kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2026: 25.000 2027: 25.000 2028: 15.000 2029: 15.000 2030: 10.000 Ukupno: 90.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)
26.2 <i>Informativne i preventivne mjere zaštite od požara</i>	• Postavljeno 30 informativnih tabli sa zabranom paljenja strništa na kritičnim lokacijama. • Postavljeno 50 informativnih tabli o opasnosti od šumskih požara/palata otvorenog plamena i zabrani loženja vatre na kritičnim lokacijama. • Sprovedena informativna kampanja o zaštiti od požara. • Sprovedena revizija sistema protivpožarne zaštite u javnim objektima, kao i u turističkim i ugostiteljskim objektima s velikim brojem korisnika/gostiju.	Organi Glavnog grada, CEDIS, CGES, Montepuf, Zelenilo d.o.o., Deponija d.o.o., Služba zaštite i spašavanja	II kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2026: 25.000 2027: 25.000 2028: 15.000 2029: 15.000 2030: 10.000 Ukupno: 90.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)
27 <i>Sprovođenje nestrukturnih mjera za zaštitu od poplava na teritoriji Glavnog grada Podgorica</i>	• Postavljeni upozoravajući znaci i informativne table: 40. • Sprovedena informativna kampanja o zaštiti od poplava. • Sprovođenje intenzivnog	Organi Glavnog grada, Uprava za vode, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2027.	III kvartal 2030.	2027: 30.000 2028: 10.000 2029: 10.000 2030: 10.000 Ukupno: 60.000	Budžet Glavnog grada (60%) i projekti (40%)

		inspekcijskog nadzora nad održavanjem propusnosti vodotoka od lokalnog značaja i kontrole funkcionalnosti hidrantske mreže na teritoriji Glavnog grada.					
28	<i>Pošumljavanje golih površina i javnih prostora radi zaštite od erozije, jakih vjetrova i drugih prirodnih rizika</i>	• Pošumljavanje površina na teritoriji Glavnog grada. 2027: 5 2028: 5 2029: 5 2030: 5	Zelenilo d.o.o., Uprava za šume	III kvartal 2027.	III kvartal 2030.	2027: 25.000 2028: 25.000 2029: 30.000 2030: 20.000 Ukupno: 100.000	Budžet Glavnog grada (30%), Uprava za šume (30%), Eko fond (40%)
29	<i>Jačanje tehničkih kapaciteta Službe zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica</i>	• Nabavljena lična i kolektivna zaštitna oprema. • Nabavljena specifična oprema, materijali i alati. • Nabavljena vatrogasna vozila–cisterne.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja	III kvartal 2026.	III kvartal 2028.	2026: 100.000 2027: 100.000 2028: 100.000 2029: 100.000 2030: 100.000 Ukupno: 500.000	Budžet Glavnog grada (34%), Fond za zaštitu i spašavanje (6%) i projekti (60%)
30	<i>Jačanje tehničkih kapaciteta gradskih preduzeća Glavnog grada Podgorica za zaštitu i spašavanje</i>	• Nabavljene cisterne za gradska preduzeća kao mobilna podrška vodovodnom sistemu u slučaju prekida snabdijevanja, te kao dodatni resurs za podršku službama zaštite i spašavanja.	Organi Glavnog grada, Vodovod i kanalizacija d.o.o., Čistoća d.o.o., Zelenilo d.o.o.	II kvartal 2028.	II kvartal 2029.	2028: 150.000 2029: 150.000 Ukupno: 300.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)

LOKALNI OPERATIVNI CIJ 4: Jačanje lokalne pripravnosti i kapaciteta za efikasan odgovor, brz oporavak i otpornu obnovu (Build Back Better) nakon katastrofa				
Indikator učinka	Polazna vrijednost	Prelazna vrijednost –2028. godina	Ciljana vrijednost –2028. godina	
Broj obučenih pripadnika/pripadnica zaštite i spašavanja na lokalnom nivou za efikasan odgovor	0	Izrađeni planski dokumenti i studije: 1 + 1	Izrađeni planski dokumenti: 7	
	6	Ažurirani planski dokumenti: 6		
	0	Obuke i edukacije: 17 + 200 pripadnika/pripadnica i 1.000 učesnika/učesnica	Obuke i edukacije: 41+ 400 pripadnika/pripadnica i 2.200 učesnika/učesnica	
	0	Vještbovne aktivnosti: 10	Vještbovne aktivnosti: 23	
	0		Domaćinstva: 200	

#	Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti (EUR)	Izvor finansiranja
31	Uspostavljanje sistema obavješćavanja i uzbunjivanja teritoriju Glavnog grada Podgorica	• Uspostavljen sistem obavješćavanja i uzbunjivanja u Glavnom gradu Podgorica.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2026	III kvartal 2026.	30.000	Budžet Glavnog grada (100%)
32	Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od požara za teritoriju Glavnog grada Podgorica	• Ažuriran Plan zaštite i spašavanja od požara za teritoriju Glavnog grada Podgorica.	Organi Glavnog Grada Podgorica, Služba zaštite i spašavanja,	I kvartal 2026.	IV kvartal 2026.	5.000	Budžet Glavnog grada (100%)
33	Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od	• Ažuriran Plan zaštite i spašavanja od	Organi Glavnog Grada Podgorica,	I kvartal 2026.	IV kvartal 2026.	5.000	Budžet Glavnog grada (100%)

	zemljotresa za teritoriju Glavnog grada Podgorica	zemljotresa za teritoriju Glavnog grada Podgorica.	Služba zaštite i spašavanja			
34	Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od poplava za teritoriju Glavnog grada Podgorica	• Ažuriran Plan zaštite i spašavanja od poplava za teritoriju Glavnog grada Podgorica.	Organi Glavnog Grada Podgorica, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2026.	IV kvartal 2026.	Budžet Glavnog grada (100%)
35	Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od klizišta i odrona za teritoriju Glavnog grada Podgorica	• Ažuriran Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona za teritoriju Glavnog grada Podgorica.	Organi Glavnog Grada Podgorica, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	Budžet Glavnog grada (100%)
36	Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika za teritoriju Glavnog grada Podgorica	• Ažuriran Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona za teritoriju Glavnog grada Podgorica.	Organi Glavnog grada Podgorica, Služba zaštite i spašavanja, UZ	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	Budžet Glavnog grada (100%)
37	Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od tehnčko-tehnoloških nesreća za teritoriju Glavnog grada Podgorica	• Ažuriran Plan zaštite i spašavanja od tehnčko-tehnoloških nesreća za teritoriju Glavnog grada Podgorica.	Organi Glavnog grada Podgorica, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	Budžet Glavnog grada (100%)
38	Izrada Plana zaštite i spašavanja od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja	• Izrađen Plan zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava za teritoriju Glavnog grada	Organi Glavnog Grada Podgorica, Služba zaštite i spašavanja, UZ	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	Budžet Glavnog grada (100%)

za teritoriju Glavnog grada Podgorica		Podgorica.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, akademija, NVO-i	I kvartal 2029.	I kvartal 2030.	2029: 10.000 2030: 20.000 Ukupno: 30.000	Budžet Glavnog grada (20%) i projekti (80%)
39	Izrada Plana za kontinuitet poslovanja (engl. Business Continuity Plan) Glavnog grada Podgorica	• 2028: Sprovedena jedna obuka za kontinuitet poslovanja. • 2029: Izrađen Plan kontinuiteta poslovanja Glavnog grada Podgorica.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, akademija, NVO-i	I kvartal 2029.	I kvartal 2030.	2029: 10.000 2030: 20.000 Ukupno: 30.000	Budžet Glavnog grada (20%) i projekti (80%)
40	Izrada Plana za kontinuitet poslovanja (engl. Business Continuity Plan) izabranih subjekata iz privatnog sektora Glavnog grada Podgorica	• 2028: Sprovedene dvije obuke za dva subjekta. • 2029: Izrađena dvaplane kontinuiteta poslovanja za dva subjekta. • 2029: Sprovedene dvije obuke za dva subjekta. • 2030: Izrađena dvaplane kontinuiteta poslovanja za dva subjekta.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, privatni subjekti, lokalni subjekti zaštite i spašavanja, akademija	III kvartal 2028.	III kvartal 2030.	2028: 20.000 2029: 40.000 2030: 20.000 Ukupno: 80.000	Budžet privatnih subjekata (50%) i projekti (50%)
41	Edukacija opštinskog tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica za urbanu otpornost	• Sprovedena je stručna obuka i praktični trening za urbanu otpornost.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i Spašavanja	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	10.000	Budžet Glavnog grada (100%)
42	Obuka zaposlenih u lokalnim subjektima	• 2026: Sprovedena jedna obuka za 30	Lokalni subjekti sistema ZS,	II kvartal 2026.	II kvartal 2028.	2026: 6.000 2027: 12.000	Budžet lokalnih subjekata ZS

	za zaštitu od požara	uposlenih lokalnih subjekata.	Služba zaštite i spašavanja			2028: 6.000 Ukupno: 24.000	(100%)
43	Obuka zaposlenih u pravnim licima koji obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine na području Glavnog grada Podgorica za zaštitu od požara	• 2027: Sprovedene dvije obuke za 60 uposlenih. • 2028: Sprovedena jedna obuka za 30 uposlenih. • 2027: sprovedena jedna obuka za 25 učesnika/učesnice. • 2028: sprovedene dvije obuke za 50 učesnika/učesnice. • 2029: sprovedena jedna obuka za 25 učesnika/učesnice.	Služba zaštite i spašavanja, pravna lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine	II kvartal 2027.	II kvartal 2029.	2027: 5.000 2028: 10.000 2029: 5.000 Ukupno: 20.000	Budžet pravnih lica koja obavljaju djelatnost zaštite lica i imovine (100%)
44	Obuke za podizanje kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje Glavnog grada za postupanje s ranjivim kategorijama stanovništva, koristeći preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama	• Sprovedene dvije obuke za podizanje kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje Glavnog grada za postupanje s ranjivim kategorijama stanovništva.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	8.000	Budžet Glavnog grada (100%)

	stanovništva		Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, OO CK	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	30 000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti (60%)
45	Promocija volonterstva i osnivanje dobrovoljnih jedinica za učešće u smanjenju rizika od katastrofa u Glavnom gradu Podgorica	- Sprovedena dvapromotivna događaja. - Nabavljena osnovna oprema. - Sprovedena obuka za 10 članova/članica.					
46	Sprovedenje obuke u mjesnim zajednicama koje se nalaze u rizičnim zonama	- Sprovedene četiri obuke i vježbe evakuacije stanara iz najugroženijih visokih zgrada. 2026: 2 2028: 2 - Sprovedeno šest obuka i simulacionih vježbi u najugroženijim mjesnim zajednicama. 2027: 2 2028: 2 2029: 2	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, NVO-i, OO CK, Dobrovoljne jedinice	IV kvartal 2026.	IV kvartal 2029.	2026: 8.000 2027: 10.000 2028: 12.000 2029: 10.000 Ukupno: 40.000	Budžet Glavnog grada (50%) i projekti (50%)
47	Sprovedenje redovnih aktivnosti za zaštitu i spašavanje u gradskim ustanovama uz učešće lokalnih subjekata	- Sprovedeno 15 obuka i vježbi evakuacije. 2027: 6 2028: 3 2029: 3 2030: 3	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, OO CK, Dobrovoljne	III kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2027: 24.000 2028: 12.000 2029: 12.000 2030: 12.000 Ukupno: 60.000	Budžet Glavnog grada (20%), Budžet lokalnih subjekata ZS (60%) i projekti (20%)

			jedinice	III kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2026: 10.000 2027: 10.000 2028: 10.000 2029: 10.000 2030: 10.000 Ukupno: 50.000	Budžet MPNI (40%) i projekti (60%)
48	Sprovođenje aktivnosti za zaštitu i spašavanje u školskim ustanovama	• Sprovedeno 10 obuka i vježbi evakuacije. 2026: 2 2027: 2 2028: 2 2029: 2 2030: 2	MPNI, Zavod za školstvo, Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, OO CK, Dobrovoljne jedinice	III kvartal 2026.	III kvartal 2030.	2026: 10.000 2027: 10.000 2028: 10.000 2029: 10.000 2030: 10.000 Ukupno: 50.000	Budžet MPNI (40%) i projekti (60%)
49	Fokusirano jačanje znanja i kapaciteta ranjivih grupa (lenna, mladih, starijih osoba i osoba s invaliditetom) za pripremu i odgovor na katastrofe	• Sprovedene tri obuke i praktične vježbe za 120 pripadnika/pripadnica ranjivih grupa: 2028: 1 / 40 pripadnika 2029: 1 / 40 pripadnika 2030: 1 / 40 pripadnika	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, OO CK, NVO-i	I kvartal 2028.	II kvartal 2030.	2028: 8.000 2029: 8.000 2030: 8.000 Ukupno: 24.000	Budžet Glavnog grada (60%) i projekti (40%)
50	Izvođenje terenske vježbe zaštite i spašavanja	• Sprovedena terenska vježba zaštite i spašavanja „Podgorica 2030“.	Organi Glavnog grada, MUP-DZS, Služba zaštite i spašavanja, lokalni subjekti ZS, NVO-i, OO CK, Dobrovoljne jedinice	II kvartal 2030.	IV kvartal 2030.	20.000	Budžet Glavnog grada (60%) i projekti (40%)
51	Određivanje i jasno obilježavanje puteva i lokacija za evakuaciju	• Postavljanje znakova i obilježavanje glavnih saobraćajnica i	Organi Glavnog grada, Centar	I kvartal 2028.	I kvartal 2028.	30.000	Budžet Glavnog grada (40%) i projekti

<i>građana/građanki.</i>	evakuacionih ruta. • Označavanje mjesta za zbor.	bezbjednosti Podgorica – MUP, Putevi d.o.o., Služba zaštite i spašavanja	I kvartal 2030.	II kvartal 2030.	(60%)
52 <i>Obezbjedivanje hitnih potreba stanovništva nakon katastrofa,</i>	• Uspostavljanje osnovne rezerve za 200 domaćinstava.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, OO CK, NVO-i	I kvartal 2030.	30.000	Budžet Glavnog grada (30%), OO CK (30%) i projekti (40%)
53 <i>Psihosocijalna podrška članova operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje Glavnog grada nakon katastrofa</i>	• Organizovanje redovnih radionica i sesija za psihosocijalnu podršku članovima operativnih jedinica, uključujući individualno i grupno savjetovanje. • Uspostavljanje stalnog programa za mentalno zdravlje i otpornost, koji obuhvata obuku za prepoznavanje stresa, kriznih reakcija i tehnike samopomoći, uz dostupnost stručnih psihologa i terapeuta.	Organi Glavnog grada, Služba zaštite i spašavanja, OO CK	I kvartal 2027.	2027: 10.000 2028: 10.000 2029: 10.000	Budžet Glavnog grada (30%), Crveni krst (30%) i projekti (40%)

Red. br.	Opis rizika	Vrsta rizika	Rangiranje rizika		Pregled postojećih kontrola	Regulacije na rizik	Odgovorna osoba za rizik	Rak za sprovođenje
			Uticaj	Vjerovatnoća	Ukupno			
1	Zaustavljanje, kao odgovor na nepogodu, na poslovanje ljudskih života i materijalnih dobitaka	Zaustavljanje poslovanja i ljudskih života	5	1	3	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe
2	Prepuna, kao odgovor na nepogodu, na poslovanje ljudskih života i materijalnih dobitaka	Zaustavljanje poslovanja i ljudskih života	3	3	9	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe
3	Prepuna, kao odgovor na nepogodu, na poslovanje ljudskih života i materijalnih dobitaka	Zaustavljanje poslovanja i ljudskih života	3	4	12	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe
4	Prepuna, kao odgovor na nepogodu, na poslovanje ljudskih života i materijalnih dobitaka	Zaustavljanje poslovanja i ljudskih života	4	4	16	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe
5	Spasavanje, kao odgovor na nepogodu, na poslovanje ljudskih života i materijalnih dobitaka	Zaustavljanje poslovanja i ljudskih života	3	3	9	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe
6	Prepuna, kao odgovor na nepogodu, na poslovanje ljudskih života i materijalnih dobitaka	Zaustavljanje poslovanja i ljudskih života	3	3	9	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe	Radovanje odgovornosti Plana zaštite i spašavanja u slučaju nepogode, ili u slučaju opasnosti, priprema radnih mjesta za slučaj nastanka nepogode ili katastrofe

Prilog 1 – Registar rizika – Služba zaštite i spašavanja (Obrazac registra rizika)

[illegible]

Literatura

- Agencija za zaštitu životne sredine. *Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2024. godinu. 2025.*
<https://epa.org.me/wp-content/uploads/2025/10/Informacija-o-stanju-zivotne-sredine-u-CG-za-2024.pdf>
- Agencija za zaštitu životne sredine. *Obavještenja i Registar Seveso postrojenja.* 2.3.2018.
- Clemente Pignatti, Rodni jaz u zaradama u Crnoj Gori: Ažuriranje statističkog pristupa i uticaj na politike. Ženeva: Međunarodna organizacija rada, 2023 © ILO.
<https://www.ilo.org/media/480796/download>
- Council of European Municipalities and Regions' Policy Committee. *The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life.* 2022.
- Društvo mladih ekologa Nikšić. *Analiza šumskih požara u Crnoj Gori.* Januar 2022. godine.
<https://dmen.me/wp-content/uploads/2022/04/Brosura-AS-Pozari-u-sumama-manja-2.pdf>
- European Commission. *European Disaster Resilience Goals.* 8 February 2023.
- European Commission and the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy. EU Gender Action Plan (GAP) III – An Ambitious Agenda for Gender Equality and Women's Empowerment in EU External Action. JOIN (2020) 17 final. Brussels, November 25, 2020.
- European Commission. *The Gender Equality Strategy 2020-2025.* 2020.
- European Commission. 2001/792/EC, Euratom: Council Decision of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32001D0792>
- European Parliament. *Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism Text with EEA relevance.*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013D1313>
- Generalni sekretarijat Vlade CG. *Smjernice za pripremu strateških dokumenata.* Maj 2022.
- Glavni grad Podgorica. *Akcioni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice.* Novembar 2017.
https://starisajt.podgorica.me/db_files/Urbanizam/Dokumenta/nacrt_akcionog_plana_-_25.11.17..pdf
- Glavni grad Podgorica. *Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica.* 2025.
<https://lamp.gov.me/PlanningDocument?m=PG>
- Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika.* Februar 2023 godina.
<https://gg.podgorica.me/wp-content/uploads/2023/09/Plan-zastite-od-hemijskih-i-bioloskih-rizika.pdf>

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

- Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona*. Decembar 2023 godine.
<https://gg.podgorica.me/wp-content/uploads/2023/12/17.Prijedlog-odluke-o-donosenju-Plana-za-zastitu-i-spasavanje-od-klizista-i-odrona-Glavnog-grada-Podgorica.pdf>
- Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća*. Februar 2023. g.
<https://gg.podgorica.me/wp-content/uploads/2023/09/Plan-zastite-od-TTN.pdf>
- Glavni grad Podgorica. *Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa*. Februar 2023.
- Glavni grad Podgorica. *Procjena ranjivosti irizika urbanih ostrva toplote*. Mart 2025.
<https://podgorica.me/wp-content/uploads/2025/05/DRP-Be-Ready-UHI-Assessment-Podgorica-final-MNE.pdf>
-
- Glavni grad Podgorica. *Registar rizika Glavnog grada Podgorica*. April 2025.
<https://podgorica.me/wp-content/uploads/2023/10/Registra-rizika-Glavnog-grada-Podgorica-2023.pdf>
- Institut za javno zdravlje Crne Gore. *Godišnji izvještaji o zaraznim bolestima*. n/a.
- Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Crne Gore (2025). *Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025–2035. s Akcionim planom za period 2025–2027*.
<https://www.gov.me/dokumenta/d1a14ab7-76e6-4c81-a3fc-7e3503068cb4>
- Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava. *Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027*. 2022.
<https://www.gov.me/dokumenta/e9659c4e-e7f6-41f2-ab98-0fd115b80601>
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma. *Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine*. Jul 2016.
<https://www.gov.me/dokumenta/67dc487e-097d-41d2-8fd5-7827a19a1f5a>
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Jun 2017. *Strategija upravljanja vodama Crne Gore*. Jun 2017.
<https://www.gov.me/dokumenta/c991a55e-cd22-4c46-af58-e3c6cab103a9>
- Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava. *Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021–2025. godine s Akcionim planom 2021–2022. godine*. Jul 2021.
<https://wapi.gov.me/download-preview/41e3ee6a-757a-4684-9763-9fee5e933afd?version=1.0>

- Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine. *Prostorni Plan Crne Gore do 2040. godine*. 2024.
<https://tinyurl.com/3zs522d7>
- Ministarstvo unutrašnjih poslova. Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Procjena rizika od katastrofa Crne Gore*. Decembar 2021.
<https://media.gov.me/media/gov/2021/mup/nacionalna-procjena-rizika-elektronska-publikacija.pdf>
- Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa*. 2023.
<https://www.gov.me/dokumenta/9ba11199-ce1c-42bd-9590-08e9ef59e503>
- Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje. *Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025–2030. s Akcionim planom za 2025–2026*. 2024.
<https://www.gov.me/dokumenta/ffa2c895-bcc8-47bf-a1e4-dd797a8db7ab>
- Monstat. *Broj i struktura poslovnih subjekata u Crnoj Gori 2024. godina*. 31.3.2025.
- Monstat. *Crna Gora u brojkama*. 2024.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Broj stanova i način korišćenja po opštinama u Crnoj Gori*. 31.3.2025.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Domaćinstva i porodice u Crnoj Gori*. 24.6.2025.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Migracije stanovništva*. 25.2.2025.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Stanovništvo Crne Gore prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, vjeri, maternjem jeziku i jeziku kojim se uobičajeno govori*. 15.10.2024.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Stanovništvo Crne Gore prema polu i starosti*. 15.10.2024.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Stanovništvo Crne Gore sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti*. 3.12.2024.
- Monstat. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova, 2023. godine. Stanovi prema spratnosti, godini izgradnje i vrsti materijala*. 24.4.2025.

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina

- SDG Montenegro, 2023.
https://www.sdgmontenegro.me/assets/documents/en/2404/1_ECE_HBP_2023_Inf_1.pdf
- „Studio O2” d.o.o. Podgorica. *Izveštaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice*. Jun 2024. g.
<https://epa.org.me/wp-content/uploads/2024/06/Izvie%C5%A1taj-o-strate%C5%A1koj-procjeni-uticaja-izmjena-i-dopuna-Prostorno-urbanisti%C4%8Dkog-plana-Glavnog-grada-Podgorica.pdf>
- Ujedinjene nacije. *Ciljevi održivog razvoja*. 2015.
- Ujedinjene nacije. *Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015–2030*. 2015.
- UNECE, *Smart Sustainable Cities Profile: Podgorica*, 2024.
<https://unece.org/info/publications/pub/388559>
- UN-Habitat. *New Urban Agenda*. 2017.
- UNISDR. *Disaster Risk Reduction and Resilience in the 2030 Agenda for Sustainable Development*. 2015.
https://www.unisdr.org/files/46052_disasterriskreductioninthe2030agend.pdf
- United Nations. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. Adopted by UN General Assembly resolution 34/180 on 18 December 1979*. New York.
- United Nations. *Convention on the Rights of Persons with Disabilities. A/RES/61/106. Adopted by the UN General Assembly, 13 December 2006*.
- United Nations. *Paris Agreement*. 2015.
- Uprava za statistiku. *Anketa o radnoj snazi*. 24.12.2024.
https://monstat.org/uploads/files/ARS/2024/3/ARS_saopstenje_2024_Q3.pdf
- Uprava za statistiku. *Indeks rodne ravnopravnosti*. 2019.
<https://monstat.org/userfiles/file/demografija/Rodna%20ravnopravnost/Indeks%20rodne%20ravnopravnosti%2029%2001%202020%20.pdf>
- Uprava za statistiku. *Stanovništvo prema aktivnosti u Crnoj Gori*. 29.4.2025.
https://www.monstat.org/uploads/files/popis%202021/saopstenja/Stanovni%C5%A1tvo%20prema%20aktivnosti%20u%20Crnoj%20Gori_Popis%202023.pdf

- *Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave* („Službeni list Crne Gore“ br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 – ispravka, 104/2024, 117/2024, 39/2025 i 97/2025).
- *Zakon o izgradnji objekata* („Sl. list Crne Gore“, br. 019/25).
- *Zakon o lokalnoj samoupravi* („Službeni list Crne Gore“, br. 002/18 od 10.1.2018, 034/19 od 21.6.2019, 038/20 od 25.4.2020, 050/22 od 9.5.2022, 084/22 od 01.8.2022, 081/25 od 29.7.2025, 098/25 od 3.9.2025).
- *Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata* („Sl. list Crne Gore“, br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20, 086/22, 004/23, 019/25, 019/25).
- *Zakon o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru* („Sl. list Crne Gore“, br. 089/25).
- *Zakon o uređenju prostora* („Sl. list Crne Gore“, br. 019/25, 028/25).
- *Zakon o zaštiti i spašavanju* („Službeni list CG“, br. 13/2007, 5/2008, 86/2009 – drugi zakon, 32/2011, 54/2016, 146/2021, 3/2023 i 82/2025).
- *Zakon o zaštiti kulturnih dobara* („Službeni list CG“, br. 049/10 od 13.8.2010, 040/11 od 8.8.2011, 044/17 od 6.7.2017, 018/19 od 22.3.2019).
- *Pravilnik o bližem sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja planova zaštite i spašavanja* („Službeni list CG“, broj 34/17).
- *Pravilnik o sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja elaborata o procjeni rizika na osnovu kojih se izrađuju planovi zaštite i spašavanja* („Službeni list CG“, broj 31/17).
- *Odluka o organizaciji i načinu rada organa uprave Glavnog grada* („Sl. list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 038/18, 043/18, 006/20, 010/20, 036/21, 005/22, 030/23, 042/23).

Na osnovu člana 38 stav 1 tačka 4 Zakona o lokalnoj samoupravi, a u vezi sa članom 27 stav 1 tačka 20 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore” br. 002/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25) i članom 33 stav 4 Zakona o zaštiti i spašavanju („Službeni list Crne Gore” broj 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23, 082/25) člana 54 stav 1 tačka 4 Statuta Glavnog grada (Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 008/19, 020/21, 049/22, 051/25), Skupština Glavnog grada Podgorice na sjednici održanoj dana _____ septembra 2026. godine, donijela je

ODLUKU

**o donošenju Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom
za period 2026–2030. godina**

Član 1

Donosi se Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina.

Član 2

Lokalna strategija za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina je sastavni dio ove odluke.

Član 3

Ova odluka stupa na snagu osmog dana oddana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore – opštinski propisi”.

Broj: 02-16/26-
Podgorica, _____2026. godine

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA

Predsjednik, Srđan Perić

Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026–2030. godina sadržan je u čl. 38 stav 1 tačka 4 Zakona o lokalnoj samoupravi, a u vezi sa čl. 27 stav 1 tačka 20 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore” broj 002/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25) i članom 33 stav 4 Zakona o zaštiti i spašavanju („Službeni list list Crne Gore” broj 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23, 082/25), te člana 54 stav 1 tačka 4 Statuta Glavnog grada („Službeni list Crne Gore - opštinski propisi”, br. 008/19 , 020/21, 049/22, 051/25) kojim je propisano da Skupština donosi planove i programe razvoja za pojedine oblasti i da opština u skladu sa zakonom i drugim propisima uređuje i obezbjeđuje uslove za zaštitu i spašavanje stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od elementarnih nepogoda, tehničko – tehnoloških nesreća i drugih nesreća.

Razlozi za donošenje Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa s Akcionim planom za period 2026-2030. godina povezani su sa učešćem Glavnog grada Podgorice u međunarodnoj inicijativi *Making Cities Resilient 2030* i obavezom koja proističe iz nacionalne Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025-2030.godina s Akcionim planom za period 2025-2026. godina, u okviru operativnog cilja 6: Učiniti gradove otpornim, da izradi lokalnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa.

Lokalna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa definiše okvir za prevenciju, pripravnost, odgovor i oporavak od prirodnih i antropogenih rizika radi jačanja dugoročne otpornosti i održivog razvoja zajednice. Zasnovana na sveobuhvatnoj analizi dostupnih podataka, procjeni rizika, sagledavanju institucionalnih kapaciteta, konsultacija s ekspertima i zainteresovanim stranama i stavova zainteresovanih građana i građanki, učesnika onlajn ankete.

Dokument sadrži osam poglavlja.

Poglavlje 1 sadrži usklađenost dokumenta sa nacionalnim strateškim i međunarodnim okvirom, obavezama koje proizilaze iz pregovora za pristupanje Evropskoj uniji (EU) i glavnim sektorskim politikama EU u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Poglavlje 2 sadrži opisan položaj i karakteristike Glavnog grada Podgorica.

Poglavlje 3 sadrži analizu rizika i SWOT analizu.

Poglavlje 4 sadrži viziju, strateške i operativne ciljeve s pratećim indikatorima i razradu ključnih aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva.

Poglavlje 5 sadrži finansijski okvir za sprovođenje Lokalne strategije.

Poglavlje 6 sadrži mehanizam za monitoring, izvještavanje i evaluaciju.

Poglavlje 7 sadrži informaciju za javnost o ciljevima i očekivanim učesnicima strategije kroz sprovođenje interne i eksterne komunikacije u fazi sprovođenja dokumenta.

Poglavlje 8 sadrži prateći Akcioni plan za sprovođenje Lokalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2026 – 2030. godina, sa 53 aktivnosti sistematizovane u okviru četiri lokalna operativna cilja sa utvrđenim nosiocima aktivnosti, izvorima finansiranja i pratećim indikatorima.

